

13. MUUSIKA

➤ põhitegevusala

- autorid ja interpreedid
- tootmine (kirjastamine, fonogrammitootmine, stuudiod)
- elav esitus (kontserdikorraldamine, agentuurid, festivalid)

➤ sidustegevusala

- erakoolid
- muusikariistade valmistajad
- muusikariistade jae- ja hulgimüüjad
- salvestiste paljundajad
- salvestiste hulgimüüjad
- salvestiste jaemüüjad spetsialiseeritud kauplustes
- muu - kontserdikorralduse abitegevused, kontserdimajad jm

	2015. a	sh põhitegevusala	sh sidustegevusala
Ettevõtete/asutuste arv:	2 169	1 907	262
Töötajate arv:	4 9420	4 242	698
Tulu (mln eurot):	141,4	86,0	55,4

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
LÜHIKOKKUVÕTE	4
13.1. PAKKUMINE	6
13.1.1. ETTEVÕTETE JA ÜHINGUTE NING TÖÖTAJATE ARV	6
13.1.2. MUUSIKA VALDKONNA TOIMIMISE SKEEM JA KOGUTURU MAHT	8
13.1.3. VALDKONNA ALAGRUPPIDE ISELOOMUSTUS	16
13.1.3.1. Autorid ja autoritasud	16
13.1.3.2. Tuumiktegevusalad	18
13.1.3.3. Sidusalad	35
13.1.4. EESTI MUUSIKA EKSPORT	41
13.2. NÕUDLUS	46
13.2.1. Siseturu tarbimismaht	46
13.2.2. Avaliku sektori huvid	50
13.3. ORGANISATSIOON JA POLIITIKA	53
13.3.1. Finantseerimine	53
13.3.2. Organiseeritus	62
13.3.3. Seosed teiste majandusharudega	63
13.4. HARIDUS JA KOOLIDE LÕPETANUTE ARV	68
13.5. TUGEVUSED, NÕRKUSED, ARENGUVÕIMALUSED JA TAKISTUSED	74
13.6. ARENGUPROGNOOS 3-5 AASTAKS	77
13.7. EKSPERDID JA ÜMARLAUD	80
Lisa 13.1. Muusika tuumik valdkonna ja seotud tegevusalade koodid Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi:.....	81
Lisa 13.2. Kultuuriministeeriumi eraldised ja toetused muusika valdkonnale 2015 (eurodes)	82
Lisa 13.3. Kultuuriministeeriumi eraldised ja toetused muusika valdkonnale 2016 (eurodes)	83

SISSEJUHATUS

Käesolevas töös on loomemajandust muusika valdkonnas mõistetud kui ettevõtlust, professionaalsete oskuste ja talendi rakendamist muusikateoste loomise, esitamise, kirjastamise, salvestamise, vahendamise jms näol, mille eest saadakse kompensatsiooni. Keskendutakse valdkonna põhitegevustele, kuid tuuakse välja ka sidusvaldkonnad. Loojad on sagedamini ise oma tegevuse korraldajad, kirjastajad ja üha keerulisem on tõmmata piiri elava esituse ja sidustegevuste vahele. Valdkonna tuumiktegevusalasid on vaadeldud kolmes rühmas: elav esitus ehk loomine – autorite, interpreetide, muusikakollektiivide, orkestrite, kontserdikorraldajate, agentuuride tegevus; kirjastamine ja tootmine ning autoriõiguste teostamine. Seotud tegevusaladest kajastatakse töös salvestiste tiražeerimist, muusikariistade valmistamist ja restaureerimist, erakoolide tegevust ning salvestiste ja muusikariistade jae- ja hulgimüüki.

Valdkonna mahust antakse majandus-statistiline ülevaade, kus majanduslike indikaatoritena tuuakse välja töötajate arv; äriühingute, asutuste, ühingute ja füüsilisest isikust ettevõtjate arv; müügitulu (raamatupidamisliku tulu mõistes), kasum ja ekspordi müügitulu. Ekspertide sõnul puuduvad paljudel erinevatel muusika alamvaldkondadel ka esindusorganisatsioonid ja suur osa Eesti muusika valdkonnast ei kajastu institutsionaalsel tasandil.

Muusika väärtusahel ei vasta majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) koodidele, st valdkond ei ole hõlmatud kindlate EMTAK-i koodidega, mis on ekspertide hinnangul kohati ebaõiged. Valdkonna põhikoodides sisalduvad teiste kultuuri- ja majandusharude ettevõtted, mitmed suured kontserdikorraldajad eelistavad põhitegevusena märkida meelelahutust, ollakse tegevad mitmel alal jms. Puudub alternatiivne andmekogu, millest lähtuvalt kaardistusi läbi viia ning kogu valdkonda ja alamvaldkondi hõlmav statistika. Majandustegevuse aruannetes ei too tuumikvaldkonna ettevõtted ja asutused üldjuhul välja ekspordi müügitulu. Töö tugineb olemasolevale ja kättesaadavale informatsioonile ning ekspertide hinnangutele. Andmeid äriühingute, mittetulundusühingute ja sihtasutuste ning registreeritud füüsilisest isikust ettevõtjate majandustegevuse kohta otsiti ükshaaval Äriregistrist ja täpsustati Bisnode AS krediidiraportitega, millele eelnes võimalike tegijate väljaselgitamine.

Ülevaates on kajastatud need ettevõtted, asutused ja ühingu, kes said müügitulu/tulu 2015. aastal ja olemasolevate andmete põhjal ka 2016. aastal, kuid tegutsevaid ettevõtteid ja asutusi on valdkonnas rohkem. Valim statistiliste andmete kogumisel on aasta-aastalt suurenenud. Muusika valdkonna kogutulu väljaselgitamisel ei ole erinevalt varasematest kaardistustest seda enam korrigeeritud eksperthinnanguga (ekspertide otsus ümarlaual) ja vastavalt metoodika muutusele on täpsustatud 2011. aasta andmeid. Sihtasutuste ja mittetulundusühingute tuludes võib ekspertide hinnangul esineda kattuvusi, mis on seotud riiklike toetuste näitamisega.

Muusika loomine, esitamine ja tootmine saavad väärtustatud tänu kuulajaskonnale või muudele kultuuri- ja majandusharudele, kellele need huvi pakuvad. Sellest tulenevalt kajastatakse töös elanikkonna huvi ja osalust muusikaelus. Elanikkonna muusikahuvi ja -osaluse määratlemisel on tuginetud Statistikaameti, Eurostat-i ja Tallinna Ettevõtlusameti uuringutele.

Peale majandusliku kaardistamise antakse töös ülevaade valdkonna organiseeritusest ja rahastamisest, seostest teiste kultuuri- ja majanduselu valdkondadega, haridusvõrgust, valdkonna tugevustest, nõrkustest, arenguvõimalustest, takistustest ning lähiaastate arengusuundadest.

LÜHIKOKKUVÕTE

Eesti elanike muusikahuvi on väga suur, arvestuslikult tehakse aastas üle 2 miljoni kontserdikülastuse ja Eesti muusikal on tugev rahvusvaheline mõõde. Üldjuhul ei peeta aga Eesti mitmekesise muusikaelu kohta arvestust. Käesolevas töös on kaardistatud olemasolevate andmete põhjal 2015. aastal müügitulu/tulu saanud ja Äriregistrile aruande esitanud äriühingud, mittetulundusühingud, sihtasutused, kohalike omavalitsuste kontserdiorganisatsioonid ja füüsilisest isikust ettevõtjad ning analüüsitud nende tegevust peamiste majandusnäitajate kaudu.

Muusika tuumiktegevusaladel oli 2015. aastal müügitulu/tulu saanud ja Äriregistrile aruande esitanud äriühinguid, mittetulundusühinguid, sihtasutusi, organisatsioone ja füüsilisest isikust ettevõtjaid kokku 1 907, sh 509 FIE-t. Sidusaladel oli 2015. aastal tulu saanud ettevõtteid, asutusi ja füüsilisest isikust ettevõtjaid 262, neist 18 FIE-t. Koos tuumik- ja sidusaladega oli 2015. aastal tulu saanud ühinguid ja ettevõtjaid kokku 2 169, neist 527 FIE-t (2016. a 2 055, 2011. a 1 352).

Valdkonnas hõivatute arv on määratletud ligikaudselt, tuginedes olemasolevatele andmetele. Hõivatuid oli 2015. aastal valdkonnas koos äri- ja mittetulundusühingute ning füüsilisest isikust ettevõtjatega kokku ca 4 242, koos sidusaladega ca 4939.

Muusika tuumikvaldkondade kogutulu oli 2015. aastal 86,0 mln €, koos sidusvaldkondadega 141,4 mln € (2011. aastal oli kogutulu metoodika muutuse tõttu korrigeeritud 56,9 mln €, koos sidusvaldkondadega 87,9 mln €). Võrreldes 2011. aasta kaardistusega, oli 2015. aastal müügitulu/tulu saanud ettevõtteid muusika valdkonnas oluliselt rohkem (60%) ja müügitulu/tulu oli oluliselt suurenenud (61%).

Äriregistri andmetel eksportis 2015. aastal 106 ettevõtet ja ekspordi müügitulu ulatus 9,1 mln €, millest tuumikvaldkonnad andsid 3,8 mln €, sidusvaldkonnad 5,2 mln € ja autoritasud välismaalt 0,1 mln €. Ekspordi müügitulu oli tõenäoliselt suurem, kuid see ei kajastu kõigi eksportijate majandusaasta aruannetes. Muusikariistade ekspordi maht oli Statistikaameti andmetel 2015. aastal 2,2 mln € ja import 4,5 mln €.

Muusikavaldkonda toetavad rahaliselt peamiselt Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, Hasartmängumaksu Nõukogu, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS), kohalikud omavalitsused, heategevuslikud fondid (nt Eesti Rahvuskultuuri Fond, Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu), Eesti Autorite Ühing ja sponsorid, kuid oma tegevustesse kaasamise kaudu ka Välisministeerium, välisriikide saatkonnad ja välisesindused. Kultuuriministeeriumi poolt 2015. aastal muusika valdkonnale eraldatud rahasumma oli koos investeeringutoetustega 23,0 mln €, Kultuurkapitali kaudu toetati valdkonda 2,9 mln €. 2015. aastal sai EAS-i avalikule ja mittetulundussektorile suunatud meetmetest toetust 9 valdkonna projekti kogusummas 0,5 mln €. Avaliku sektori toetus valdkonnale oli kokku 36,7 mln € (ilma kohalike omavalitsuste toetusteta muusika- ja kunstikoolidele).

Muusika valdkonnas panustab riik lähiaastatel valdkonna jätkusuutlikku arengusse ja selleks tingimuste loomisesse, muusika ekspordi ning elanike kaasatusse muusikasündmustesse ja muusikaloomisesse. Kultuuriministeeriumi arengukava aastani 2020 näeb ette välismaalt laekuvate autoritasude tõusu kuni 200,0 tuh €-ni igal aastal, kontserdikülastuste arvu suurenemist 2 025 tuh külastuseni aastatel 2017-2019, 2100 tuh külastuseni 2020. aastal ning tellitavate uudisteoste arvu tõusu vähemalt 120 teoseni igal aastal.

Valdkonna teenuste mahtu ja plaadifirmade äritegevust mõjutab oluliselt muusikateenuste järjest suurenev pakkumine interneti vahendusel ja digitehnoloogia levik, digitaalse muusika turu kasv jätkub, samuti autoritasude kasv. Eestis suureneb kontsertide ja kontserdikülastuste arv ning piletite hinnad

tõusevad, mis võib kahandada mõnede elanike rühmade osasaamist muusikaelust. Digikanalites kättesaadavale muusikale kulutatakse varasemast rohkem. Muusikafestivalid organiseeruvad paremini ja tehakse enam koostööd. Tekib juurde uusi muusikafestivale ja kontserdisarju, mis väljuvad tavapärase muusikafestivali formaadist ühendades eri loome- ja tegevusvaldkondi. Rahvusvaheliselt tuntud välisartistide kontsertide osas püsib nõudlus suurem kui suudetakse pakkuda. Eratoetajate huvi valdkonna tegemistes kaasalöömise vastu suureneb. Muusikahuvilistest kultuurituristide osakaal tõuseb seoses turistide arvu suurenemisega Soome ja Eesti vahel. Eesti muusika rahvusvaheline nähtavus ja tunnustatus suureneb, samuti Põhja-Ameerika ja Aasia suunal ning suureneb osalemine rahvusvahelistes koostööprogrammides. Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, ühingu- ja liidud jätkavad võimaluste piires muusika ekspordi toetamist. Muusikaettevõtluse ekspordivõimekuse arendamine jätkub, eesmärgiks on Eesti muusika ja muusikute tuntuse suurendamine välisriikides, välismaalt laekuvate autoritasude suurendamine, Eestis väljaantud, aga välismaale litsentseeritud helisalvestiste arvu ja väliskontsertide arvu suurendamine ja professionaalsete *manageride* koolitamine. Jätkub muusikavaramu digiteerimine, et soodustada Eesti muusika rahvusvahelist levikut. Tõenäoliselt suureneb Eestis resideeruvate välispäritolu heliloojate ja esitajate ekspordialane tegevus, sh ka agentuuride, kes tegutsevad aktiivselt Venemaal ja teises idabloki riikides. Eesti muusikute, kollektiivide ja autorite eksporditegevus hoogustub. Kuna välisesinemiste ja muusikaettevõtete ekspordimüügitulude kohta on info puudulik, ei ole võimalik prognoosida esinemiste mahtu ega ekspordimahtude muutust. Muusikaga seotud valdkondadest on kõrge ekspordipotentsiaaliga Estonia klaverid ja orelid.

Tööhõive maht jääb tõenäoliselt samaks. Tööhõivet mõjutab oluliselt palgatase. Muusikakoolides püsib vajadus õpetajate järele. 2015. aastal vähenes võrreldes 2011. aastaga kutse- ja kõrgkoolides muusika erialadel lõpetanute arv kolmandiku võrra (-33%), kuid nelja-aastasi perioode võrreldes (2008/2011 – 2012/2015) püsib lõpetanute arv stabiilne või on veidi tõusnud (17%). Välismaal end erialaliselt koolitanud noored tulevad Eestisse tagasi, kuid otsivad eneseteostuseks võimalusi eelkõige välismaalt.

13.1. PAKKUMINE

13.1.1. Ettevõtete ja ühingute ning töötajate arv

Muusika valdkonna majanduslikult aktiivsete äri- ja mittetulundusühingute, sihtasutuste ja nende töötajate arvu määramisel 2015. ja 2016. aasta kohta tugineti Justiitsministeeriumi Registrite ja Infosüsteemide Keskuse Äriregistri ning Bisnode AS krediidiraportite andmetele, kus kajastuvad muuhulgas Eesti Maksu- ja Tolliameti andmed. Kõik Eestis tegutsevad äri- ja mittetulundusühingud ning füüsilisest isikust ettevõtjad on Äriregistris kodeeritud Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK) koodide alusel.

Käesolevas töös kasutati Äriregistri andmebaasist muusika tuumik- ja sidustegevusaladel tegutsevate äri- ja mittetulundusühingute väljaselgitamiseks järgmisi EMTAK 2008 koode:

tuumiktegevusalad

- 59201 – helisalvestiste ja muusika kirjastamine¹, sh masterkoopiate tootmine heliplaatide jm audiomaterjali jaoks
- 9001 – lavakunst (väljavõtt ühingu haaval – muusikaga seotud ühingud)
- 90012 – kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus jms
- 90021 – lavakunsti abitegevused (väljavõtt ühingu haaval – muusikaga seotud ühingud)
- 90031 – kunstialane loometegevus (väljavõtt ühingu haaval – muusikaga seotud ühingud)
- 93299 – muud liigitamata lõbustus- ja vaba aja tegevused (väljavõtt ühingu haaval – muusikaga seotud ühingud)
- 94121 – loomeliitude tegevus (väljavõtt ühingu haaval – muusikaga seotud ühingud)
- 94129 – muude kutseorganisatsioonide tegevus (väljavõtt ühingu haaval – muusikaga seotud ühingud)
- 94995 – vaba aja veetmise, meelelahutuse ja kultuurilise tegevuse või huvialadega seotud ühendused ja huviklubid (väljavõtt ühingu haaval – muusikaga seotud ühingud).

sidustegevusalad (väljavõtt ühingu haaval)

- 18201 – salvestiste paljundus, sh muusika vm helisalvestisega grammofoni- ja laserplaatide, helilintide paljundamine masterkoopialt
- 32201 – muusikariistade tootmine
- 32401 – mängude ja mänguasjade tootmine, sh mängumuusikariistade tootmine
- 3319 – muude seadmete remont, sh muusikariistad
- 33191 – orelite ja muude ajalooliste muusikainstrumentide restaureerimine
- 46181 – muude kindlate kaupade vahendamine, sh muusikariistade vahendamine
- 46431 – elektriliste kodumasinade hulgimüük, sh salvestusega heli- ja videolintide, CD-de ja DVD-de hulgimüük
- 46499 – mujal liigitamata kodumasinade hulgimüük, sh muusikariistade hulgimüük
- 46521 – elektroonika- ja telekommunikatsiooniseadmete ning nende osade hulgimüük
- 47431 – heli- ja videoseadmete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes
- 4754 – elektriliste kodumasinade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes

¹ EMTAK-i koodi 59201 sõnastus vajaks ekspertide hinnangul täpsustamist, korrektne oleks muusikateoste kirjastamine

- 47599 – muude mujal liigitamata kodutarvete jaemüük, sh muusikariistade ja nootide jaemüük
- 47631 – muusika- ja videosalvestiste jaemüük spetsialiseeritud kauplustes
- 77291 – muude tarbeesemete ja kodumasinate väljaüürimine ja kasutusrent, sh muusikariistad
- 79901 – muu reisimisega seotud reserveerimine, sh piletiagentuuride tegevus
- 85521 – muusika- ja kunstikoolitus, sh klaveriõpetajad jm muusikaõpetus ning muusikakoolid ja -stuudiod
- 85529 – muu huvikoolitus
- 90041 – teatri-, kontserdi jms hoonete käitlus
- 93291 – kultuurikeskused ja rahvamajad
- 94999 – muude mujal liigitamata organisatsioonide tegevus
- 95291 – muude tarbeesemete ja kodutarvete parandus, sh muusikariistade parandus ja klaverite häälestamine

Muusika loomise, esituse, salvestamise ja kontserdikorraldusega tegutsevad äri- ja mittetulundusühingud, sihtasutused ja füüsilisest isikust ettevõtjad (FIE-d) on Äriregistrisse kantud peamiselt **helisalvestiste ja muusika kirjastamise (kood 59201)** ning **kontsertide lavastamise ja esitamise, muusikalise loometegevuse (kood 90012)** alla, kuid lisaks veel ka seitsme muu koodi alla, kus valdavaks mõni teine tegevusala (nt lavakunst, kunstialane loometegevus, lavakunsti abitegevused, meelelahutus jm). Kuna valdkonnas tegutsevate äri- ja mittetulundusühingute ning sihtasutuste ja füüsilisest isikust ettevõtjate kohta puudub endiselt statistika, siis koostas Eesti Konjunkturiinstituut varasemate tööde, Äriregistri, Kultuuriministeeriumi, Eesti Kultuurkapitali, Eesti Hasartmängumaksu Nõukogu, Eesti Autorite Ühingu eraldatud toetuste ja interneti otsingute põhjal valdkonna tuumik- ja sidustegevusalade ühingute nimekirja (osaühingud, aktsiaseltsid, usaldus-, tulundus- ja mittetulundusühingud ning sihtasutused).

Muusika tuumiktegevusaladel oli 2015. aastal tulu saanud ja Äriregistrile aruande esitanud ühinguid ning ettevõtjaid kokku 1 907 (2011. a 1 219, kasv 56%), neist 833 osaühingut, 534 mittetulundusühingut ja 11 sihtasutust, 17 tulundus- ja usaldusühingut, 3 kohalike omavalitsuste eelarvetest finantseeritavat organisatsiooni ja 509 FIE-t. **Sidusaladel oli 2015. aastal tulu saanud ühinguid ja ettevõtjaid 262** (2011. a 133, kasv 97%), neist 155 osaühingut, 5 aktsiaseltsi, 76 mittetulundusühingut, 8 sihtasutust ning 18 FIE-t. 2016. aastal sai tulu 239 ühingut ja ettevõtjat, neist 145 osaühingut, 5 aktsiaseltsi, 62 mittetulundusühingut, 9 sihtasutust ja 18 FIE-t.

Koos tuumik- ja sidusaladega oli 2015. aastal tulu saanud ühinguid ja ettevõtjaid kokku 2 169, neist 527 FIE-t (2016. a 2 055, 2011. a 1 352, kasv 60%).

Äriregistri andmetele tuginedes töötas 2015. aastal tuumiktegevusaladel kokku 2 659 inimest (võrreldes 2011. a kasv 66%) ja 2016. aastal 2 552 inimest², sidusaladel vastavalt 2015. aastal 698 (võrreldes 2011. a kasv 42%) ja 2016. aastal 644 inimest. **Tuumik- ja sidusaladel töötas Äriregistri andmetel 2015. aastal kokku 3 357 inimest (võrreldes 2011. a kasv 60%), neist 623 FIE-t ja 2016. aastal 3 196 inimest, neist 619 FIE-t.** Hõivatuid võib olla rohkem ja võib esineda kattuvusi, sest kõik Äriregistris registreeritud firmad ei avalda töötajate arvu, instituudi koostatud valdkonnas tegutsevate firmade loetelu ei pruugi olla täiuslik ja FIE-d võivad töötada põhikohaga muusika valdkonnas.

² Mitmed ettevõtted ei olnud 2017. aasta lõpuks veel esitanud Äriregistrile oma 2016. aasta tegevuse kohta aruannet, sh ka töötajate arvu. Seetõttu on arvestustes nende äriühingute töötajate arv lisatud hõivatute koguarvule eeldusega, et firmas töötab 1 inimene (antud põhimõttel on esitatud kõik muusika valdkonna alagruppide töötajate arvud).

Kultuuriministeeriumi andmetel oli Eestis 2017. aastal hõivatud ca 1 583 professionaalset muusikut (tabel 13.1). Uuemad rahvaloenduse andmed muusikute tööhõive kohta puuduvad, 2011. aasta detsembri lõpu seisuga oli muusika ametialadel hõivatuid kokku 2 433: muid muusikaõpetajaid 1 241, muusikuid, lauljaid ja heliloojaid 1 130 ning muusikariistade valmistajaid ja häälestajaid 62³.

Valdkonna töötajate arv ei ole täpselt teada, mitmed professionaalsed muusikud on tegevad ettevõtluses nii äriühingutes kui ka füüsilisest isikust ettevõtjatena, üks kontserdikorraldaja võib tegutseda mitme äriühingu kaudu ja ametinimetusest ei pruugi alati selguda hõivatus muusika valdkonnas. Eraldi uuringut muusikute ja nende töökohtade arvu väljaselgitamiseks ei ole läbi viidud alates 2012. aastast.

Eelnevast lähtuvalt saab loomemajanduse muusika valdkonnas hõivatute arv olla määratletud ligikaudselt, tuginedes olemasolevatele andmetele. Hõivatuid võib muusika tuumiktegevusaladel olla koos äri- ja mittetulundusühingute ning füüsilisest isikust ettevõtjatega kokku ca 4 242, koos seotud tegevusaladega ca 4 940. Valdkonna keskmine töötajate arv ettevõttes/asutuses oli 2,3.

Tabel 13.1. Muusikute ja nende töökohtade arv Eestis 2017*

Töökohad	Arv
Riiklike ja munitsipaalorkestrite orkestrandid	419
Riiklike ja munitsipaalorkestrite dirigendid	13
Ooperisolistid (Estonia ja Vanemuine)	24
Riiklike kooride koorilauljad	152
Riiklike kooride koorijuhid ja hääleseadjad (ainult töölepingulised)	5,5
Harrastuskooride palgalised juhid	864
Puhkpilliorkestrite palgalised juhid	105
KOKKU	ca 1 583

* 31.detsembri 2017 seisuga. Lisaks töötas üldhariduskoolides 860 ja lastemuusikakoolides 1 773 õpetajat (2016. a seisuga), keda ei ole käesolevas töös arvestatud hõivatute hulka, kuna riiklike õppeasutuste ja kohalike omavalitsuse eelarvetest rahastatavate muusikakoolide tulud ei ole kaardistatud

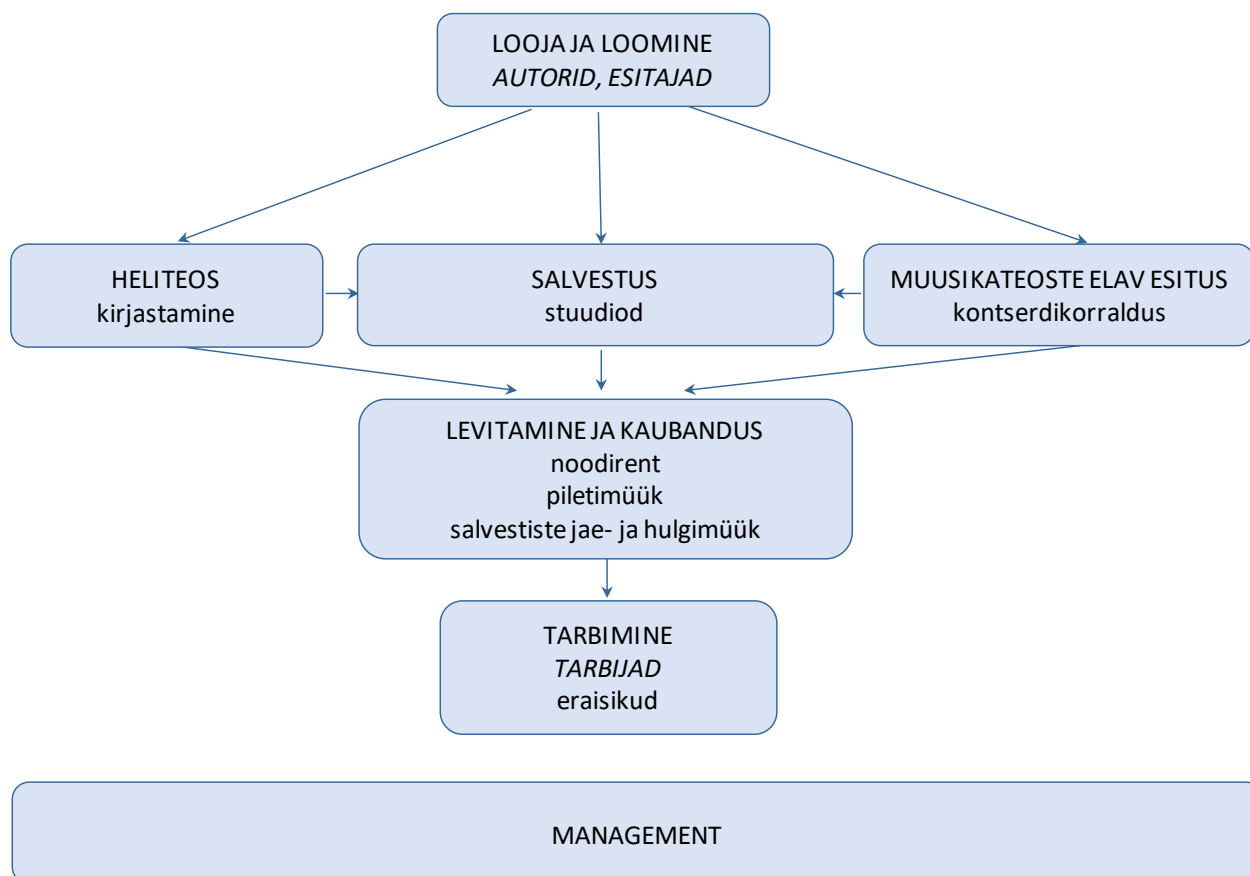
Allikas: Kultuuriministeeriumi muusikanõunik, Haridus- ja Teadusministeeriumi andmebaas HaridusSilm

13.1.2. Muusika valdkonna toimimise skeem ja koguturu maht

Muusika valdkonna toimimise aluseks on autorid ja esitajad, kes loovad heliloomingut ja teenivad selle pealt tulu loodud teoseid esitades, tõlgendades, kirjastades ja salvestades (joonis 13.1). *Management* haarab kõiki joonisel toodud tegevusi. Muusikaautorite kõrval tegutsevad muusika tekstide autorid, kontserdikorraldajad, plaadifirmad, kirjastajad ja stuudiod ning mitmed tugi- ja esindusorganisatsioonid. Looming jõuab tarbijateni läbi esitamise (kontserdid, ringhääling, internet), levitamise ja kaubanduse (nt helisalvestiste müüjad, veebipoed, piletimüük jms). Valdkonna toimimist toetavad riik, kohalikud omavalitsused ja sponsorid; muusikariistade valmistajad ja müüjad; kuid ka muusikaõpetajad ja hääleseadjad; raadiojaamad, telekanalid ja internetikeskkonnad, kes loodut edastavad, ja paljud teised. Eesti oludes püüavad muusikud ise hakkama saada mitmete ülaltoodud tegevustega. Kuid muusikateoste elav esitus suure arvu publiku ees oleks keeruline näiteks ilma kontserdikorraldajate ja *managerideta*, helirežissööride, valguskunstnike, lavakujundajate ning lava- ja transporditöölise, kontserdipaikade ja teenindussektorita.

³ Statistikaamet, Hõivatud ametiala ja soo järgi 31. detsember 2011

Joonis 13.1. Muusika valdkonna väärtusloome ahel

Allikas: koostöös EKI ja Music Estonia

Muusika valdkonna koguturu mahu arvestuses on hõlmatud äriühingud (aktsiaseltsid, osa-, tulundus- ja usaldusühingud), füüsilisest isikust ettevõtjad, mittetulundusühingud, sihtasutused, munitsipaalsed kontserdikorraldajad ning Eesti Autorite Ühingu, Eesti Esitajate Liidu ja Eesti Fonogrammitootjate Liidu poolt autoritele ja esitajatele makstud autoritasud. Kogutulu on esitatud tuumik- ja sidusalade lõikes.

Tuumikvaldkondade (loomine, esitamine, kontserdikorraldus, kirjastamine, salvestamine, tootmine) koguturu mahu määramiseks on kokku liidetud järgmiste Äriregistri koodide alla registreeritud muusika valdkonna firmade ja ühingute 2015. aasta ja 2016. aasta müügitulu: 59201 (väljavõte), 9001 (lavakunst), 90012 (väljavõte), 90021 (väljavõte), 90031 (väljavõte), 93299 (väljavõte), 94121 (väljavõte), 94129 (väljavõte), 94995 (väljavõte). Seotud tegevuste (salvestiste paljundamine; eramuusikakoolid; muusikariistade valmistamine, restaureerimine, rentimine, parandamine ja häälestamine; helisalvestiste ja muusikariistade jae- ja hulgimüük, nootide jaemüük ja rent; kontserdihoonete käitlus) koguturu mahu määramiseks on kokku liidetud järgmiste Äriregistri koodide alla registreeritud firmade ja ühingute 2015. aasta ja 2016. aasta müügitulu: 18201 (väljavõte), 32201 (väljavõte), 3319 (väljavõte), 33191 (väljavõte), 46181 (väljavõte), 46431 (väljavõte), 46499 (väljavõte), 4652 (väljavõte), 4743 (väljavõte), 4754 (väljavõte), 47599 (väljavõte), 47631 (väljavõte), 77291 (väljavõte), 85521 (väljavõte), 90041 (väljavõte), 95291 (väljavõte).

Muusika tuumiktegevusaladel oli 2015. aastal tulu saanud ja Äriregistrile aruande esitanud ühinguid ning ettevõtjaid kokku 1 907 (2011. a 1 219), neist 833 osaühingut, 534 mittetulundusühingut ja 11 sihtasutust (sh Eesti Kontsert, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester ja Eesti Filharmoonia Kammerkoor),

17 tulundus- ja usaldusühingut, 3 munitsipaalset kontserdikorraldajat (Tallinna Filharmoonia, Pärnu Linnaorkester, Narva Linna Sümfooniaorkester) ja 509 FIE-t. 2016. aastal oli tuumiktegevusaladel tulu saanud ettevõtteid ja asutusi kokku 1 816, neist 791 osaühingut, 504 mittetulundusühingut ja 13 sihtasutust, 12 tulundus- ja usaldusühingut, 3 munitsipaalset kontserdikorraldajat ja 493 FIE-t (tabel 13.2). 2016. aasta andmed on, võrreldes 2015. aastaga mittetäielikud, sest mitmed ettevõtted ei olnud 2017. aasta lõpuks veel esitanud Äriregistrile majandustegevuse aruandeid.

Sidusaladel oli 2015. aastal tulu saanud ühinguid ja ettevõtjaid 262 (2011. a 133), neist 155 osaühingut, 5 aktsiaseltsi, 76 mittetulundusühingut, 8 sihtasutust ning 18 FIE-t. 2016. aastal sai tulu 239 ühingut ja ettevõtjat, neist 145 osaühingut, 5 aktsiaseltsi, 62 mittetulundusühingut, 9 sihtasutust ja 18 FIE-t. Koos tuumik- ja sidusaladega oli 2015. aastal tulu saanud ühinguid ja ettevõtjaid kokku 2 169 (2016. a 2 055, 2011. a 1 352).

Muusika tuumikvaldkondade müügitulu/tulu koos autoritasudega, kuid ilma sidusaladeta moodustas 2015. aastal 86,0 mln € (2016. a 82,7 mln €, 2011. a 56,9 mln €), sh autoritasud autoritele ja esitajatele 2,2 mln € (2016. a 2,2 mln €, 2011. a 1,6 mln €).

Sidusalade müügitulu/tulu oli 2015. aastal 55,4 mln € (2016. a 54,7 mln €, 2011. a 31 mln €).

Tuumik- ja sidusalade müügitulu/tulu oli 2015. aastal 141,4 mln € (2016. a 137,4 mln €, 2011. a 87,9 mln €). Müügitulu/tulu suurenes 2015. aastal võrreldes 2011. aastaga 61%. Tulu ettevõtte/asutuse kohta oli muusika valdkonnas 65,2 tuh € ja tulu töötaja kohta 29 tuh €.

Tabel 13.2. Muusika valdkonna koondnäitajad 2011–2016⁶⁾

	Ettevõtete arv			Töötajate arv			Tulu avaldanute arv			Tulud, tuh €			Kasum/kahjum/tulem, tuh €		
	2011	2015	2016	2011	2015	2016	2011	2015	2016	2011	2015	2016	2011	2015	2016
Tuumiktegevusalad															
Aktsiaseltsid	1	0	0	1	0	0	...	0	0	...	0	0	...	0	0
Osaühingud	715	836	792	604	1010	977	517	833	791	28 648,7	45 498,7	49 927,3	1751,9	2 985,4	3 847,3
Muud ¹⁾	20	17	12	15	17	12	8	17	12	98,8	148,8	134,5	-13,6	35,6	37,4
SA	11	11	13	7	332	331	1	11	13	2 863,3	22 799,4	14 950,9	-14,6	6 262,5	100,7
MTÜ-d	528	536	504	73	652	593	162	534	504	12 20,7 ²⁾	10 978,3	10 929,7	...	341,8	250,0
FIE-d	-	604	600	602	604	600	525	509 ⁴⁾	493 ⁴⁾	2 852,8 ³⁾	2 898,5 ⁴⁾	3 014,5 ⁴⁾	...	396,7 ⁴⁾	390,5 ⁴⁾
KOV-ide kontserdi-organisatsioonid	6	3	3	ca 304	44	39	6	3	3	12 954,0 ⁵⁾	1 442,5	1 515,5
Autoritasud										1 600	2 234,9	2 219,5			
KOKKU TUUMIK	1 281	2 007	1 924	1 606	2 659	2 552	1 219	1 907	1 816	50 238,3	86 001,0	82 691,9	1 723,7⁷⁾	10 022,0	4 625,9
Sidustegevusalad															
Aktsiaseltsid	8	5	5	95	100	85	5	5	5	9 762,0	12 285,9	10 789,2	704,0	1 120,5	322,3
Osaühingud	149	154	144	339	381	365	109	155	145	20 958,7	35 659,8	38 945,9	844,6	1 548,3	1 908,9
Muud ¹⁾	2	1	1	2	1
SA-d	8	8	9	...	62	61	...	8	9	...	3 891,7	1 454,4	...	1 756,7	-757,4
MTÜ-d	47	76	62	37	135	114	19	76	62	290,2	3 481,5	3 415,6	...	62,2	91,0
FIE-d	-	19	19	18	19	19	...	18 ⁸⁾	18 ⁸⁾	...	82,2 ⁸⁾	84,4 ⁸⁾	...	19,3 ⁸⁾	20,2 ⁸⁾
KOKKU SIDUS	214	262	240	491	698	644	133	262	239	31 010,9	55 401,1	54 689,5	1 548,6⁹⁾	4 506,9	1 585,0
KOKKU	1 495	2 269	2164	2 097	3 357	3 196	1 352	2 169	2 055	81 249,2	141 402,1	137 381,4	3 272,3	14 528,9	6 210,9

... andmed ei ole teada

¹⁾ välisühingu filiaal, tulundus-, usaldusühing²⁾ tulu ettevõtlusest³⁾ 525 ettevõtlustuluga FIE põhjal⁴⁾ Maksu- ja Tolliameti füüsilise isiku tuludeklaratsiooni vorm E andmed Äriregistris ainult kood 90012 (kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus jms) registreeritud FIE-de kohta⁵⁾ Eesti Kontsert, Eesti Filharmoonia Kammerkoor ja Tallinna Filharmoonia (osaliselt, ainult Tallinna linna toetus Tallinna Filharmooniale ja Birgitta Festivalile, hinnanguliselt ca 60-70% kogutulust), ERSO (osaliselt, ainult toetus Kultuuriministeeriumi eelarvest, hinnanguliselt 90-95% kogutulust), Narva Linna Sümfooniaorkester (osaliselt, ainult toetus Kultuuriministeeriumi eelarvest, hinnanguliselt 15-20% kogutulust), Pärnu Linnaorkester (osaliselt, ainult toetus Kultuuriministeeriumi eelarvest, hinnanguliselt 5-20% eelarvest)⁶⁾ esialgsed andmed⁷⁾ 297 ettevõtte põhjal⁸⁾ hinnanguliselt kood 85221 põhjal (muusika- ja kunstikoolitus)⁹⁾ 33 ettevõtte põhjal

Allikad: Äriregister, EKI andmebaas, Bisnode Estonia krediidiraportid, Tallinna, Pärnu ja Narva linna eelarved, Narva Sümfooniaorkester

Tabel 13.3. Muusika valdkonna tulud alamvaldkonniti 2011-2016 (tuh €)

	Tulud 2011		Tulud 2015		Tulud 2016	
	tuh €	%	tuh €	%	tuh €	%
Muusikateoste kirjastamine	4 927,9	8	4 615,1	5	4 837,7	6
Elav esitus (kontserdi- korraldajad, agentuurid jt)	41 967,3	74	79 151,0	92	75 634,7	91
Festivalid	8 393,2	15				
Autoritasud	ca 1 600,0	3	2 234,9	3	2 219,5	3
KOKKU TUUMIK	56 888,4	100	86 001,0	100	82 691,9	100
Erakoolid	584,2	2	1 731,7	3	1 676,1	3
Muusikariistade valmistajad	2 206,3	7	2 873,2	5	2 983,6	5
Muusikariistade jae- ja hulgimüüjad	6 016,7	19	16 240,7	30	17 375,0	32
Salvestiste paljundajad	5 123,1	17	3 063,0	6	2 360,3	4
Salvestiste hulgimüüjad	6 344,3	20	7 378,7	13	8 453,5	16
Salvestiste jaemüüjad spet- sialiseeritud kauplustes	2 076,1	7	4 682,7	9	4 808,6	9
Muud (kontserdimajad, kontserdikorralduse abitegevused jt)	8 660,2	28	19 431,1	35	17 032,4	31
KOKKU SIDUS	31 010,9	100	55 401,1	100	54 689,5	100
KOKKU	87 899,3		141 402,1		137 381,4	

Allikad: Äriregister

Ekspordi müügitulu ulatus 2015. aastal Äriregistri andmetel 9,0 mln € (sh tuumik 43% ja sidus 57%) ja 2016. aastal 6,7 mln € (tuumik 53% ja sidus 47%), millele lisandusid autoritasud välismaalt. Eksporditulu ulatus seega 2015. aastal 9,1 mln € ja 2016. aastal 6,9 mln €, kuid on tõenäoliselt suurem, sest majandusaasta aruannetes ei too paljud olulised eksportijad ekspordi müügitulu eraldi välja (tabel 13.4).

Tabel 13.4. Muusika valdkonna ekspordi koondnäitajad 2015-2016

	2015 Eksporditud ettevõtete arv	2015 Ekspordi müügitulu tuh €	2016 Eksporditud ettevõtete arv	2016 Ekspordi müügitulu tuh €
Tuumiktegevusalad	90	3 848,5	65	3 526,5
Sidustegevusalad	16	5 167,7	9	3 141,7
Autoritasud välismaalt		103,2		221,4
KOKKU	106	9 119,3	75	6 889,6

Allikas: Äriregister

Võrreldes 2011. aasta kaardistusega oli 2015. aastal müügitulu/tulu saanud ettevõtteid muusika valdkonnas oluliselt rohkem (60%) ja müügitulu/tulu oli oluliselt suurenenud (61%). Esmakordselt oli Äriregistri andmete põhjal saada andmeid ekspordimahtude kohta lisaks klaveritele jt muusikariistadele. 2015. aastal eksportis 106 ettevõtet ja valdkonna ekspordi müügitulu ulatus 9,1 mln €.

Muusika äriühingud on tegevad sageli mitmel alal, nt muusika loomine, esitamine, tootmine ja kirjastamine, kuid Äriregistri andmestik ei võimalda jaotada müügitulusid kitsamalt tegevusalade vahel. Seetõttu on kitsamate alamvaldkondade osakaalud ligikaudsed (vt tabel 13.3).

Tabelis 13.5 on esitatud 2015. aasta kogutulu (raamatupidamislik tulu) alusel suurimad muusika ja muusikaga seotud valdkondade ettevõtted ja mittetulundusühingud. Toodud 25 asutuse kogutulu oli 2015. aastal 76,5 mln € (2011. a 47 mln €, kasv 63%) ehk 54% muusika kogutulust koos sidusvaldkondadega (2011. a 54%), kasum oli 10,8 mln € (2011. a 2,6 mln €, kasv 24%) ja töötajaid 580 (2011. a 348, kasv 60 %). TOP 25 firmast eksportis Äriregistri andmetel 8, kusjuures nende ekspordimüügitulu oli 2015. aastal kokku 6,9 mln €. Suurimad firmad olid koondunud Tallinna.

2016. aasta andmetel (vt tabel 13.6) oli suurima 25 firma kogutulu 71,7 mln €, mis on veidi langenud, võrreldes 2015. aastaga (-6%) ja see andis 52% muusika kogutulust koos sidusvaldkondadega. Kasum oli neil firmadel kokku 2,5 mln € ja töötajaid 551. Äriregistri andmetel oli suurimate hulgas 5 eksportijat ja nende ekspordimüügitulu oli 2016. aastal kokku 4,1 mln €. Suurimad firmad asuvad Tallinnas.

Tabel 13.5. Muusikavaldkonna suurimad ühingud kogutulu alusel 2015 (tuh €)

Ettevõtte	Kogutulu 2015, tuh €	Kogutulu 2011, tuh €	Peamine tegevusala	Asukoht	Tegevusala
Eesti Kontsert SA	16 447,5 ⁴	8 692,0	riiklik kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
HT Meelelahutus OÜ	6 249,8	7 851,2	kontserdikorraldaja laevadel	Tallinn	tuumik
Eventech OÜ	5 256,9	3 631,4	kontserdikorralduse abitegevused	Tallinn	sidus
Digisound OÜ	5 124,3	1 595,5	muusikariistade, helitehnika jae- ja hulgi-müüja	Tallinn	sidus
Pedrobeat AS	4 756,8	2 917,1	tootja, esindaja, salvestiste jae- ja hulgimüüja	Tallinn	sidus
Miterassa OÜ	4 048,9	-	helitehnika jaemüüja	Tallinn	sidus
Mojo Holding OÜ	3 230,7	2 399,9	Salvestiste jaemüüja	Tallinn	sidus
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester SA	2 997,2	2 155,9	elav esitus, kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
Arvo Pärdi Keskus SA	2 354,2	-	loomingu koguja ja vahendaja/ mujal	Harjuma	sidus

⁴ Sh investeeringud Jõhvi kontserdimajja

Ettevõtte	Kogutulu 2015, tuh €	Kogutulu 2011, tuh €	Peamine tegevusala	Asukoht	Tegevusala
			liigitamata infoalane tegevus		
Baltic Disc AS	2 338,9	3 313,4	salvestiste paljundaja	Harju-maa	sidus
Booking Stars OÜ	2 310,2	-	kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
Estonia Klaverivabrik AS	2 308,0	1 976,6	muusikariistade tootja	Tallinn	sidus
Weekend Festival Baltic OÜ	2 194,7	-	kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
IS Music Trading OÜ	1 900,4	1 056,5	muusikariistade jae- ja hulgimüüja	Tallinn	sidus
Stanford Music OÜ	1 798,0	960,3	muusikariistade jae- ja hulgimüüja	Tallinn	sidus
Tallinna Kontserdimaja AS	1 642,0	1 236,3	kontserdihoonete käitus	Tallinn	sidus
Artist Siseraadiod OÜ	1 489,9	1 176,4	audiolahenduste pakkuja	Tallinn	sidus
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	1 480,0	2 863,3	kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
Event Center OÜ	1 302,1	438,9	kontserdikorralduse abitegevused	Tallinn	sidus
Live Nation Estonia OÜ (endine BDG OÜ)	1 275,9	2 347,1	kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ	1 265,9	-	kontserdikorraldaja	Viljandi	tuumik
Promedia OÜ	1 254,6	-	helitehnika jaemüüja	Tallinn	sidus
PVX AS	1 240,2	-	muusikariistade, helitehnika jaemüüja	Pärnu	sidus
Best Idea OÜ	1 144,9	-	kontserdihoonete käitus	Tallinn	sidus
ERP OÜ	1 100,4	702,0	kontserdikorraldaja, kirjastaja	Tallinn	tuumik
TUUMIK KOKKU (TOP 9)	35 321,7				
SIDUS KOKKU (TOP 16)	41 190,7				
KOKKU TOP 25	76 512,4	47 038,5			Muutus 2015/2011 63%

- andmed ei ole teada

* 2011. a TOP 25-s olnud ettevõtted ei kattunud täielikult 2015. a TOP 25 ettevõtetega

Allikas: Äriregister

Tabel 13.6. Muusikavaldkonna suurimad ühingud kogutulu alusel 2016 (tuh €)

Ettevõtte	Kogutulu 2016, tuh €	Kogutulu 2015, tuh €	Peamine tegevusala	Asukoht	Tegevusa- sala
Eesti Kontsert SA	8 380,9	16 447,5	riiklik kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
HT Meelelahutus OÜ	7 550,4	6 249,8	kontserdikorraldaja laevadel	Tallinn	tuumik
Digisound OÜ	6 077,7	5 124,3	muusikariistade, helitehnika jae- ja hulgimüüja	Tallinn	sidus
Eventech OÜ	5 529,1	5 256,9	kontserdikorralduse abitegevused	Tallinn	sidus
Pedrobeat AS	4 846,3	4 756,8	tootja, esindaja, salvestiste jae- ja hulgimüüja	Tallinn	sidus
Miterassa OÜ	4 012,4	4 048,9	helitehnika jaemüüja	Tallinn	sidus
Mojo Holding OÜ	3 474,2	3 230,7	salvestiste hulgimüüja	Tallinn	sidus
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester SA	3 092,0	2 997,2	elav esitus, kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
Live Nation Estonia OÜ (endine BDG OÜ)	2 964,9	1 275,9	kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
Baltic Music OÜ	2 671,6	-	kontserdikorraldaja	Valgamaa	tuumik
Estonia Klaverivabrik AS	2 387,0	2 308,0	muusikariistade tootja	Tallinn	sidus
Promedia OÜ	1 798,9	1 254,6	helitehnika jaemüüja	Tallinn	sidus
Booking Stars OÜ	1 740,0	2 310,2	kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
Event Center OÜ	1 727,3	1 302,1	kontserdikorralduse abitegevused	Tallinn	sidus
Stanford Music OÜ	1 706,0	1 798,0	muusikariistade jae- ja hulgimüüja	Tallinn	sidus
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	1 661,6	1 480,0	kontserdikorraldaja	Tallinn	tuumik
Best Idea OÜ	1 530,1	1 144,9	kontserdihoonete käitlus	Tallinn	sidus
Artist Siseraadiod OÜ	1 496,6	1 489,9	audiolahenduste pakkuja	Tallinn	sidus
Tallinna Kontserdimaja AS	1 496,3	1 642,0	kontserdihoonete käitlus	Tallinn	sidus
IS Music Trading OÜ	1 363,2	1 900,4	muusikariistade jae- ja hulgimüüja	Tallinn	sidus
Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ	1 357,0	1 265,9	kontserdikorraldaja	Viljandi	tuumik
Vaarmann OÜ	1 342,8	815,9	muusikariistade, salvestiste hulgimüük	Tallinn	sidus
EW Sound ja Light OÜ	1 233,1	707,8	muusikariistade hulgimüük	Tallinn	sidus

Ettevõtte	Kogutulu 2016, tuh €	Kogutulu 2015, tuh €	Peamine tegevusala	Asukoht	Tegevusala
ERP OÜ	1 200,0	1 100,4	kontserdikorraldaja, kirjastaja	Tallinn	tuumik
Baltic Disc AS	1 076,1	2 338,9	salvestiste paljundaja	Harju	sidus
TUUMIK KOKKU (TOP 9)	30 318,3				
SEOTUD KOKKU (TOP 16)	41 097,0				
KOKKU TOP 25	71 715,3	76 512,4			Muutus 2016/2015 -6%

- andmed ei ole teada

* 2015. a TOP 25-s olnud ettevõtted ei kattunud täielikult 2016. a TOP 25 ettevõtetega

Allikas: Äriregister

13.1.3. Valdkonna alagruppide iseloomustus

13.1.3.1. Autorid ja autoritasud

Eesti Autorite Ühing

Eesti Autorite Ühing (EAÜ) loodi 1991. aastal eraõigusliku juriidilise isikuna, eesmärgiga esindada heliloomingu ja kujutava kunsti teoste autoreid, muusikakirjastajaid, koreograafe ning seista audiovisuaalautorite õiguste eest. EAÜ on kollektiivne autorite esindamise organisatsioon, mille tegevusest moodustab suurema osa muusikateoste kasutusõiguste vahendamine. EAÜ annab ainsana Eestis välja lubasid muusikateoste kasutamiseks ja kogub muusikateoste autoritele või nende õiguste omajatele tasu⁵. 2018. aasta 29. jaanuari seisuga oli muusikateoste autoreid EAÜ nimekirjas 4 368 (sh elust lahkunud, kelle autoriõigusi ühing kaitseb) ja muusikakirjastajaid 30. Aastal 2015 maksis EAÜ autoritasusid välja 2 888-le ühingu liikmeks olevale autorile või nende pärijale kokku 1,7 mln € (2016. a 1,7 mln € 2 961 autorile). Võrreldes 2011. aastaga, mil autoritasusid maksti 2 276 autorile veidi alla 1,3 mln €, on valdkonda tagasi suunatud raha suurenenud 18% (tabel 13.7). EAÜ on läbi aastate toetanud erinevaid muusikavaldkonna projekte, näiteks 2015. aastal rahuldati 62 rahalist taotlust summas 248,5 tuh € (ilma tulumaksuta, mida taotlejad saavad EAÜ-lt kätte), 2016. aastal 63 rahalist taotlust summas 187,2 tuh € (2011. a toetati 22 projekti summas 158 tuh €). Lisaks toetab EAÜ Eesti muusika ekspordiprojekte läbi Eesti Muusika Eksport MTÜ ja rahastab ühingu tegevust. 2015. aastal eraldas EAÜ ekspordiprojektide toetuseks 60,0 tuh € ja 2016. aastal 120,0 tuh €.

Välismaalt Eesti autoritele laekunud tasud (Eesti Autorite Ühing, Eesti Esitajate Liit) võib liigitada Eesti muusikaekspordi alla ning see oli 2011. aastal 100,1 tuh €, 2015. a 103,2 tuh € ja 2016. aastal 221,4 tuh €.

Kokku suunati 2015. aastal Eesti Autorite Ühingu kaudu muusika valdkonda tagasi 1,7 mln € (2011. aastal 1,4 mln € ja 2016. aastal 1,7 mln €).

⁵ Eesti Autorite Ühingu 2016. aasta läbipaistvusaruanne. http://www.eau.org/wp-content/uploads/2012/11/EA%C3%9C-l%C3%A4bipaistvusaruanne_2016_kohta.pdf (29.01.2018)

Tabel 13.7. Eesti Autorite Ühingu poolt muusikavaldkonda tagasi suunatud raha 2011 ja 2015-2016, tuh €

	2011	2015	2016
Eesti autorite ja muusikakirjastajate arv, kellele maksti autoritasusid	2 276	2 888	2 961
Väljamakstud autoritasud Eesti autoritele ja muusikakirjastajatele	1 261,0	1 474,1	1 485,8
Autoritasud välismaalt	100,1	88,3	204,7
Autoritasud Eestist	994,5	1 217,2	1 165,0
Salvestamine (NCB)	166,3	168,6	116,1
Muud toetused (käibemaksuta)	158,0	200,1	186,0
KOKKU AUTORITASUD JA TOETUSED	1 418,9	1 674,2	1 671,8

Allikas: Eesti Autorite Ühing

Eesti Autorite Ühing kogub litsentsitasude arvutamiseks informatsiooni müüdud piletite (arv, rahaline väärtus), sissepääsu (tasuta, tasuline), esitatud teoste heliloojate, teksti autorite, tõlkijate, arranžeerijate, kirjastajate, esituskordade ja teoste kestvuse kohta. Ühingul ei ole statistika kogumise kohustust. Esitatud aruannete põhjal ei saa välja tuua täpset kontsertide arvu, sest kuu jooksul korraldatud kontsertide kohta esitab korraldaja vaid ühe aruande ja palju korraldatakse kontserte, kus esitatakse autoriõigusega mittekaitstud teoseid, samuti puuduvad ühingul andmed suurte üksikkontsertide korraldajate kohta. Tasusid arvestatakse avalikult esitatud muusika kohta kontserdil, näidendis ja filmides esitatud muusika kohta, restoranides, baarides ja kohvikutes, majutusettevõtetes, kauplustes, internetiraadios ja ööklubides mängitud muusika kohta. EAÜ andmetel⁶ laekus avalikelt kontsertidelt ja elavatelt esitustelt litsentsitasu 2015. aastal 635,8 tuh € (2011. a 432,6 tuh €, 2016. a 523,9 tuh €). Kui arvestada, et elava esituse litsentsitasu jääb sõltuvalt esitatud muusikateose žanrist vahemikku 5-9% ilma käibemaksuta sissepääsutasust, võis müügitulu piletite müügist jääda 2015. aastal hinnanguliselt 7-13 mln € vahele, keskmiselt ca 10 mln € (2011. a ca 6,2 mln €).

Autoriõiguse seaduse järgi on teose ja fonogrammi (helisalvestise) avalikul esitamisel õigus saada tasu peale autori veel esitajal ja fonogrammitootjal, kes salvestab esitaja esituse. Teoste esitajate varalisi õigusi teostab Eestis Eesti Esitajate Liit ja fonogrammitootjate varalisi õigusi Eesti Fonogrammitootjate Ühing (EFÜ).

Eesti Esitajate Liit

Eesti Esitajate Liit (EEL) on teose esitajaid ühendav mittetulundusühing, mis asutati 2000. aastal ja mille peamiseks tegevuseks on esitajate õiguste teostamine ja kaitsmine. EEL kogub koos Eesti Fonogrammitootjate Ühinguga tasusid muusikateose esitamise eest kaubandus- ja teenindusettevõtetelt, spordi- ja vaba aja ettevõtetelt, ilu-, tervishoiu-, toitlustus-, majutus- ja meelelahutusasutustelt ning hasartmängukohtadest. Fonogrammide kasutamise eest makstavate tasude kogumisel tehakse koostööd Eesti Fonogrammitootjate Ühinguga. Muusika kasutajal on kohustus maksta tasu ainult ühele organisatsioonile, kes jaotab tasu võrdselt nii esitajate kui fonogrammitootjate vahel. 2015. aastal lõpu

⁶ [http://www.eau.org/see-on-eau/organisatsioon/eau-numbrites/\(29.01.2018\)](http://www.eau.org/see-on-eau/organisatsioon/eau-numbrites/(29.01.2018))

seisuga oli EEL-s 1 115 liiget ja esindatakse enam kui 350 000 välismaist esitajat⁷. Liitu kuuluvate muusika esitajate arv on 2005. aastaga võrreldes mitmekordistunud (2005. a esindati 300 liiget). 2015. aastal eraldati esitajatasude väljamakseteks 313,0 tuh €, 2016. aastal maksis EEL oma liikmetele esitajatasusid kokku 219,2 tuh €, sh välismaa organisatsioonidelt laekunud ja väljamakstud esitajatasu summa oli 14,9 tuh €⁸. Eesti Esitajate Liidu kaudu saavad loovisikud taotleda ka vabakutseliste loovisikute loometoetusi, mida 2015. a maksti 12-le isikule summas 31,0 tuh € (2016. a 10-le isikule 23,4 tuh €). 2015. aastal eraldas EEL liikmetele loometoetusi ja stipendiume kokku summas 133,9 tuh € (2016. a 121,7 tuh €) (vt ptk 13.3.1. Finantseerimine).

Eesti Fonogrammitootjate Ühing

Eesti Fonogrammitootjate Ühing on mittetulunduslik fonogrammitootjate kollektiivse esindamise organisatsioon Eestis, mis loodi 1998. aastal eesmärgiga esindada kohalikke ja välismaiseid fonogrammitootjaid ning teostada kollektiivselt nende varalisi õigusi. 2018. aasta jaanuari seisuga esindas EFÜ 358 liiget, lisaks on sõlmitud kahepoolsed lepingud 18-ne välismaise fonogrammitootjate esindusorganisatsiooniga: Läti, Leedu, Soome, Rootsi, Taani, Norra, Iirimaa, Suurbritannia, Holland, Saksamaa, Itaalia, Poola, Bulgaaria, Sloveenia, Serbia, Venemaa, Ukraina. EFÜ teeb koostööd välismaiste fonogrammitootjate esindusorganisatsioonidega, sh Rahvusvahelise Fonogrammitootjate Föderatsiooniga (IFPI)⁹.

EFÜ poolt koguti 2015. aastal tasusid 634,4 tuh, millest liikmetele ja esindatavatele maksti välja 447,8 tuh € (2016. a 718,3 tuh €, millest liikmetele ja esindatavatele maksti 514,5 tuh €; 2011. a vastavalt ca 0,4 mln €, millest liikmetele ca 0,1 mln €).

Kahe organisatsiooni (EFÜ ja EEL) poolt kokku valdkonda tagasi suunatud rahasumma oli 2015. aastal 760,8 tuh € (2016. a 733,7 tuh €). Koos EAÜ poolt autoritele tehtud väljamaksetega ulatus muusika-valdkonda tagasi suunatud rahasumma nii 2015-ndal kui 2016. aastal 2,2 mln € (2015. a 2 234,9 tuh €, 2016. a 2 219,5 tuh €; 2011. aastal hinnanguliselt ca 1,6 mln €, kasv 38%).

13.1.3.2. Tuumiktegevusalad

Heliloojad ja interpreetid

Eesti professionaalseid heliloojaid ja muusikateadlasi esindab MTÜ Eesti Heliloojate Liit (EHL), mis on üks vanimaid loomeliite. EHL-i tegevuse eesmärgiks on eesti heliloomingu ja muusikateaduse vaba arengu ja leviku soodustamine, loominguvabaduse kaitsmine ja liikmete loominguliste huvide esindamine. Liikmed saavad taotleda loometoetusi ja loomestipendiume. Liitu kuulub 124 liiget¹⁰.

Eesti Interpreetide Liit (EIL) on professionaalsete muusikute vabatahtlikkusel põhinev mittetulunduslik organisatsioon, mis on asutatud 1998. aastal. Eesti Interpreetide Liidu liikmed võivad olla kõik Eestis ja ka väljaspool Eestit tegutsevad professionaalsed interpreetid – solistid, kammermuusikud, orkestrandid ja dirigendid. Liidu eesmärgiks on loomeala edendamine ja liikmetest loovisikute loometegevuse toetamine; eesti klassikalise interpretatsioonikunsti arendamine ja väärtustamine; eesti interpreetide loominguliste

⁷ Eesti Esitajate Liidu koduleht. <http://www.eel.ee/et/esitajad/> (30.01.2018)

⁸ MTÜ Eesti Esitajate Liit läbipaistvusaruanne 2016. <http://www.eel.ee/wp-content/uploads/2017/09/Xp6SzWb-6a.pdf> (30.01.2018)

⁹ Eesti Fonogrammitootjate Ühingu koduleht. <http://efy.ee/index.php?page=64> (30.01.2018)

¹⁰ Eesti Heliloojate Liidu koduleht: <http://www.helilooja.ee/eesti-heliloojate-liit/ehl/> (13.02.2018)

huvide kaitsmine; sidemete tugevdamine eesti interpretide vahel; rahvusvahelise koostöö arendamine; liikmete õiguste esindamine (autoriõigusega kaasnevad õigused). Eesti Interpretide Liidu liikmeid oli 2016. aasta detsembri seisuga 315 (2013. a märtsis 243)¹¹. Kuna liikmelisus on vabatahtlik, on tegelik interpretide arv suurem. Eesti Interpretide Liit eraldab oma liikmetele loominguulisi stipendiume ja loometoetusi. Liit on endiselt arvestatav kontserdikorraldaja Eestis, tema kõrval tegutseb aktiivselt SA Eesti Interpretide Kontserdid, mis pakub liikmetele loominguulisi väljundeid, korraldades regulaarselt kammermuusika kontserte. Esinemised toimuvad peamiselt isiklike kontaktide kaudu, kuid mõnede liikmete esinemisi vahendavad välisagentuurid.

Endiselt puudub statistika autorite ja esitajate loomingu mahu kohta Eestis, ei ole teada kontsertide arvu, loodud teoste arvu, esituste arvu, kuulajate arvu ega esinemistasusid nii Eestis kui välismaal. Klassikalise muusika väärtustamine ja publiku huvi on Eestis tõusnud. Samuti on viimastele aastatele iseloomulik eesti jazzmuusika kiire areng ja jõudmine rahvusvahelisele areenile. Eesti jazzmuusikuid ühendab Eesti Jazzliit, kuid mitte juriidilises vormis loomeliiduna.

Eestis tegutsevad ekspertide hinnangul ka kõikvõimalike teiste muusikastiilide ja -žanrite viljelejad, keda ei esinda otseselt ükski erialaühing.

Muusikateoste kirjastajad ja fonogrammitootjad

Muusikateoste kirjastajad on Äriregistris registreeritud helisalvestiste ja muusika kirjastamise koodi all (kood 59201), kuid endiselt ollakse tegevad muudel tegevusaladel, nt muusikaline loometegevus ja kontserdikorraldus (kood 90012) või salvestiste paljundus (kood 18201). Mitmel tegevusalal tegutsevate firmade müügitulusid ei ole võimalik kitsamalt tegevusalade vahel jaotada, seega ühe ettevõtte või ühingu müügitulu läheb kirja vaid ühe alagrupi alla.

Muusikateoste kirjastamise alla on koondatud heliplaatide ja -lintide, CD-de, DVD-de ja nootide kirjastamine. Äriregistri andmetel sai 2015. aastal Eestis muusikateoste kirjastamisest tulu (Äriregistris helisalvestiste ja muusika kirjastamine - kood 59201, sisaldab helisalvestusstuudioid ja noodikirjastajaid) kokku 98 äri- või mittetulundusühingut (2011. a 151), millele lisandus 14 füüsilisest isikust ettevõtjat, kelle tulud pole teada ning 46 valdavalt kontserttegevusega tegelevat kirjastajat, kelle tulud kirjastamisest on arvestatud kontsertide lavastamise ja muusikalise loometegevuse koodi 90012 alla, hõivatute arv oli alamvaldkonnas 147 inimest (2011. a 157 inimest). Muusikateoste kirjastamise müügitulu oli 2015. aastal 4,6 mln € (2011. a 4,9 mln €), kasum 0,5 mln € ja ekspordi müügitulu 0,3 mln € (14 ettevõtet/asutust). Kümme suurima müügituluga äriühingut andsid 2,9 mln € ehk 63% müügitulust (2011. a 2,2 mln € ehk 61%) (vt tabel 13.8). Muusikateoste kirjastamise müügitulu ei ole tõusnud, kuid osaliselt seetõttu, et mitmed kirjastajad märgivad põhitegevusalana muusikalist loometegevust. Jätkub tendents pigem ise oma heliloomingut kirjastada, kui teha ärilist koostööd muusika kirjastajatega.

2016. aastal sai Äriregistri andmete põhjal muusikateoste kirjastamisest müügitulu 100 äri- või mittetulundusühingut kogusummas 4,8 mln € (võrreldes 2015. a kasv 5%) ja kirjastamisega oli hõivatud 137 inimest (võrreldes 2015. a -7%). Kirjastamise kasum oli 2016. aastal 0,8 mln € ja ekspordi müügitulu 0,6 mln € (13 ettevõtet). Kümme suurema müügituluga ühingut andsid 3,2 mln € ehk 67% müügitulust. Suuremate kirjastajate esikuuik 2016. aastal koosneb samadest firmadest, mis 2015. aastal, kuid lisandusid Eurolegend OÜ, Giantapes OÜ ja Eesti Autorite Kirjastus OÜ (vt tabel 13.9).

¹¹ Eesti Interpretide Liidu koduleht: <http://interpret.ee/eesti-interpretide-liit/liidust/> (14.02.2018)

Tabel 13.8. Peamised muusikateoste kirjastamisega tegelevad äri- ja mittetulundusühingud 2015
(kood 59201 – helisalvestiste ja muusika kirjastamine)

Ettevõtte	Müügitulu/tulu 2015, tuh €	Müügitulu 2011, tuh €	Muutus 2015/2011, (%)	Asukoht
Artist Siseraadiod OÜ	1 489,9	1 176,4	27%	Tallinn
Ajar Stuudiod OÜ	329,7	22,2	1 385%	Tallinn
Downtown OÜ	207,3	253,5	-18%	Tallinn
Seashore Production OÜ	186,4	86,4	115%	Harjumaa
Solum OÜ	161,1	487,92	-67%	Tallinn
EN Entertainment OÜ	143,6	75,0	92%	Tallinn
Eesti Muusika Infokeskus MTÜ	107,6	-	-	Tallinn
Audio Maja OÜ	95,0	93,2	2%	Tallinn
Unforgiven OÜ	91,5	3,0	2 950%	Tallinn
Tribe OÜ	89,0	-	-	Tallinn
Kokku TOP 10	2 901,0	2 963,1*	-2%	

* TOP 2011 ettevõtted ei kattu TOP 2015 ettevõtetega

**Tegutseb nii tuumik- kui sidusvaldkonnas, EMTAK-i koodi järgi kunstiline loometegevus ja kirjastamine, kodulehe andmetel pigem tiražeerija

Allikas: Äriregister, - andmed puuduvad

Tabel 13.9. Peamised muusikateoste kirjastamisega tegelevad äri- ja mittetulundusühingud 2016
(kood 59201 – helisalvestiste ja muusika kirjastamine)

Ettevõtte	Müügitulu 2016 tuh €	Müügitulu 2015 tuh €	Muutus 2016/2015, (%)	Asukoht
Artist Siseraadiod OÜ	1 496,6	1 489,9	0%	Tallinn
Ajar Stuudiod OÜ	318,7	329,7	-3%	Tallinn
Giantapes OÜ	241,0	-	-	Hiiumaa
Eurolegend OÜ	225,3	-	-	Harjumaa
EN Entertainment OÜ	182,7	143,6	27%	Tallinn
Solum OÜ	171,6	161,1	7%	Tallinn
Downtown OÜ	161,7	207,3	-22%	Tallinn
Eesti Autorite Kirjastus OÜ	158,6	25,3	527%	Tallinn
Seashore Production OÜ	110,1	186,4	-41%	Harjumaa
Eesti Muusika Infokeskus MTÜ	103,1	107,6	-4%	Tallinn
Kokku TOP 10	3 169,4*	2 901,0	9%	

* TOP 2016 ettevõtted ei kattu TOP 2015 ettevõtetega

**Tegutseb nii tuumik- kui sidusvaldkonnas, EMTAK-i koodi järgi kunstiline loometegevus ja kirjastamine, kodulehe andmetel pigem tiražeerija

Allikas: Äriregister, - andmed puuduvad

Peamisteks Eesti noodikirjastajateks on süvamuusika osas Edition 49 OÜ, SP Muusikaprojekt OÜ, Estonian Classics OÜ ja FIE Rene Eespere Edition Eisenberg. Nimetatud noodikirjastajate müügitulu oli 2015. aastal 112,9 tuh € (2011. a 111,5 tuh €, kasv 1%). Süva- ja koorimuusika valdkonnas jätkavad nootide kirjastamist ja annavad välja trükiseid SA Muusikafond, Klaveripoeg OÜ, Eesti Muusika Infokeskus MTÜ, Eesti Kooriühing MTÜ, K-Music OÜ, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, EELK Kirikumuusika Liit MTÜ ning Laulu- ja Tantsupeo SA, mis ei tegutse regulaarselt kirjastajana.

Suur osa fonogrammide (salvestatud muusika) levitajaid ja tootjaid on koondunud Eesti Fonogrammi-tootjate Ühingusse, kelle peamiseks ülesandeks on oma liikmete või esindatavate ühingute varaliste õiguste kollektiivne teostamine. EFÜ poolt esindatavate suuremate ettevõtete (peale helisalvestiste kirjastamise koodi ka muude koodide alla registreeritud) müügitulu oli 2015. aastal Äriregistri andmetel 10,9 mln € (2016. a 11,0 mln €), millest 83% (9,0 mln €) andsid TOP 30 ettevõtet (2016. aastal vastavalt 11,0 mln €, millest 83% TOP 30 ettevõtte panus ehk 9,1 mln €) (tabel 13.10).

Tabel 13.10. Suurima müügituluga Eesti fonogrammide levitajad ja tootjad 2015-2016

Ettevõtte	Müügitulu/tulu 2015, tuh €	Müügitulu/tulu 2016, tuh €
Pedrobeat AS*	4 756,8	4 846,3
Hitivabrik OÜ	467,6	551,7
Fookus-Pookus OÜ	314,6	168,9
KT Music OÜ	277,9	250,0
Popcorn Production OÜ	252,4	452,8
Head Read OÜ	217,1	225,4
Downtown OÜ	207,3	161,7
Seashore Production OÜ	186,4	110,1
XEQT Group OÜ	171,9	104,1
Vana Klaver OÜ	169,6	129,9
Star Management OÜ	159,6	168,4
Tartu Kontsertkorraldus OÜ	142,0	74,9
Terminaator Music OÜ	141,4	168,2
Hüperpromootori OÜ	131,7	115,3
Winter Media Group OÜ	125,0	43,6
Timulition OÜ	121,5	-
Agestis OÜ	111,0	158,8
Konkurent OÜ	108,9	57,0
Moonwalk OÜ	94,5	166,0
Grammofon OÜ	91,4	100,4
Folk Massidesse OÜ	90,4	199,5
AEG Music OÜ	88,6	93,0
Varnja Maja OÜ	85,8	50,0

Ettevõtte	Müügitulu/tulu 2015, tuh €	Müügitulu/tulu 2016, tuh €
VRK Projekt OÜ	85,2	79,3
Smartmusic OÜ	82,4	90,5
Laulu- ja Liikumisstuudio Mariel MTÜ	82,1	85,0
Playground Music Estonia OÜ	81,0	81,4
Prandi Stúdio OÜ	80,7	92,9
Mortimer Snerd OÜ	76,5	56,4
Songbird OÜ	66,6	50,2
Kokku TOP 30	9 067,8	8931,6

* Valdavalt salvestiste edasimüüja (levitaja)

Allikad: Äriregister, EFÜ kodulehekül; - andmed puuduvad

Rahvusraamatukogu heliülesvõtete kogu sisaldab enam kui 37 000 salvestust, millest Eesti muusika salvestisi on üle 7 000¹². Säilituseksemplari seaduse kohaselt laekuvad Rahvusraamatukogusse kõik uued Eestis ilmunud heli- ja videosalvestised, v.a ainult digitaalselt välja antud. Eesti rahvusbibliograafia andmebaasi andmetel ilmus 2015. aastal kokku 351 Eesti muusika helisalvestist, millest Eesti autorite ja esitajate osalusel välismaal 63 (2011. a vastavalt 339 ja 62 helisalvestist). 2016. aastal väljaantud Eesti muusikaga helisalvestiste arv suurenes 363 nimetuseni, neist 52 ilmus välismaal. Välismaal väljaantud helisalvestiste arv oli kõrgeim 2012. aastal, kui ilmus 74 helisalvestist. Aastatel 2011-2015 on Eestis igal aastal välja antud alla 300 helisalvestise, aastatel 2007-2009 ja 2016. aastal üle 300 (tabel 13.11). Eestis väljaantud helisalvestiste müügimahtude kohta puuduvad endiselt andmed. Eesti rahvusbibliograafia andmebaasist saab ülevaate ka väljaantud nootide kohta. 2015. aastal anti välja 75 nimetust Eesti heliloojate ja muusikaautorite noote, sh 60 nimetust Eestis ja 15 nimetust välismaal, 2016. aastal kokku 113 nimetust, millest 101 Eestis ja 12 välismaal.

Tabel 13.11. Helisalvestiste ja nootide ilmumise statistika 2011-2016

Aasta	Helisalvestiste nimetuste üldarv	sh välis- maal	sh Eestis	Nootide nime- tuste üldarv	sh välis- maal	sh Eestis
2011	339	62	277	72	15	57
2012	351	74	277	179	17	162
2013	320	57	263	192	35	157
2014	346	51	295	75	6	69
2015	351	63	288	75	15	60
2016	363	52	311	113	12	101

Allikas: Eesti rahvusbibliograafia andmebaas

¹² Eesti Rahvusraamatukogu. <http://www.nlib.ee/helisalvestised-2/> (4.02.2018)

Eesti Rahvusringhääling

Eesti Rahvusringhääling (ERR) on endiselt mahult suurim muusika salvestaja Eestis. Näiteks Klassikaraadio salvestas 2015. aastal 164 avalikku kontserti kogumahu 207 tundi ja 8 tundi fondisalvestusi¹³. 2016. aastal vahendas Klassikaraadio otseülekandes või salvestustena 160 muusikasündmust Eesti kontserdisaalidest kogumahuga 240 tundi, nende hulgas EBU liikmesriikidesse 28 Viljandi folgifestivali kontserti¹⁴. ERR on suurim muusika edastaja ringhäälingukanalites, muusika edendaja ja publiku muusikamaitse arendaja Eestis. 2015. aastal ulatus ERR-i muusikaesituste ja saadete maht tele- ja raadiokanalites 20 953 tunnini ja 2016. aastal 21 502 tunnini (maht kasvas 3%). Muusikaesituste ja saadete mahu poolest tõusid esile Raadio 2 ja Klassikaraadio (tabel 13.12).

Tabel 13.12. Eesti Rahvusringhäälingu muusikaesituste ja -saadete maht (tundides) 2015-2016

ERR-i telekanalid ja raadiojaamad	2015	2016
ETV muusikaesitused	271	273
ETV2 muusikaesitused	322	342
ETV+ muusikaesitused	4	91
Vikerraadio muusikaesitused	3 594	3 857
R2 muusika, pop, rock ja muud muusikastiilid	6 031	6 082
Klassikaraadio muusikasaated (autorisaated, ülekanded)	2 949	2 501
Klassikaraadio muusika	3 050	3 612
Raadio Tallinn Hea muusika	4 732	4 744
Kokku	20 953	21 502

Allikad: ERR-i majandusaasta aruanded 2015 ja 2016

*Elav esitus, kontserdikorraldajad ja agentuurid**Kontserdikorraldajad*

Äriregistrisse oli 2015. aastal kantud majanduslikult aktiivseid kontserdikorraldajaid, kontsertide lavastamise, esitamise ja muusikalise loometegevusega tegelevaid äri- ja mittetulundusühinguid väljavõtu põhjal 1 798 (2011. a 1 120), neist 730 OÜ, 532 MTÜ, 11 SA ja 16 muud juriidilist vormi kandvat ühingut (tulundus- ja usaldusühingud (TÜ, UÜ)) ja 509 füüsilisest isikust ettevõtjat, kes said 2015. aastal tulu muusika esitamisest või kontsertide korraldamisest (kood 90012). Arvesse on võetud EMTAK-i koodide 9001 (lavakunst), 90012 (kontsertide lavastamine ja esitamine ning muusikaline loometegevus), 90021 (lavakunsti abitegevused), 90031 (kunstialane loometegevus), 90041 (teatri ja kontserdihoonete käitlus), 92399 (meelelahutus jm vaba aja tegevused) all registreeritud kontserdikorraldajaid ja esitajaid, nii äri- ja mittetulundusühinguid. 2014. aastal muutusid kolm seni riiklikku kontsertorganisatsiooni, Eesti Kontsert, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester ja Eesti Filharmoonia Kammerkoor, juriidiliselt vormilt sihtasutusteks,

¹³ ERR majandusaasta aruanne 2015, https://files.err.ee/files/ERR_aastaaruanne_2015.pdf (4.02.2018), ERR-i tegevus on käsitletud aruande ringhäälingu osas, muusikasse puutuv alampeatükis Eesti Rahvusringhääling.

¹⁴ ERR majandusaasta aruanne 2016, http://files.err.ee/files/ERR_aastaaruanne_2016.pdf (4.02.2018).

mistõttu kajastuvad Äriregistris nüüd ka nende asutuste majandustegevuste andmed. 2016. aastal avaldas Äriregistris tulu 1 223 ühingat ja 493 füüsilisest isikust ettevõtjat, kokku seega 1 716 asutust ja ettevõtjat.

Muusikalise loometegevuse ja kontserdikorralduse müügitulu/tulu oli 2015. aastal 79,2 mln € (2011. a 50,3 mln €), millest äriühingute (OÜ, TÜ, UÜ) müügitulu oli 41,0 mln €, mittetulundusühingute tulu 10,9 mln €, sihtasutuste tulu 22,8 mln €, füüsilisest isikust ettevõtjate müügitulu 2,9 mln € ja kohalike omavalitsuste kontserdiorganisatsioonide tulu 1,4 mln €. Kokku ulatus 2015. aastal majandustegevuses aktiivsete ja tulu avaldanud asutuste ja ühingute (kokku 1 797) töötajate arv 2 418 inimeseni, kellest 509 olid ettevõtlustulu saanud füüsilisest isikust ettevõtjad (2011. a ca 900 inimest, sh 525 ettevõtlustuluga). 2015. aastal ulatus muusikalise loometegevuse ja kontserdikorraldusega tegelevate ettevõtete ja asutuste ning füüsiliste isikute kasum/tulem 9,5 mln €, ekspordi müügikäive 3,5 mln € (75 eksportijat).

2016. aastal oli tulu avaldanud ettevõtete, asutuste ja ühingute (kokku 1 719) töötajate arv 2 311 inimest, kellest 493 füüsilisest isikust ettevõtjat. Müügitulu/tulu oli 2016. aastal 75,6 mln €, millest äriühingute (OÜ, TÜ, UÜ) müügitulu oli 45,0 mln €, mittetulundusühingute tulu 10,8 mln €, sihtasutuste tulu 15,0 mln €, füüsilisest isikust ettevõtjate müügitulu 3,0 mln € ja kohalike omavalitsuste kontserdiorganisatsioonide tulu 1,5 mln €. 2016. aastal ulatus muusikalise loometegevuse ja kontserdikorraldusega tegelevate ettevõtete ja asutuste ning füüsiliste isikute kasum/tulem 3,7 mln €, ekspordi müügikäive 2,9 mln € (eksportis 50 ettevõtet). Võrreldes 2015. aastaga on muusikalise loometegevuse ja kontserdikorralduse müügitulu/tulu vähenenud 4% ja kasum/tulem 61%.

Suurima müügituluga mitteriiklikud kontserdikorraldajad ja muusika esitajad on koos endiste riiklike kontserdiorganisatsioonidega toodud tabelites 13.13 (2015. aasta TOP 25) ja 13.14 (2016. aasta TOP 25). Kaksikümmend viis suurima tuluga kontserdikorraldajat andsid 2015. aastal sektori müügitulust/tulust 58% (2011. a 61%, 2016. a 57%). Võrreldes 2011. aastaga, on TOP 25 ettevõtte müügitulu/tulu oluliselt suurenenud ja lisandunud on mitmeid uusi tegijaid. 2016. aastal vähenes TOP 25 ettevõtte müügitulu/tulu 2015. aasta TOP 25 ettevõtte näitajatega võrreldes 6%.

Suurimateks kontserdikorraldajateks olid nii 2015. kui 2016. aastal Eesti Kontsert SA (tulu 16,5 mln €, 2016. a 8,3 mln €), Tallinki laevadel muusikutele tööd andev HT Meelelahutus OÜ (6,3 mln €, 2016. a 7,6 mln €) ja Eesti Riiklik Sümfooniaorkester SA (3,0 mln €, 2016. a 3,1 mln €).

Mitmed TOP 25 hulgas olevad asutused ja ühinged korraldavad muusikafestivale, nt Eesti Kontsert SA, Weekend Festival Baltic OÜ, Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, Meediaekspress OÜ, ERP OÜ, Eesti Kooriühing MTÜ, Jazzkaare Sõprade Ühing MTÜ, Lootsi Koda SA, Concerto Grosso OÜ jt. Aastatel 2015-2016 Eestis korraldatud muusikafestivalide tulud kajastuvad korraldajate müügituludes/tuludes.

Muusikavaldkonna tulud on suuremad kui nähtub Äriregistri andmete põhjal koostatud ülevaatest, sest muusikuid rakendavad oma tegemistesse mitmed üritusturundusfirmad, meelelahutusürituste korraldajad, ööklubid ja toitlustusasutused, aga ka näiteks muuseumid, ringhääling ja etendusasutused (kajastuvad nimetatud valdkondade müügituludes). Üritusturundusest, klubidest ja toitlustusasutustest muusika valdkonda tulevad summad ei ole teada, neid ei ole Äriregistri andmetel võimalik eraldi välja tuua.

Tabel 13.13. Peamised kontsertide lavastamise ja esitamise ning muusikalise loometegevusega tegelevad äri- ja mittetulundusühingud ning sihtasutused (TOP 25) 2015
(koodid 9001, 90012, 90021, 90031, 90041, 92399)

Ettevõtte/asutus	Müügitulu/tulu 2015, tuh €	Müügitulu/tulu 2011, tuh €	Muutus 2015/2011 (%)	Asukoht
Eesti Kontsert SA	16 447,5*	8 692,0*	89%	Tallinn
HT Meelelahutus OÜ	6 249,8	7 851,2	-20%	Tallinn
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester SA	2 997,2*	2 155,9*	39%	Tallinn
Booking Stars OÜ	2 310,2	-	-	Tallinn
Weekend Festival Baltic OÜ	2 194,7	-	-	Tallinn
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	1 480,0*	2 863,3*	-48%	Tallinn
Live Nation Estonia OÜ	1 275,9	2 347,1	-46%	Tallinn
ERP OÜ	1 100,4	702,0	57%	Tallinn
KB Management MTÜ	1 051,2	274,6	283%	Tallinn
Eesti Filharmoonia Kammerkoor SA	968,3*	1 071,3*	-10%	Tallinn
Monster Music OÜ	926,3	-	-	Tallinn
Wow Events OÜ	813,6	-	-	Tallinn
Meediaekspress OÜ	783,7	580,1	35%	Tallinn
Eesti Kooriühing MTÜ	715,6*	-	-	Tallinn
Crunch Industry OÜ	682,2	258,7	164%	Tallinn
Star Agency OÜ	653,3	-	-	Tallinn
Jazzkaare Sõprade Ühing MTÜ	593,4	236,4	151%	Tallinn
Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts MTÜ	525,6	-	-	Tallinn
Hitivabrik OÜ	467,6	417,1	51%	Tallinn
Lootsi Koda SA	444,5	-	-	Tallinn
Loud'n Live Promotions Estonia OÜ	443,2	-	-	Tallinn
Concerto Grosso OÜ	426,0	64,3	563%	Tallinn
Elex Music Group OÜ	402,6	276,7	46%	Kohtla-Järve
Berit Grupp OÜ	376,6	-	-	Tallinn
Live Agency Group OÜ	360,8	157,3	129%	Tallinn
Kokku TOP 25	44 690,3	18 271,5**	145%	

* Sh Kultuuriministeeriumi tegevustoetused, investeeringutoetused jm riiklikud toetused

**TOP 2011 ettevõtted ei kattu TOP 2015 ettevõtetega

Allikas: väljavõte Äriregistri andmebaasist, - andmed puuduvad

Tabel 13.14. Peamised kontsertide lavastamise ja esitamise ning muusikalise loometegevusega tegelevad äri- ja mittetulundusühingud ning sihtasutused (TOP 25) 2016 (koodid 9001, 90012, 90021, 90031, 90041, 92399)

Ettevõtte/asutus	Müügitulu/tulu 2016, tuh €	Müügitulu/tulu 2015, tuh €	Muutus 2016/2015 (%)	Asukoht
Eesti Kontsert SA	8 380,9*	16 447,5*	-49%	Tallinn
HT Meelelahutus OÜ	7 550,4	6 249,8	21%	Tallinn
Eesti Riiklik Sümfooniaorkester SA	3 092,0*	2 997,2*	3%	Tallinn
Live Nation Estonia OÜ	2 964,9	1 275,9	132%	Tallinn
Baltic Music OÜ	2 671,6	-	-	Valgamaa
Booking Stars OÜ	1 740,0	2 310,2	-25%	Tallinn
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	1 661,6*	1 480,0*	12%	Tallinn
Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ	1 357,0	1 265,9	7%	Viljandi
ERP OÜ	1 200,0	1 100,4	9%	Tallinn
Monster Music OÜ	1 050,9	926,3	14%	Tallinn
Eesti Filharmonia Kammerkoor SA	1 027,3*	968,3*	6%	Tallinn
Meediaekspress OÜ	930,1	783,7	19%	Tallinn
KB Management MTÜ	877,8	1 051,2	-17%	Tallinn
Wow Events OÜ	823,6	813,6	1%	Tallinn
Star Agency OÜ	787,2	653,3	21%	Tallinn
Crunch Industry OÜ	763,2	682,2	12%	Tallinn
Tallinn Contsert Club OÜ	752,7	128,5	486%	Tallinn
Eesti Kooriühing MTÜ	676,3*	715,6*	-6%	Tallinn
Jazzkaare Sõprade Ühing MTÜ	633,2	593,4	7%	Tallinn
Eesti Rahvatantsu ja Rahvamuusika Selts MTÜ	573,2	525,6	9%	Tallinn
Hitivabrik OÜ	551,7	467,6	18%	Tallinn
Lustikummut OÜ	470,2	203,4	131%	Tartu
Popcorn Production OÜ	452,8	252,5	79%	Harjumaa
Cajun OÜ	444,6	347,4	28%	Järvamaa
Berit Grupp OÜ	444,3	376,6	18%	Tallinn
Kokku TOP 25	41 877,1**	44 690,3	-6%	

* Sh Kultuuriministeeriumi tegevustoetused, investeeringutoetused jm riiklikud toetused

** TOP 2016 ettevõtted ei kattunud TOP 2015 ettevõtetega

Allikas: väljavõte Äriregistri andmebaasist, - andmed puuduvad

Peamised sihtasutuste vormis tegutsevad kontserdikorraldajad

Suuremad sihtasutuste vormis tegutsevad kontserdikorraldajad olid 2015. aastal Eesti Kontsert, Eesti Riiklik Sümfooniaorkester (ERSO), Eesti Filharmoonia Kammerkoor (SA-d alates 2014. aastast, 2011. a olid riiklikud kontserdiorganisatsioonid), Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA ning Lootsi Koda SA. Sihtasutuste majandustegevuse andmed on kättesaadavad Äriregistrist.

2015. aastal moodustas sihtasutuste vormis tegutsevate suuremate kontserdiorganisatsioonide tulu kokku 22,3 mln € (2011. a 15,2 mln €, 2016. a 14,5 mln €), millest omatulu moodustas 19% ehk 4,2 mln € (2011. a 22% ehk 3,4 mln € ja 2016. a 28% ehk 4,1 mln €). Sihtasutuste vormis tegutsevatest asutustest oli suurimaks Eesti Kontsert, mis andis vaadeldud viie asutuse tuludest 2015. aastal 74% ja 2016. aastal 58%.

Kokku korraldati 2015. aastal 1 488 kontserti 303,6 tuhandele kuulajale ja 2016. aastal 1 496 kontserti 306,1 tuhandele kuulajale (2011. a 1 062 kontserti enam kui 256 tuhandele kuulajale) (tabel 13.15). Välismaal anti 2015. aastal Eesti Kontserdi, ERSO ja Eesti Filharmoonia Kammerkoori poolt 157 kontserti, millele lisandus üks Lootsi Koda kontsert (2011. a 123 kontserti, 2016. a 150 kontserti) (tabel 13.16).

Suurim kontserdikorraldaja, Eesti Kontsert, kellel täitus 2016. aastal 75 tegutsemisaastat, korraldas 2015. aastal 1 345 kontserti 229 tuhandele kuulajale ja 2016. aastal 1 320 kontserti 219 tuhandele kuulajale (2011. aastal 891 kontserti 180 tuhandele kuulajale). Valdav osa kontsertidest olid sarnaselt 2011. aastale kammermuusika- (42%) ja loengkontserdid (34%). Eesti Kontserdi alla kuuluvad kollektiivid andsid 2015. aastal välismaal 133 ja 2016. aastal 124 kontserti vastavalt 41,4 ja 42,4 tuhandele kuulajale (2011. a 88 kontserti), sh Peterburi Jaani kirikus 2015. aastal 85 kontserti 10,5 tuhandele kuulajale ja 2016. aastal 73 kontserti 9,8 tuhandele kuulajale (2011. a 76 kontserti 6,3 tuhandele kuulajale).

Eesti Riiklik Sümfooniaorkester (ERSO) on vanim regulaarselt tegutsev sümfooniaorkester Eestis, mis loodi 1926. aastal. Aastal 2015 andis ERSO kokku 58 kontserti ning toimus 8 salvestusperioodi (2016. a 89 kontserti ja 5 salvestust). 2015. aastal anti välja kaks plaati erinevate firmade poolt. Väljaspool Eestit toimus 2016. aastal kokku 8 kontserti, millest 5 toimusid Hiinas (Dalianis 2 kontserti ning Wuhanis, Pekingis ja Shanghais 1 kontsert), 1 Saksamaal (Kölnis) ning 1 kontsert nii Lätis (Riias) kui ka Leedus (Vilniuses). ERSO korraldas Baltimaade Sümfooniaorkestrite Festivali raames sama kavaga kontserte iga riigi pealinnas, nt Tallinnas Läti Rahvusorkestri ning Leedu Riikliku Sümfooniaorkestri kontserdid.

Eesti Filharmoonia Kammerkoor (EFK) on professionaalne muusikakollektiiv, mis tegutseb Eesti kultuuri ja muusika tutvustamise ning jäädvustamisega alates 1981. aastast ja osaleb aktiivselt Eesti, Euroopa ning teiste maade muusikaelus. 2015. aastal toimus 24 väliskontserti 8 riigis: Itaalias (6), Ameerika Ühendriikides (5), Saksamaal (5), Prantsusmaal (2), Suurbritannias (2), Soomes (2), Tšehhis (1) ja Lätis (1). 2016. aastal toimus 26 väliskontserti 7 riigis: Hollandis (9), Itaalias (5), Venemaal (1), Soomes (1), USAs (4), Hiinas (5), Belgias (1). Klassikaraadio tegi 2016. aastal kontserdiülekanDED või salvestused 14 EFK kontserdist. EFK on Eesti Esitajate Liidu andmetel edukaim muusika eksportija ja enim välisraadiotes mängitav ja nn passiivset tulu teeniv Eesti muusikakollektiiv¹⁵.

¹⁵ EEL Uudiskiri Suvi 2016. http://www.eel.ee/wp-content/uploads/2016/07/EEL-Leht_Final_web_compact.pdf. (7.02.2018)

Tabel 13.15. Suuremad sihtasutuse vormis tegutsevad kontserdiorganisatsioonid 2011-2016

Organisatsioon ja asukoht	Tulu kokku, tuh €	Sealhulgas			Kontsertide arv	Kuulajate arv
		riigilt, tuh €	omavalitsuselt, tuh €	omatulu ¹⁾ , tuh €		
Kokku 2011*	15 214,7	11 790,6	...	3 406,5,0	1 032	316 306
Kokku 2015*	22 337,5	17 335,4	...	4 226,6	1 488	303 602
Kokku 2016*	14 509,1	9 782,2	...	4 085,9	1 496	306 182
Eesti Kontsert SA – Tallinn						
2011	8 692,0	6 453,5	...	2 238,5	891	179 614
2015	16 447,5	12 108,8	...	3 541,4	1 345	228 764
2016	8 380,9	4 600,4	...	3 181,2	1 320	219 250
ERSO SA – Tallinn						
2011	2 155,9	2 003,0	0	142,6	45	11 700
2015	2 997,2	2 640,4*	...	347,0	58	32 538
2016	3 092,0	2 648,8*	...	443,0	89	43 644
Eesti Filharmoonia Kammerkoor SA – Tallinn						
2011	1 071,3	751,2	0	312,9	65	44 710
2015	968,3	818,5*	...	149,8	61	36 300
2016	1 027,3	895,7*	...	131,6	54	35 988
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA – Tallinn						
2011	2 863,3	2 269,1*	...	594,2	...	69 282
2015	1 480,0	1 479,1*	...	0,9
2016	1 663,0	1 478,9*	...	174,2
Lootsi Koda SA – Tallinn						
2011	432,2	313,8	...	118,3	31	11 000
2015	444,5	288,6	...	187,5	24	6 000
2016	345,9	158,4	...	155,9	33	7 300

¹⁾ Saadud toetused ja annetused kokku

Allikad: Äriregister, Eesti Kontserdi aastaraamatud

Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA tegeles majandusaasta aruannete põhjal aastatel 2015-2016 peamiselt XII noorte laulu- ja tantsupeo käivitamisega, kunstilise juhtimise, õppeprotsessi läbiviimise, vajalike õppematerjalide (laulikud, klaviirid, fonogrammid, DVD, CD ja veebimaterjalid) loomise, kirjastamise, tootmise ja transpordiga maakondadesse ning traditsiooni kestmiseks loodud tegevustoetuste programmide elluviimisega.

Lootsi Koda SA tegutseb aastast 2002. Sihtasutus korraldas 2015. aastal 24 etendusüritust enam kui 6 000 külastajale (sh üks kontsert Riias), 2016. aastal 33 etendusüritust rohkem kui 7 300 külastajale. Korraldatakse iga-aastast Nargenfestivali Naissaarel, kus on oluline Eesti heliloojate looming

tutvustamine ja esitamine, samuti Kreegi päevi Haapsalus ja Pärdi Päevi Tallinnas, Rakveres, Paides ja Tartus. Festival maksab suure osa omatuludest riigiasutuste kollektiividele, kes seal esinevad.

Lisaks tegutsevad sihtasutuste vormis veel näiteks Eesti Interpreetide Kontserdid (EIK), mis edendab klassikalist interpretatsioonikunsti, annab välja stipendiume õppe-, teadus ning loomingulisteks tegevusteks, teeb koostööd avalik-õiguslike kui ka erakontsertkorraldajatega nii Eestis kui välismaal. Majandustegevuse aruande järgi toimus EIK korraldusel 2016. aastal Eestis 69 kontserti. Aasta jooksul toodi lavale 32 produktsiooni ja kokku esines kontsertidel 79 eesti interpreeti. 2016. aastal alustas tööd SA Eesti Festivaliorkester (EFO), mis koosneb eesti orkestrites ja välismaal töötavatest eestlastest muusikutest ning mitmetest Euroopa tipporkestrite solistidest.

Tabel 13.16. Eesti Kontserdi, Eesti Filharmoonia Kammerkoori ja ERSO kontserdid välismaal 2011-2016

Organisatsioon	2011	2015	2016
Eesti Kontsert			
Kontsertide arv	88*	133	124
Kuulajate arv (tuh)	16,2	41,4	42,4
Eesti Filharmoonia Kammerkoor			
Kontsertide arv	35	24	26
Kuulajate arv (tuh)	36,6	18,3	24,8
ERSO			
Kontsertide arv	8
Kuulajate arv (tuh)*

... Andmed välismaal toimunud kontsertide kuulajate arvu kohta puuduvad

* sh. Peterburi Jaani kirikus 76 kontserti 6 284 kuulajale.

Allikad: Äriregister, Eesti Kontserdi aastaraamatud, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, ERSO

Kohalike omavalitsuste kontserdikorraldajad

Vastava kohaliku omavalitsuse eelarvest finantseeritakse Tallinna Filharmooniat, Pärnu Linnaorkestrit ja Narva Linna Sümfooniaorkestrit. Kohalike omavalitsuste poolt finantseeritavate kontserdi-organisatsioonide tulu oli 2015. aastal 1,4 mln € ja 2016. aastal samuti 1,4 mln € (2011. a vähemalt 1,0 mln €). Tegelik tulu oli suurem, sest ülevaate aluseks on linnade eelarved (tabel 13.17).

Tallinna Filharmoonia korraldas 2015. aastal kodulehe andmetel 68 kontserti, mida külastas ligikaudu 24,0 tuhat inimest ja 2016. aastal 63 kontserti vähemalt 25,0 tuhandele inimesele (2011. a 61 kontserti, mida külastas 20,4 tuh inimest). 2016. aastal esineti Hollandis, Belgias, Hiinas ja Peterburis. Tallinna Filharmoonia koosseisus tegutseb Tallinna Kammerorkester, igal aastal korraldatakse Birgitta Festivali, millel külastajaid üle 8 000. Narva Linna Sümfooniaorkester korraldas 2015. aastal 11 ja 2016. aastal 12 kontserti, mida kuulas mõlemal aastal ligi 8,0 tuhat inimest. Sümfooniaorkester esines peale Eesti veel ka kahel korral Peterburis ja korraldab koos Narva Linna Kultuuriosakonnaga alates 1995. aastast Rahvusvahelist J. Mravinski nimelist Muusikafestivali. Pärnu Linnaorkester on loodud 1994. aastal ja igal hooajal antakse üle 30 kontserdi. Orkester on sage esineja eesti muusikafestivalidel, koostööd tehakse Eesti Kontserdi, Järvi Suvefestivali, Pärnu Rahvusvahelise Koorifestivali, Pärnu Kontserdibüroo ning paljude teiste festivali- ja kontserdi-korraldajatega.

Tabel 13.17. Kohalike omavalitsuste poolt finantseeritavad kontserdiorganisatsioonid 2011-2016

Organisatsioon ja asukoht	Tulu kokku, tuh €	sealhulgas			Kontsertide arv	Kuulajate arv
		riigilt, tuh €	omavalitsuselt, tuh €	omatulu ¹⁾ , tuh €		
Kokku 2011*	1 034,8	31,4	1 003,4	...	61	20 400
Kokku 2015*	1 442,5	40,0	1 297,8	373,0	79	ca 31 500
Kokku 2016*	1 515,5	60,0	1 449,3	442,0	72	ca 33 000
Tallinna Filharmoonia – Tallinn						
2011*	1 003,4	...	1 003,4	...	61	20 400
2015	936,1	...	835,9	373,0	68	24 000
2016	912,5	...	912,5	442,0	60	25 000
Narva Linna Sümfooniaorkester – Narva						
2011*	15,7	15,7
2015	130,0	20,0	105,5	...	11	7 500
2016	153,8	30,0	117,6	...	12	ca 8 000
Pärnu Linnaorkester – Pärnu						
2011*	15,7	15,7
2015	376,4	20,0	356,4
2016	449,2	30,0	419,2

... Andmed puuduvad

* Osalised andmed: Tallinna Filharmoonia – ainult Tallinna linna toetus Tallinna Filharmooniale ja Birgitta Festivalile; ainult Kultuuriministeeriumi, Pärnu ja Narva eelarve eraldised Pärnu Linnaorkestrile ja Narva Sümfooniaorkestrile

¹⁾ Omatulus sisalduvad piletitulud, tulud plaadimüügist jms; Tallinna Filharmoonia piletitulu – Eestis müüdnud piletid ja kontsert-teenus (orkestri teenus nii Eestis kui välismaal)

Allikad: Tallinna Kultuuriamet, Narva Linnavalitsuse kultuuriosakond, Narva Linna Sümfooniaorkester, Pärnu Linnaorkester; Tallinna, Pärnu ja Narva linna eelarved

Muusikafestivalid

Eesti Muusikafestivalid MTÜ (EMF) esindab aastast 2002 liikmesfestivalide huve. Ühing edendab koostööd festivalide vahel, samuti koordineerib festivalikalendrit ning kogub ja levitab teavet festivalidest nii Eestis kui välismaal. 2018. aasta veebruari seisuga olid EMF-i liikmeteks 35 festivalide korraldajat ja katusorganisatsiooni¹⁶. Ühingu liikmed on tegevad peamiselt süvamuusika, aga ka jazz-, etno-, koori- ja maailmamuusika valdkonnas. Eestis toimub aastas ligi sada regulaarset süva-, jazz-, koori-, pop- või pärimusmuusika festivali (tabel 13.18).

¹⁶ MTÜ Eesti Muusikafestivalid, http://www.festivals.ee/Eesti_Muusikafestivalide_tutvustus_702 (7.02.2018)

Tabel 13.18. Peamised muusikafestivalid Eestis 2015

Festival	Korraldaja	Algus
Eesti Muusikafestivalide MTÜ liikmed		
1. Aavo Otsa Trompeti Suveakadeemia (Suure-Jaani)	Aavo Otsa Muusikastudio MTÜ	2002
2. Birgitta Festival	Tallinna Filharmoonia	2005
3. Eesti Muusika Päevad	Eesti Heliloojate Liit MTÜ	1979
4. Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia „SügisFest“	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	1999
5. Eesti Rahvamuusikatöötlaste Festival “Mooste Elohelü”	Folgisellide Selts MTÜ, Mooste Vallavalitus	1999
6. Klaaspärlimäng	ERP OÜ	2003
7. Festival Tallinna Tornid	Corelli Music OÜ	2011
8. Haapsalu Vanamuusikafestival	Muusikaühing Studio Vocale MTÜ	1994
9. Hiiumaa Kammermuusikapäevad	Hiiumaa Kammermuusika MTÜ	1999
10. Ida muusika festival Orient	ERP OÜ	1992
11. IdeeJazz: Tartu Jazz- ja Rütmi muusika Festival	Rajamuusika MTÜ	2012
12. Jazzkaar	Jazzkaare Sõprade Ühing MTÜ, Jazzkaar OÜ	1990
13. Jõulumuusika festival “Kirikupühad Maarjamaal”	Corelli Music OÜ	2010
14. Rahvusvaheline festival Jõulujazz	Jazzkaare Sõprade Ühing, Jazzkaar OÜ	1996
15. Klavessiinifestival	Eesti Klavessiinisõprade Tsunft MTÜ	1996
16. Kuressaare Kammermuusika Päevad	Kuressaare KammerFest MTÜ	1995
17. Leigo Järvemuusika	Leigo Kontserdid MTÜ	2004
18. MustonenFest (end “OpenBaroque”)	Eesti Kontsert SA	1989
19. Pärnu Laste- ja Noorte Muusikafestival "Muusikamoos"	Pärnu Kontserdibüroo	2002
20. Pärnu Muusikafestival ja Järvi Akadeemia	Järvi Festival MTÜ	2009
21. Pärnu Ooperipäevad	Eesti Kontsert SA	2007
22. Rahvusvaheline J. Mravinski nimeline muusikafestival	Narva linna kultuuriosakond	1995
23. Rahvusvaheline Muhu Tulevikumuusika Festival “Juu Jäab”	Eesti Saarte Kultuuriühendus MTÜ	1997
24. Tallinna Rahvusvaheline Klaverifestival	Eesti Kontsert SA	1998
25. Pärnu Rahvusvaheline Ooperimuusika Festival (PromFest)	PromFest MTÜ	1996
26. Pühalepa Muusikafestival	Kerema Kultuurikoda MTÜ	2012

Festival	Korraldaja	Algus
27. Rahvusvaheline Õigeusu Vaimuliku Muusika Festival Credo	Credo Festivalid MTÜ	1994
28. Rapla Kirikumuusika Festival	Muusikute Täiendõppe Keskus MTÜ/ Muusikute Fond PLMF MTÜ ja Rapla Kirikumuusika Festival MTÜ	1993
29. Saaremaa Ooperipäevad	Eesti Kontsert SA	1999
30. Suvemuusikafestival „Seitsme Linna Muusika“	Eesti Kontsert SA	1998
31. Suure-Jaani Muusikafestival	Suure-Jaani vald ja Rahvusvaheline Artur Kapp'i Ühing MTÜ	1998
32. Tallinna Rahvusvaheline Bachi muusika festival bachFest	Ars Musica Estonica MTÜ	2012
33. Tallinna Kammermuusika Festival	Muusikute Täiendõppe Keskus MTÜ/ Muusikute Fond PLMF MTÜ	2005
34. Tallinna Rahvusvaheline Kitarrifestival	Tallinna Kitarrifestival MTÜ	2005
35. Tallinna Puhkpillifestival	Aavo Otsa Muusikastuudio MTÜ	2011
36. Tallinna Rahvusvaheline Orelifestival	Eesti Kontsert SA	1987
37. Tallinna Talvefestival	Muusikute Täiendõppe Keskus MTÜ/ Muusikute Fond PLMF MTÜ	2006
38. Rahvusvahelised Trompetipäevad	Aavo Otsa Muusikastuudio MTÜ, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	1989
39. Tartu Vanamuusika Festival Orient et Occident	Festivitas Artium MTÜ	1996
40. Türi Kevadfestival	Türi Arengu SA	2007
41. Viljandi Vanamuusika Festival	Viljandi Vanamuusika Festival MTÜ	1982
42. Viljandi Kitarrifestival	Viljandi Kitarrifestival MTÜ	2008
43. Eivere Klaverifestival	Muusikute Täiendõppe Keskus MTÜ/ Muusikute Fond PLMF MTÜ	2013
44. Haapsalu Tšaikovski festival	Eesti Kontsert SA	2017
45. In Horto Regis	Eesti Kontsert SA	2011
46. Jõhvi Balletifestival (vt etenduskunstid)	Eesti Kontsert SA	2008
47. Lauluragin	Valga Kultuuri- ja Huvialakeskus	2014
48. Mustjala muusikafestival	Mustjala Muusikafestival MTÜ	1995
49. Mõisamängud	Kammermuusikud MTÜ	2009
50. Sõru Jazz	Kauni Muusika MTÜ	2007
51. Tallinna tornid	Corelli Music OÜ	2011
52. Vanamuusikafestival „Ceciliana“	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	2014

Muud festivalid (valik)

53. Laulu- ja Tantsupidu	Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	1869
--------------------------	------------------------------	------

Festival	Korraldaja	Algus
54. Alo Matiisenile pühendatud muusikapäevad	Jõgeva Gümnaasium	2005
55. Autorilaulufestival Mailaul	Tartu Muusikafestival SA	2003
56. Cyrillus Kreegi Muusikapäevad	Haapsalu Linnavalitsus	2006
57. Eesti Noorte Heliloojate Festival Afekt	Tartu Jaani Kiriku Kultuuriprojekt MTÜ	2002
58. Festival Augustibluus	Haapsalu Kultuurikeskus	2004
59. Festival "Tudengijazz"	Jazzliit MTÜ	1983
60. Jazztime	JazzTime MTÜ	2004
61. Kõige lühemate ööde festival "Helisev suveöö"	Jõgeva Kultuurikeskus	1985
62. Laste Muusikafestival "Narva Jazz"	Narva Linnavalitsuse kultuuriosakond	1995
63. Nargen Festival	Lootsi Koda SA	2006
64. Orelisuvi Juurus	Juuru Mihkli Kiriku Oreli Fond SA	2007
65. Pärnu Akordionifestival	Accordion Music Group MTÜ	1982
66. Pärnu David Oistrahhi Festival	Pärnu David Oistrahhi Festival MTÜ	1978
67. Pärnu Nüüdismuusika Päevad	Eesti Arnold Schönbergi Ühing MTÜ	1988
68. Pärnu Rahvusvaheline Koorifestival	Pärnu Rahvusvaheline Koorifestival MTÜ	1998
69. Pärnu Rahvusvaheline Suupillifestival Baltic-Nordic-Harmonica	Suupilliklubi Piccolo MTÜ	2001
70. Seto Folk	Seto Folk MTÜ	2009
71. Tallinn Music Week	Musiccase OÜ	2009
72. Viljandi Pärimusmuusika Festival	Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ	1993
73. Viru Folk (Käsmu)	Viru Folk MTÜ	2008
74. Võsu Muusikapäevad	Vihula Vallavalitsus	1992
75. Öllesummer	Meediaekspress OÜ	1992

Allikad: Eesti Muusikafestivalid, festivalide kodulehed, internet

Eestis toimuvate muusikafestivalide arvu, eelarvete, kuulajate ja korraldatud kontsertide arvu kohta ei ole ülevaadet. Muusikafestivalid taotlevad toetust erinevatest allikastest ja toetuse saamine ei ole alati seotud aruandlusega, samuti erinevad nõuded aruannetele. Eelarvete summa väljatoomine on raskendatud ka seetõttu, et kontserdiorganisatsioonidele eraldatud riiklikku tegevustoetust näidatakse aasta peale kokku, mitte eraldi ürituste lõikes (näiteks Eesti Kontserdi festivalid kokku). Muusikafestivalide tulud kajastuvad seetõttu tuumikvaldkonna ettevõtete, asutuste ja ühingute tuludes ega pole eraldi välja toodud. 2011. aastal Kultuuriministeeriumi tellimusel ja Euroopa Sotsiaalfondi toetusel Eesti Konjunkturiinstituudi poolt läbiviidud uuringu "Kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju hindamine ja analüüs" andmetel oli 10-ne muusikafestivali eelarvete kogusumma 1,7 mln €. Omatulud moodustasid festivalide tuludest keskmiselt 58%, 21% olid tulud erasektorilt, 16% riigilt, 4% kohalikelt omavalitsustelt ning 1% muud tulud. Andmed näitasid, et muusikafestivalid (eriti süva- ja

jazzmuusika) vajavad omatulu kõrvale tuge riigilt, kohalikult omavalitsuselt ja erasektorilt¹⁷. Ekspertide sõnul vajaksid tuge ka kõikvõimalikud alternatiivsed, eksperimentaalsed nišikultuuriga tegelevad muusikafestivalid.

Eesti suurim kontserdikorraldaja, Eesti Kontsert, korraldas 2015. aastal 7 muusikafestivali (2011. a 7), mille raames anti 84 kontserti 23,1 tuhandele kuulajale, 2016. aastal 78 kontserti 24,0 tuhandele kuulajale (2011. a 101 kontserti 25,3 tuhandele kuulajale, langus -17%). Festivalide raames antud kontsertide arv on vähenenud (2016. a -7%). Publiku arvus ei ole toimunud sarnast langust ja 2016. aastal oli vaatamata väiksemale kontsertide arvule festivalipublikut rohkem (4%) (tabel 13.19).

Tabel 13.19. Eesti Kontserdi korraldatavad muusikafestivalid 2011–2016

Festival	2011	2015	2016
MustonenFest (end Barokkmuusika festival)			
Kontsertide arv	10	10	12
Kuulajate arv (tuh)	2,1	2,4	3,9
Suure-Jaani Muusikafestival*			
Kontsertide arv	22	17	-
Kuulajate arv (tuh)	2,6	2,7	-
Tallinna Orelifestival			
Kontsertide arv	25	27	25
Kuulajate arv (tuh)	3,6	2,5	2,5
Seitsme Linna Muusika Suvefestival			
Kontsertide arv	14	14	12
Kuulajate arv (tuh)	3,8	2,1	1,8
Rahvusvaheline Pianistide Festival Klaver			
Kontsertide arv	-	-	14
Kuulajate arv (tuh)	-	-	4,0
Saaremaa Ooperipäevad			
Kontsertide arv	19	16	12
Kuulajate arv (tuh)	11,0	13,4	10,5
Pärnu Ooperipäevad			
Kontsertide arv	2	-	3
Kuulajate arv (tuh)	1,1	-	1,3
KOKKU KONTSERTE	101*	84	78
KOKKU KUULAJAID (tuh)	25,3	23,1	24,0

* K.a festivalid Klaaspärimäng ja Nyyd, mida enam ei korraldata. Suure-Jaani Muusikafestivali korraldab alates 2016. aastast Suure-Jaani vald ja Rahvusvaheline Artur Kapp'i Ühing MTÜ

Allikad: Eesti Kontserdi aastaraamatud

¹⁷ Kultuuri- ja spordisündmuste regionaalse majandusliku mõju uuring, EKI, 2012

Saaremaa Ooperipäevad on jäänud Eesti Kontserdi suurima publikuarvuga festivaliks. Eesti Kontsert korraldab jätkuvalt ka Jõhvi Balletifestivali, mis on kajastatud loomemajanduse kaardistuse etendus-kunstide osas.

Pärnu Muusikafestival on toimunud aastast 2009. Festivalil osaleb ligi 300 muusikut kuni 20 riigist. Nii 2015. kui 2016. aastal toimus festivali raames 13 kontserti. Kahel aastal on festival valitud mainekasse Euroopa festivale koondavasse väljaandesse ResMusica. 2015. aastal omistati festivalile EFFE (Europe for Festivals, Festivals for Europe) 2015-2016 kvaliteedimärgis¹⁸.

Suuremaid jazzmuusika festivale toimub Eesti Jazzliidu andmetel 10: Jazzkaar (Tallinn), Juu Jääb (Muhus ja Kuressaares), IdeeJazz (Tartus ja Narvas), Jazztime (Sillamäel), Jõulujazz (Tallinnas), Sõru Jazz (Hiiumaal), Tudengijazz (Tallinnas), Viljandi Kitarrifestival (Viljandis), Võsu Jazz (Võsul) ja Visioon (Sael)¹⁹. Uuematest festivalidest on lisandunud Viimsi Happy Jazz.

Jazzkaar on Baltimaade suurim jazzfestival, mis toimub aastast 1990. Festivali raames toimub üle Eesti poolsada kontserti, lisaks hulk muid muusikaga seotud sündmusi, osa võtavad ligi 20 riigi muusikud²⁰. Festivalil on esinenud kokku üle 3 000 välisartisti 60 riigist. 2016. aastal osales festivalil 197 artisti 17-st riigist, neist 115 Eestist. Festivali raames anti 80 kontserti ja toimus enam kui 140 lisategevust (linnaruumiprojekt, jazzijutud, joogahommik, filmid jne). Rahvusvahelise festivali korraldamisel osales 250 inimest ja üle 150 vabatahtliku²¹.

Tallinn Music Week (TMW) on Põhja regiooni ja Baltikumi suurim talendiesitlusfestival, mille raames on aastaid korraldatud muusikatööstuse konverentse. 2015. aastal toimus seitsmes festival, kus esinesid 206 artisti 26 riigist (sh Soomest, Taanist, Lätist, Venemaalt, Poolast, Rootsist, Valgevenest, Suurbritanniast), neist 121 esinejat Eestist, ligi 240 tuhandele festivalikülalajale²². Konverentsil osales 853 delegaati (sh 309 Eestist ja 544 välismaalt). Festivali kajastas 180 välisajakirjanikku ja veebilehte külastas 142,8 inimest 139 riigist²³. 2016. aastal kinnitati festivalile 237 esinejat 33 riigist (sh Soomest, Taanist, Venemaalt, Ühendkuningriigist, Poolast, Lätist, Iisraelist, Liibanonist, Austraaliast ja Ameerika Ühendriikidest), neist 116 Eestist²⁴. TMW on laienenud linnafestivaliks, esinejate ja publiku arvud on oluliselt suurenenud ning haaratud on uusi loomemajanduse valdkondi ja tegevusalasid.

13.1.3.3. Sidusalad

Muusikakoolid (erakoolid)

Eestis saab omandada muusikaharidust nii riiklikes kui ka erakoolides huvihariduse, kesk-, keskeri- või kõrgharidusena ning omandada erialast teaduskraadi. Kui huvikoolis on esindatud valdavalt muusika huvialad, siis enamasti nimetavad nad end muusikakoolideks. Kuid muusikaharidust võivad anda ka näiteks huvi- ja noortekeskused, juhul kui nad on märkinud oma õppekavad Haridus- ja Teadusministeeriumis muusika- ja kunsti valdkonna alla. Huvi- ehk munitsipaalkoole, kus antakse lastele

¹⁸ Pärnu Muusikafestivali koduleht: <http://www.parnumusicfestival.ee/muusikafestival> (8.02.2018)

¹⁹ Eesti Jazzliit MTÜ koduleht: <http://www.jazz.ee/eesti-jazz/festivalid/> (8.02.2018)

²⁰ Eesti Muusikafestivalid MTÜ koduleht: http://www.festivals.ee/Rahvusvaheline_jazz_festival_Jazzk_769 (8.02.2018)

²¹ Jazzkaare koduleht: <http://www.jazzkaar.ee/uudised/pressiteade-reedel-algab-jazzkaar/>

²² Tallinn Music Week 2015. Kultuur.info koduleht: <http://www.culture.ee/syndmus/tallinn-music-week-2015/> (9.02.2018)

²³ Tallinn Music Week 2016. Kultuur.info koduleht: <http://culture.ee/syndmus/tallinn-music-week-2016/> (9.02.2018)

²⁴ Nii palju rõõmu musafännidele: Tallinn Music Week avalikustas tänavuse festivali muusikaprogrammi! <http://publik.delfi.ee/archive/nii-palju-roomu-musafannidele-tallinn-music-week-avalikustas-tanavuse-festivali-muusikaprogrammi?id=73585935> (9.02.2018)

muusikaalaseid teadmisi ja oskusi, oli Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusalas 2014/2015 õppeaastal koos kunstikoolidega 135, neist munitsipaalomandis 97 ja eraomandis 38, 2015/2016 õppeaastal 140, neist munitsipaalomandis 98 ja eraomandis 42 (2011. a Eesti Muusikakoolide Liidu andmetel 82, koos kunstikoolidega 130)²⁵. Muusikakoole on, võrreldes 2011. aastaga, lisandunud ja uusi koole rajatakse veelgi, nt PLMF Academia Nova, mis huvihariduse raames koolituse pakkumisele ja talentide avastamisele soovib rajada rahvusvahelise ooperistuudio²⁶.

Äriregistris on muusikaalase koolitusega tegelevad erakoolid ühe koodi all kunstikoolidega (kood 85521). Muusikakoolitusega tegelevaid erakoole, füüsilisest isikust ettevõtjaid ja mittetulundusühinguid oli 2015. aastal Äriregistri andmetel 78 (2011. a 52). Äriregistri andmetel oli eramuusikakoolide ja füüsilisest isikust ettevõtjate (18 FIE-t) müügitulu 2015. aastal 1,7 mln € (2016. a samuti 1,7 mln €), kusjuures kümne suurema eramuusikakooli müügitulu oli 0,9 mln € (2011. a 0,3 mln € ja 2016. a 1,0 mln €) (tabel 13.20).

Tabel 13.20. Suurimad eramuusikakoolituse äriühingud 2015 (kood 85521)

Ettevõtte/asutus	Müügitulu/tulu 2015, tuh €	Müügitulu/tulu 2011, tuh €	Muutus 2015/2011 (%)	Asukoht
Lasteekraani Muusikastuudio MTÜ	252,3	-	-	Tallinn
Musamari Koorikool MTÜ	136,0	-	-	Tallinn
Avasta Anded MTÜ	99,1	-	-	Tallinn
Laulu- ja Liikumisstuudio Mariel MTÜ	82,1	-	-	Tallinn
Raadio Laste Laulustuudio MTÜ	73,0	-	-	Rakvere
Jana Trink OÜ	69,5	4,8	1348%	Tallinn
WAF MTÜ	50,5	-	-	Tallinn
Lauluaed MTÜ	46,8	-	-	Tartu
Jakobi Mäe Kultuurikoda MTÜ	44,9	-	-	Tallinn
Laulustuudio Fa-Diees MTÜ	40,5	-	-	Tallinn
Kokku TOP 10	894,8	294,0*	204%	

*TOP 2011 ettevõtted ei kattu TOP 2015 ettevõtetega

Allikas: väljavõtte Äriregistri andmebaasist, - andmed puuduvad

Nii 2015. kui 2016. aasta müügitulult suuremad erakoolitust pakkuvad asutused olid mittetulundusühingute vormis tegutsevad Lasteekraani Laulustuudio MTÜ, Musamari Koorikool MTÜ ja Avasta Anded MTÜ. 2016. aastal tõusid kümne suurema müügituluga asutuse hulka Noorte Muusikute Arendamise Klubi MTÜ, Musamari OÜ, Drive it Up Kitarrikool OÜ ja Riinimanda Kooristuudio MTÜ.

Lasteekraani Muusikastuudio, mis alustas tegevust 1990. aastal Eesti Televisiooni juures, korraldab ka üleriigilisi uute lastelaulude võistlusi ning on laste ja noorte lauluvõistluse "Laulukarussell" eestvedaja

²⁵ Haridus- ja Teadusministeeriumi andmebaas: <http://www.haridussilm.ee/> (9.02.2018)

²⁶ "Sa ei saa kunstnikuks, kui sa ei ole individualist". A.Loogi intervjuu Pille Lillega. Postimees 6.02.2018

1992. aastast²⁷. 2006. aasta sügisel tööd alustanud Musamari Koorikool on välja kasvanud 1995. aastal tegevust alustanud Musamari Mudilaste Muusikakoolist. Kuni 2015. aasta kevadeni tegutsesid mõlemad koolid eraldi, 2015. aasta sügisest aga Musamari Koorikooli nime all. Koorikooli koorikoosseisudes laulab kokku üle 150 lapse ja noore, 250 last osaleb ettevalmistusrühmade töös. Koorid on osalenud erinevates kontserdiprojektides, noorte- ja üldlaulupidudel, tantsupeol, festivalidel ja konkurssidel Eestis ning mujal maailmas teinud koostööd Eesti tippmuusikute, -lauljate ja -heliloojatega. Koostöös Üle-Eestilise Noorte Sümfooniaorkestriga on valminud kaheksa erinevat kontserdiprojekti²⁸.

Avasta Anded MTÜ ehk erahuvialakool Meero Muusik alustas tegevust 1. aprillil 2001. Hetkel osaleb õppetöös üle 500 õpilase alates 5. elukuust. Kool on korraldanud 13 aastat rahvusvahelist laste ja noorte laulukonkurssi/festivali "Tähtede Laul". Kool korraldab rahvusvahelisel tasemel koolitusi muusika-õpetajatele ja samuti lauljatele vokaaltehnika alal, kirjastab heliloojate uudisloomingut ja salvestab lastelaule²⁹.

Muusikariistade valmistajad

Eesti muusikariistade valmistamise traditsiooni säilitab Estonia Klaverivabrik, kus valmistatakse klavereid käsitööna alates 1893. aastast. Äriregistri väljavõtte alusel tegeles 2015. aastal muusikariistade tootmise (kood 32201) ja restaureerimisega (kood 33191) 28 äriühingut ja 7 füüsilisest isikust ettevõtjat (2011. a kokku 44). Töötajaid oli Äriregistri andmetel kokku 67 (2011. a 63). Muusikariistade valmistajate müügitulu oli 2015. aastal 2,9 mln € (2011. a 2,2 mln €, kasv 32%), kasumit saadi 0,7 mln € ja eksporditi 2,0 mln € eest. Müügitulust 80% andis Estonia Klaverivabrik (tabel 13.21). Kümme suurema müügituluga ettevõtet said müügitulu kokku 2,7 mln € ja see moodustas 93% kogu alagrupi müügikäibest.

Tabel 13.21. Suurimad muusikariistade valmistajad 2015 (kood 32201 ja 33191)

Ettevõte	Müügitulu 2015, tuh €	Müügitulu 2011, tuh €	Muutus 2015/2011 (%)	Asukoht
Estonia Klaverivabrik AS	2 308,0	1 976,6	14%	Tallinn
Mäeväli Orelitöökoda OÜ	121,1	111,7	8%	Harjumaa
Olev Kentsi Orelitöökoda OÜ	77,6	52,3	48%	Virumaa
Heini Pillikoda OÜ	66,6	-	-	Pärnumaa
Kriisa Oreliehitus OÜ	54,2	20,4	166%	Rakvere
Raivo Hiiemaa OÜ	44,1	32,1	37%	Tallinn
TH Drums OÜ	18,9	-	-	Harjumaa
Victor H Velez Luthier OÜ	14,7	-	-	Tallinn
Pilliait OÜ	14,7	-	-	Viljandimaa
MKS Pillimeister OÜ	13,4	13,0	3%	Harjumaa
Kokku TOP 10	2 873,2	2 206,3*	30%	

²⁷ Lastekraani Muusikastuudio koduleht: http://muusikastuudio.ee/?page_id=48 (11.02.2018)

²⁸ Musamari Koorikooli koduleht: <http://www.musamari.ee/koolituvustus> (11.02.2018)

²⁹ Meero Muusik koduleht: <http://meero.ee/mm/meerost> (11.02.2018)

* TOP 2011 ettevõtted ei kattu TOP 2015 ettevõtetega

Allikas: väljavõte Äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes, - müügitulu ei ole teada

2016. aastal said muusikariistade valmistajad müügitulu 3,0 mln €, kasum ulatus 0,6 mln € ja eksporditi 2,4 mln € eest. Võrreldes 2011. aastaga oli muusikariistade valmistajate müügitulu oluliselt tõusnud ja kasv jätkus 2016. aastal (3%). Kümme suurima müügituluga ettevõtet olid 2016. aastal järgmised: Estonia Klaverivabrik AS, Mäeväli Orelitöökoda OÜ, Olev Kentsi Orelitöökoda OÜ, Heini Pillikoda OÜ, Kriisa Oreliehitus OÜ, Raivo Hiiemaa OÜ ja Victor H Velez Luthier OÜ ning uute tulijatena Klaverite Kants OÜ, Pillimeistri OÜ ja TNSound OÜ.

Helisalvestiste paljundajad

Salvestiste paljundus on Äriregistris registreeritud koodi 18201 all, kuid mitmed firmad on põhitegevuse kõrval hõivatud kirjastamisega või saavad peamise sissetuleku muust loomevaldkonnavälisest tegevusest. Siia alamrühma on lisatud nii tuumik- kui sidusvaldkonnas tegutsev Digibox Plus OÜ, mis tegeleb Äriregistri järgi muusikateoste kirjastamise, kunstilise loometegevuse ja tiražeerimisega (Äriregistri koodid 18201, 59201 ja 90031). Salvestiste paljundusega (kood 18201) tegeles Äriregistri andmetel 2015. aastal 7 äriühingut (2011. a 19, langus -63%), kus töötas 27 inimest (2011. a 50 inimest, langus -46%). Salvestiste paljundamise müügitulu oli 2015. aastal 3,1 mln € (2011. a 5,1 mln €, langus -39%), oldi kahjumis 0,3 mln € ja eksporditi 2,2 mln € eest. Ettevõtete ja töötajate arv ning müügitulu on vähenenud 2011. aastaga võrreldes oluliselt ja langus jätkub. Viis suurima müügituluga äriühingut annavad kogu haru müügitulu. Alagrupi edukaimad on Baltic Disc AS, Digibox Plus OÜ ja CD-kaart OÜ, kelle müügitulu moodustas 94% kogu haru müügitulust (tabel 13.22).

2016. aasta majandustulemused olid salvestiste paljundajatel kehvad: töötajate arv vähenes 20-le inimesele (langus -26%), müügitulu teeniti 2,4 mln € (langus -23%), sealjuures oldi kahjumis 0,4 mln € ja eksport oli 0,2 mln €.

Tabel 13.22. Peamised helisalvestiste paljundamisega tegelevad äriühingud 2015 (kood 18201)

Ettevõtte	Müügitulu 2015, tuh €	Müügitulu 2011, tuh €	Muutus 2015/2011 (%)	Asukoht
Baltic Disc AS	2 338,9	3 313,4	-29%	Harjumaa
Digibox Plus OÜ	267,3	123,6	116%	Tallinn
CD-kaart OÜ	258,2	263,2	-2%	Tallinn
CD Lahendused OÜ	185,9	204,4	-9%	Tallinn
PK Multimeedia OÜ	7,5	10,3	-27%	Tallinn
Kokku TOP 5	3 057,8	5 053,6*	-40%	

* TOP 2011 ettevõtted ei kattu TOP 2015 ettevõtetega

Allikas: Äriregister

Helisalvestiste jae- ja hulgimüüjad

Hulgi- ja jaemüügifirmade müügitulu eraldi väljatoomine on raskendatud, sest firmad tegelevad mitmel alal. Salvestusega heli- ja videolintide, CD-de ja DVD-de hulgimüüjad on kodeeritud Äriregistris ühe koodi

alla elektriliste kodumasinat hulgimüüjatega (kood 46431), eraldi on kodeeritud muusika- ja videosalvestiste jaemüük spetsialiseeritud kauplustes (kood 47631).

Tabelis 13.23 on toodud 2015. aastal suurimad helisalvestiste hulgimüügiga tegelenud firmad võrdluses 2011. aastaga. Helisalvestiste hulgimüüjate müügitulu oli 2015. aastal 7,4 mln € (2011. a 6,3 mln €, kasv 18%), kasum 0,5 mln € ja töötajaid 37. Suurimaks hulgimüügifirmaks oli 2015. aastal Pedrobeat AS, mille müügitulu on 2011. aastaga võrreldes tõusnud 63% (2,9 mln €-t 4,8 mln €-ni). Ettevõtte annab tööd 12 inimesele. TOP 7 ettevõtte müügitulu moodustas 99% kogu alagrupi tulust.

2016. aastal ulatus müügitulu 8,5 mln € (võrreldes 2015. a kasv 15%) ja kasum 0,3 mln €-ni. Juhtivaks ettevõtteks oli taas Pedrobeat AS müügituluga 4,9 mln €.

Muusika- ja videosalvestiste jaemüük toimub nii spetsiaalsetes kauplustes (kood 47631) kui ka üha enam suurtes kaubanduskettides ja netipoodide kaudu. Kui müük toimub mujal kui spetsiaalsetes kauplustes, siis Äriregistrile esitatud andmetes ei kajastata müügitulu tootegruppide lõikes, mistõttu võib jaemüügitulu olla suurem. Kuigi spetsiaalseid plaadipoode on vähe, on raamatupoed suurendanud muusika-salvestiste (vinüülplaatide) müüki. Muusikasalvestiste jaemüügiturgu mõjutab üha enam muusika allalaadimine ja ostmine interneti vahendusel ning voogedastuse levik.

Tabel 13.23. Suurimad helisalvestiste hulgimüügifirmad 2015

Ettevõtte	Müügitulu 2015, tuh €	Müügitulu 2011, tuh €	Muutus 2015/2011 (%)	Asukoht
Pedrobeat AS	4 756,8	2 917,1	63%	Tallinn
Promedia OÜ	1 254,6	-	-	Tallinn
Loud Grupp OÜ	474,7	-	-	Tallinn
Muusika Ladu OÜ/Elvis	418,6	444,9	-6%	Tallinn
HiFi Grupp OÜ	232,4	-	-	Tallinn
Playground Music Estonia OÜ	81,0	63,8	27%	Tallinn
Kelhans OÜ	77,6	-	-	Tallinn
Kokku TOP 7	7 295,8*	6 344,3	15%	

* 2015. aasta suurimate ettevõtete osas on toodud võrdlus 2011. aasta 7 suurema müügituluga ettevõttega. TOP 2015 ettevõtted ei kattunud TOP 2011 ettevõtetega.

Allikas: Äriregister, - müügitulu ei ole teada

Helisalvestiste jaemüügifirmade müügitulu oli 2015. aastal 4,7 mln €, sh kümne suurema jaemüügifirma müügitulu 4,6 mln € (2011. a 1,9 mln €, 142%) ja kasumit saadi 0,3 mln € (tabel 13.24). Mitmed suured muusikariistade jae- ja hulgimüügiga tegelevad firmad tegelevad endiselt ka salvestiste jaemüügiga, aga Äriregistri andmebaasis ei ole tulud eristatavad. Müük on kandunud üha enam veebipoodidesse, kuid kaupluste müügitulu ei ole langenud. 2016. aastal oli helisalvestiste jaemüügitulu 4,8 mln € (võrreldes 2015. a kasv 2%) ja kasum 0,4 mln €. Suurimad helisalvestiste jaemüüjad olid nii 2015. kui 2016. aastal Mojo Holding OÜ ja Lasering OÜ. Eelmise kaardistuse ajal ekspertide poolt antud prognoos on osutunud tõeseks, plaadimüük on püsinud ja müüginumbrid ei ole vähenenud.

Muusikariistade jae- ja hulgimüüjatel pole Äriregistris eraldi tegevusala koodi. Muusikariistade ja nootide jae- ja hulgimüüjate väljavõtte aluseks on mujal liigitamata kodutarvete jaemüük (kood 47599) ja mujal liigitamata kodutarvete hulgimüük (kood 46499). Peamiste muusikariistade ja helitehnika jae- ja

hulgimüüjate müügitulu oli 2015. aastal 16,2 mln € (2011. a 5,9 mln €), kasum 0,8 mln € ning töötajaid 101. 2016. aastal saadi müügitulu 17,4 mln €, kasumit 1,0 mln € ja töötajaid oli 100. Muusikariistade jae- ja hulgimüük on kasvanud 7%, võrreldes 2015. aastaga (tabel 13.25).

Tabel 13.24. Peamised muusika- ja videosalvestiste jaemüüjad spetsialiseeritud kauplustes 2015 (kood 47631)

Ettevõtte	Müügitulu 2015, tuh €	Müügitulu 2011, tuh €	Muutus 2015/2011 (%)	Asukoht
Mojo Holding OÜ	3 230,7	2 399,9	35%	Tallinn
Lasering OÜ	1 006,7	1 194,3	-16%	Tallinn
ProBrand OÜ	127,8	126,0	1%	Tallinn
Lefkan OÜ	59,9	97,4	-39%	Tallinn
Biitmii OÜ	56,2	22,3	152%	Tallinn
Dubra OÜ	41,3	58,8	-30%	Tallinn
Elselfo OÜ	36,6	31,0	18%	Narva
Virksal OÜ	21,9	55,0	-60%	Tallinn
MP Muusika OÜ	21,9	21,4	2%	Põlva
Wolfgang OÜ	20,9	22,6	-8%	Tallinn
Kokku TOP 10	4 624,0	1 934,4*	139%	

*TOP 2011 ettevõtted ei kattunud TOP 2015 ettevõtetega

Allikas: Äriregister

Tabel 13.25. Peamised muusikariistade ja helitehnika jae- ja hulgimüüjad 2015

Ettevõtte	Müügitulu 2015, tuh €	Müügitulu 2011, tuh €	Muutus 2015/2011 (%)	Asukoht
Digisound OÜ	5 124,3	1 595,5	221%	Tallinn
Miterassa OÜ	4 048,9	-		Tallinn
IS Music Trading OÜ	1 900,4	1 056,5	80%	Tallinn
Stanford Music OÜ	1 798,0	960,3	87%	Tallinn
EW Sound & Light OÜ	707,8	607,5	17%	Tallinn
R Music OÜ	261,4	369,1	-30%	Tallinn
Premier Sound OÜ	395,4	272,2	45%	Tallinn
Pillipood OÜ	324,6	258,4	26%	Tallinn
Vaarmann OÜ	815,9	155,0	426%	Tallinn
Avallon Baltic OÜ	241,2	161,9	49%	Tartu
Kokku TOP 10	15 617,8	5 859,1	167%	

* Peamised ettevõtted 2015. aastal ei kattunud täielikult TOP 10 ettevõtetega 2011. aastal

Allikas: väljavõtte Äriregistri andmebaasist üksikute firmade lõikes, - müügitulu ei ole teada

Alagrupi müügitulust 96% annavad kümme suurema müügituluga firmat. Digisound OÜ tegutseb aastast 2005 Jaapani kaubamärkide Yamaha ja Pioneer esindajana Baltimaades, pakkudes kvaliteetset audio- ja videotehnikat ka professionaalidele, sh DJ-tehnikat. Miterassa OÜ esindab alates 2002. aastast Sony erinevaid ärivaldkondi Eestis, Lätis ja Leedus ning on avanud *online* ostukeskkonna internetis. IS Music Team (IS Music Trading OÜ) tegutseb aastaid juhtiva muusikariistade ja helitehnika müüjana ning on tunnustatud kui Eesti muusikakultuuri toetaja. Fimal on poed Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Narvas. Koostööd tehakse erinevate ansamblite, muusikute, orkestrite, organisatsioonide, stuudiote, muusikakoolide ja pillimeistritega³⁰.

13.1.4. Eesti muusika eksport

Muusika eksport toimub valdkonnas järgmiselt: tooted (muusikainstrumendid, helitehnika, tehnoloogia, seadmed, salvestised, trükised), teenused (produtseerimine, salvestamine, programmeerimine, kontserdi honorarid) ja autoritasud (intellektuaalse omandiga seotud tulud, st autoritasud ja kirjastuslepingud). Muusikaesituste ja heliloomingu kohta eraldi väliskaubandusstatistikat ei koguta, küll aga on olemas Statistikaameti andmed klaverite, keelpillide, puhkpillide, löökpillide, elektriliste muusikariistade (mille heli tekitatakse või võimendatakse elektriliselt), mängutooside, laadaorelite, leierkastide jms muusikaseadmete kohta.

Eesti Autorite Ühing (EAÜ) toetab muusika eksporti läbi MTÜ Eesti Muusika Eksport (EME), kuid otseselt muusika eksportimisega ühinged ei tegele. 2015. aastal eraldas EAÜ ekspordiprojektide toetamiseks EME-le 60 tuh € ja 2016. aastal 120 tuh €. Eesti Muusika Eksport on tekkinud valdkonna enda seest ekspordi edendamise eesmärgil ja toimib sõltumata riigi rahastusest.

Eesti Muusika Arenduskeskus MTÜ on uuringutevahelisel perioodil muutnud nime Eesti Muusika-ettevõtluse Arenduskeskuseks. 2009. aastal loodud valdkondlik katuseorganisatsioon ühendab 8 liikmesorganisatsiooni. Keskuses on koostatud esitusvideosid interpretidele, viidud läbi klassikalise muusika kontaktüritusi, osaletud välismessidel ja edendatud muusikaettevõtlust ja -eksporti. Keskus ei kogu statistikat ekspordivate ettevõtete kohta³¹.

Music Estonia MTÜ, mille asutasid 2014. aastal 23 Eesti muusikaettevõtet, edendab ja arendab muusikaettevõtlust ning esindab liikmete huve. 2016. aasta lõpu seisuga oli ühingul 34 liiget. Ühing tegutseb valdavalt EAS-i ja Kultuuriministeeriumi toetuste ning EAÜ ja liikmete toel. Ühing tegutseb iseäranis ekspordivõimekuse kasvu suunal pakkudes muusikasektorile erinevaid teenuseid ja arenguprogramme, luues ja vahendades uusi kontakte, arendades sektoriteüleseid koostöövõimalusi, korraldades seminare, töötube, osaledes rahvusvahelistes projektides, töögruppides ja organisatsioonides³². Näiteks püüdleb Music Estonia selle poole, et luua Eesti autoritele, esitajatele, muusikakollektiividele ja produtsentidele tingimused loomingulise potentsiaali väljaarendamiseks ja ühtlasi majanduslikuks eneseteostuseks. Pakutakse koolitusi ja tugiteenuseid (sh mentorlust) artistidele, kes on valmis tegelema ise oma ekspordiplaaniga. Music Estonia külastas 2015. aasta jooksul 11 rahvusvahelist muusikatööstuse sündmust, kus loodi kontakte ning esindati Eesti muusikaettevõtteid³³. Music Estonia alustas 2016. aastal koostööprojekti *Finest Sounds* ja viis sügisel ellu esimese Volüüm mentorlusprogrammi, kus osales 7 Eesti

³⁰ IS Music Team koduleht: <http://www.ismusic.ee/partnerid> (12.02.2018)

³¹ Eesti Muusikaettevõtluse Arenduskeskus <http://www.estonianmusic.ee/et> (14.02.2018)

³² Music Estonia MTÜ koduleht: <https://musicestonia.eu/meist/organisatsioonist> (14.02.2018)

³³ Music Estonia MTÜ 2015. ja 2016. aasta majandustegevuse aruanded (15.02.2018)

muusikaettevõtet (artisti ja *manageri*) ning 5 välismentorit. Teises programmis osales 11 ja kolmandas, mis lõpetab 2018. aasta maikuus, 12 osalejat. Ühing ei oma andmeid kogu Eesti muusika eksportijate ja ekspordimahtude kohta.

Eesti muusikute ja heliloojate loomingu tutvustamisega eksportturgudel tegelevad ka Välisministeerium, Eesti Instituut, kultuuriesindajad Eesti Vabariigi Suursaatkondade juures Londonis, Pariisis, Berliinis, Helsingis, Moskvas ja Brüsselis, Eesti Vabariigi Alalise Esinduse juures Euroopa Liidus. Ekspordivõimaluste loomisega tegelevad suuremad kontserdikorraldajad (Eesti Kontsert, Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Tallinna Filharmoonia), liidud (Eesti Interpreetide Liit, Eesti Jazzliit, Eesti Pärimusmuusika Keskus) ja mitmed ühinged peale ülalnimetatute (nt Eesti Muusika Infokeskus, Eesti Muusikanõukogu, Muusikute Täiendõppe Keskus/Muusikute Fond PLMF, Eesti Kooriühing) ja festivalid (nt Pärnu Muusikafestival, Tallinn Music Week).

Tugiorganisatsioonide, muusikaettevõtete ja muusikute koostöö tulemusel on Eesti muusikutel ja interpreetidel tekkinud varasemast rohkem kontakte välismaal ja kontaktibaas on laienenud. Süvamuusika ekspordipotentsiaali kujundavad tuntud dirigendid, heliloojad, koorid ja interpreedid, muu muusika osas artistid. Ekspordi alla saab liigitada plaadi- ja noodimüügi tulud, mis ei ole teada, ning välismaalt laekunud autoritasud, mis 2015. aastal olid 103,2 tuh € ja 2016. aastal 221,4 tuh € (EAÜ ja EEL; 2011. a EAÜ 100,1 tuh €). Helikandjate ja noodimüügist saadud tulud on väikesed ja voogedastusega teenitavast tulust pole võimalik eristada välismaalt saadud tulu.

Ekspertide sõnul tuleks ekspordi alla liigitada kontserditasud väliskontsertide andmisest, fonogrammide müügi tulu plaadimüügist välismaal, digitaalsete teenuste poolsed fonogrammitasud digikanalites muusika tarbimise eest välismaal, välisautoritulud (sh ka kirjastustulud), välistellimused eesti heliloojatele, litsentsitulud (eesti muusika kasutamisest audiovisuaalmeedias jm), kontserdi- (sh festivali-)piletite müügi tulud väliskülalistele (sisuliselt käsitletav ekspordina), tulud *management*-, agendi- jm vahendusteenustest. Ülaltoodud tulude liigitus ei seostu aga EMTAK-i koodidega ja ettevõtted ei kasuta taolist liigitust majandustegevuse aruannetes. Seega pole Äriregistri andmebaasi väljavõte 2015. ja 2016. aasta ekspordimahtudest täielik, kuid tugineb olemasolevatele andmetele.

Ekspordi müügitulu näitas majandustegevuse aruandes 2015. aastal 106 ettevõtet (90 tuumik ja 16 sidus) ja see oli koos autoritasudega 9,1 mln €, millest 3,8 mln € andsid tuumik- ja 5,2 mln € sidusvaldkonnad. Suurimad tuumikvaldkonna eksportijad olid Booking Stars OÜ (vahendab artiste Venemaa jm idabloki riikidesse), Top 10 OÜ (Pete Shelley) ja MultiStage Entertainment OÜ (artistide vahendus Venemaale jm idabloki riikidesse), sidusvaldkondadest Baltic Disc AS (salvestiste paljundaja), Estonia Klaverivabrik AS ja Event Center OÜ (kontserdikorralduse abitegevused) (tabel 13.26).

2016. aastal vähenes eksport tunduvalt, teenuseid ja kaupu eksportis 75 ettevõtet 6,9 mln € väärtuses, kusjuures 3,5 mln € andsid tuumikvaldkondade ettevõtted ja 3,1 mln € sidusvaldkondade ettevõtted. Suurimad eksportijad tuumikvaldkondadest olid Booking Stars OÜ, MultiStage Entertainment OÜ (mõlemad artistide vahendus Venemaale jm idabloki riikidesse) ning Digibox Plus (muusikateoste kirjastaja ja tiražeerija) (tabel 13.27).

Eesti muusika ja turismi ekspordiks võiks lugeda ka tulu välismaalaste poolt ostetud kontserdi- ja festivalipiletitest, kuid vastavad andmed puuduvad. Eestis toimuvate muusikafestivalide ekspordipotentsiaal on kõrge, kuid kui üritused toimuvad väljapool Tallinna, siis on takistavaks teguriks puudulik infrastruktuur (majutusvõimalused, transport, toitlustus jms).

Tabel 13.26. Muusikavaldkonna suurimad eksportijad 2015 (tuh €)

Ettevõtte/asutus	Ekspordi müügitulu 2015, tuh €	Tegevusala
Booking Stars OÜ	2 168,7	tuumik
Baltic Disc AS	1 994,4	sidus
Estonia Klaverivabrik AS	1 963,6	sidus
Event Center OÜ	448,2	sidus
Promedia OÜ	197,4	sidus
Top 10 OÜ	195,8	tuumik
Digibox Plus OÜ	171,9	sidus
MultiStage Entertainment OÜ	171,6	tuumik
Miterassa OÜ	163,9	sidus
Solum OÜ	160,7	tuumik
Olari Elts OÜ	158,4	tuumik
Tre Music & Concerts OÜ	105,4	tuumik
Eesti Filharmonia Kammerkoor SA	97,2	tuumik
Royal Promotions OÜ	95,3	tuumik
Fookus-Pookus OÜ	84,4	tuumik
Ferion OÜ	82,5	tuumik
ProBrand Eesti OÜ	78,3	sidus
Aeg Music OÜ	62,7	tuumik
Heinavanker OÜ	54,1	tuumik
Konkurent OÜ	47,5	tuumik
Olev Kentsi Orelitöökoda OÜ	47,0	sidus
Industrial Productions OÜ	26,9	sidus
Musiccase OÜ	26,2	tuumik
Muusikakool Rajaots OÜ	24,0	sidus
Unique Agency OÜ	23,5	tuumik
Kokku TOP 25	8 649,3	

Allikas: Äriregister

Tabel 13.27. Muusikavaldkonna suurimad eksportijad 2016 (tuh €)

Ettevõtte/asutus	Ekspordi müügitulu 2016, tuh €	Tegevusala
Estonia Klaverivabrik AS	2 304,4	sidus
Booking Stars OÜ	1 520,9	tuumik
MultiStage Entertainment OÜ	362,5	tuumik
Event Center OÜ	257,4	sidus
Digibox Plus OÜ	241,7	sidus
Giantapes OÜ	241,0	tuumik
Solum OÜ	170,8	tuumik
Top 10 OÜ	141,7	tuumik
Ferion OÜ	134,9	tuumik
Eesti Filharmoonia Kammerkoor SA	104,3	tuumik
Unique Agency OÜ	83,0	tuumik
Olev Kentsi Orelitöökoda OÜ	79,3	sidus
ProBrand Eesti OÜ	69,8	sidus
Royal Promotions OÜ	68,7	tuumik
Business and Music Events OÜ	59,1	tuumik
AEG Music OÜ	58,7	tuumik
Fookus-Pookus OÜ	58,2	tuumik
Musiccase OÜ	49,4	tuumik
Loud Grupp OÜ	46,7	sidus
Industrial Productions OÜ	45,1	sidus
Heinavanker OÜ	40,8	tuumik
Meediaekspress OÜ	40,5	tuumik
Epicest OÜ	39,9	tuumik
Hifipood OÜ	33,3	sidus
Klangex OÜ	33,1	tuumik
Kokku TOP 25	5 479,6	

Allikas: Äriregister

Statistikaamet kogub väliskaubandusstatistika raames andmeid muusikariistade, nende osade ja koos kasutatavate abivahendite ekspordi-importi kohta. Muusikariistade ekspordi maht oli 2015. aastal 2,2 mln € ja import 4,5 mln € (2011. a 1,9 mln € ja import 2,9 mln €; 2016. a eksport 2,1 mln € ja import 4,6 mln €). Muusikariistade netoeksport on olnud negatiivne alates 2004. aastast (tabel 13.29). Peamisteks eksporditurgudeks on Ameerika Ühendriigid, Hiina, Venemaa, Austraalia, muusikariistu imporditakse enim Jaapanist, Hiinast, Saksamaalt, Indoneesiast, Ameerika Ühendriikidest, Suurbritanniast, Taanist ja Tšehhist. Kuid Statistikaameti andmed ei kattu Äriregistri andmetega, nt klaverite eksport oli Äriregistri andmetel suurem kogu Eesti muusikariistade ekspordist 2015. aastal ja sama erinevus ekspordi müügitulus esines ka 2016. aastal.

Tabel 13.28. Muusika valdkonna koondnäitajad - muusika eksporditulu 2015-2016

	2015 Eksportinud ettevõtete arv	2015 Ekspordi müügitulu, tuh €	2016 Eksportinud ettevõtete arv	2016 Ekspordi müügitulu, tuh €
Tuumiktegevusalad	90	3 848,5	65	3 526,5
Sidustegevusalad	16	5 167,7	9	3 141,7
Autoritasud välismaalt		103,2		221,4
KOKKU	106	9 119,3	75	6 889,6

Allikas: Äriregister, EAÜ, EEL

Tabel 13.29. Muusikariistade, nende osade ja koos kasutatavate abivahendite eksport-import
2011–2016, tuh €

	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Eksport						
Klaverid, sh automaatklaverid; klavessiinid jt klahvkeelpillid	1 555,4	1 708,1	1 517,7	1 905,5	1 869,9	1 912,8
Muud keelpillid (nt kitarrid, viiulid, harfid)	75,4	54,7	68,0	21,3	53,8	105,5
Muud puhkpillid (nt klarnetid, trompetid, torupillid)	13,4	137,3	79,3	41,5	51,7	22,0
Löökpillid (nt trummid, ksülofonid, taldrikud, kastanjetid, marakaad)	33,6	53,2	35,3	10,9	7,8	6,3
Muusikariistad, mille heli tekitatakse või võimendatakse elektriliselt	6,4	4,0	60,7	36,3	20,0	13,8
Mängutoosid, laadaorelid, leierkastid, mehaanilised laululinnud, muusikalised saed jm	1,7	1,5	2,4	2,8	5,6	28,1
Muusikariistade, nende osade ja kasutatavate tarvikute eksport import	196,0	327,8	331,9	156,0	181,5	6,9
KOKKU EKSPORT	1 881,8	2 286,6	2 095,3	2 174,2	2 190,1	2 095,4
Import						
Klaverid, sh automaatklaverid; klavessiinid jt klahvkeelpillid	90,8	45,6	301,1	298,7	329,0	203,8
Muud keelpillid (nt kitarrid, viiulid, harfid)	269,2	323,8	375,6	312,0	500,4	583,9
Muud puhkpillid (nt klarnetid, trompetid, torupillid)	471,7	220,5	221,4	229,1	389,2	343,3
Löökpillid (nt trummid, ksülofonid, taldrikud, kastanjetid, marakaad)	167,4	241,7	259,3	195,7	231,7	263,4
Muusikariistad, mille heli tekitatakse või võimendatakse elektriliselt	580,5	776,3	781,5	1 119,9	1 610,0	1 902,0
Mängutoosid, laadaorelid, leierkastid, mehaanilised laululinnud, muusikalised saed jm	40,7	44,4	24,4	42,9	49,7	65,2
Muusikariistade, nende osade ja kasutatavate tarvikute eksport import	1 317,7	1 582,1	1 532,2	1 874,8	1 383,4	1 261,5
KOKKU IMPORT	2 937,9	3 234,5	3 495,5	4 073,0	4 493,3	4 623,0

Allikas: Statistikaamet

13.2. NÕUDLUS

13.2.1. Siseturu tarbimismaht

Siseturu tarbimismahtu ei ole jätkuvalt võimalik määratleda tegelike kontserdikülastuste ega piletiga kuulajate arvu järgi, sest neid andmed ei kogu Eestis mitte keegi. Statistikaameti andmed ei kajasta kõiki kontserdikorraldajaid, esineb külastajate arvude suurendamist ja ka mitteesitamist. Mahu määratlemisel on abiks elanike uuringud, mida saab laiendada elanikkonnale ja seega on mahu leidmine arvestuslik. Kõige täpsema ülevaate saaks Eesti Autorite Ühingu andmetele tuginedes, kuid need on kättesaadavad vaid tasude arvutamiseks, seega asutusesiselt. Ekspertide andmetel saab EAÜ aruande vaid siis, kui esitatakse autoriõigusega kaitstud teoseid, samuti ei kajastu ühingu andmetes need esitused, kus autoritasu ei maksta (nt õppeotstarbelised). Hinnanguliselt on elanike muusikahuvi, saalide täituvus ja kontsertide arv tõusnud ja seda kõikide muusikastiilide osas.

2015. aasta Eurostat'i küsitluse põhjal käis 56% Eesti 16-aastastest ja vanematest elanikest viimase 12 kuu jooksul mõnel muusika kontserdil, ooperi-, balleti- või tantsuetendusel (EL28 - 45%). Viimase 12 kuu jooksul kuulas või vaatas elavat esitust 1-3 korda 36% ja vähemalt 4 korda 21% elanikest (EL28 vastavalt 29% ja 14%). Peamised kultuurielus mitteosalemise põhjused olid huvi puudus (31%), rahalised takistused (19%) ja sündmuse ligipääsetavus - kaugus 9%. Muudest põhjustest nimetati ajapuudust, perekohustusi ja alternatiivsetest kanalitest kultuuri tarbimist (CD, DVD, voogedastus jms). Loomingulise tegevusega (instrumendil mängimine, muusikaloomine, laulmine, tantsimine, näitlemine, joonistamine, luuletamine jms) tegeleb antud uuringu tulemuste järgi Eestis 23% (16 ja vanemad, EL28 35%)³⁴.

Statistikaameti 2015. aasta kultuuritarbimise statistika põhineb Eesti 15-aastaste ja vanemate elanike küsitlusel³⁵. Andmed ei ole võrreldavad 2010. aasta kultuuriasutuste külastamise statistikaga, mis hõlmas vanuseskaalat 10-74 aastat, kuid mõlemad andmestikud võimaldavad vaadelda üldisi suundumusi ja välja tuua arvestusliku kontserdikülastuste mahu. Kui 2010. aastal käis viimase 12 kuu jooksul kontserdil 652,1 tuhat Eesti elanikku, kes olid vanemad kui 10 aastat, st 55% üle 10-aastasest elanikest, siis 2015. aastal 589,0 tuhat (tabel 13.30). Arvestuslik kontserdikülastuste koguarv, mis tugineb kontserdikülastuste sagedusele, oli 2010. aasta andmete põhjal 2,1 miljonit. 2015. aasta andmete põhjal oleks arvestuslik kontserdikülastuste arv samuti 2,1 miljonit, kuid seda ilma 10-14-aastaste elaniketa. Statistikaamet on uurinud kontsertide ja nende külastajate arvu kontserdikorraldajate küsitlemise teel. 2015. aastal korraldasid 1 132 kontserdikorraldajat 6 121 kontserti, mida külastati 1,6 miljonit korda.

Tüüpiliselt käiakse kontserdil 1-3 korda aastas ning 43% kontserdikülastajatest olid mehed ja 57% naised, 15% 15-24-aastased, 39% 25-44-aastased, 32% 45-64-aastased ja 14% vähemalt 65-aastased. 15-24-aastastest käis aasta jooksul mõnel kontserdil 88,0 tuhat, 25-44-aastastest 228,2 tuhat, 45-64-aastastest 118,9 tuhat ja vähemalt 65-aastastest 83,8 tuhat elanikku (joonis 13.2). Maakonniti oli kontserdikülastajate osakaal suurim Harjumaal (koos Tallinnaga 46%), Tartumaal (12% kontserdikülastajatest), Ida-Virumaal Pärnumaal ja (9% ja 7% kontserdikülastajatest), madalaim aga Võrumaal (2%) ja Hiiumaal (1%). Muusikahuvilistest kontserdikülastajate arvukaim sihtrühm on vanuses 25-64 aastat (71%), seejärel 15-24-aastased (15%) ja vähemalt 65-aastased elanikud (14%). Kontserdikülastuste arvule lisaks tuleks noorte puhul arvestada, et see sihtrühm eelistab tarbida muusikat muude kanalite vahendusel (nt interneti vahendusel).

³⁴ Eurostat, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Culture_statistics_-_frequency_and_obstacles_in_participation (16.02.2018)

³⁵ Statistikaamet, <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Database/Sotsiaalelu/07Kultuur/08Muusika/08Muusika.asp> (16.02.2018)

Tabel 13.30. Kontserdikülastuste sagedus viimase 12 kuu jooksul 2010
(üle 10-aastased elanikud, tuh) ja 2015 (15 ja vanemad elanikud, tuh)

Elanikkonna rühm	Ei ole käinud	Vähemalt korra	1-3 korda	4-6 korda	7-12 korda	Üle 12 korra
2015 (15 ja vanemad)	512,9	589,0	396,8	133,6	44,8	13,8
2010 (10-74-aastased)	539,6	652,1	475,6	126,8	32,9	16,8
KONTSERDIKÜLASTUSI KOKKU						
2015. AASTAL		2 116,2				
2010. AASTAL		2 066,6				

Allikas: Statistikaamet

Kontserdil käidi peamiselt elamuste saamise eesmärgil (70,4% külastustest), aga ka pere, sõprade ja lähedastega ajaveetmise eesmärgil (22,1% külastustest), vähem omasid tähtsust enesearendus (3%), kodust välja saamine (2%) ja tööga seotud kontserdi külastamine (1%). 2015. aastal kontserdil käinutest külastas 77% pop-, rock-, või alternatiivmuusika, 30% pärimusmuusika, 23% klassikalise, 13% jazzmuusika, 7% elektroonilise, 7% vaimulikku ja 7% mõnda muud stiili muusikasündmust (1 inimene võis külastada mitut kontserti).

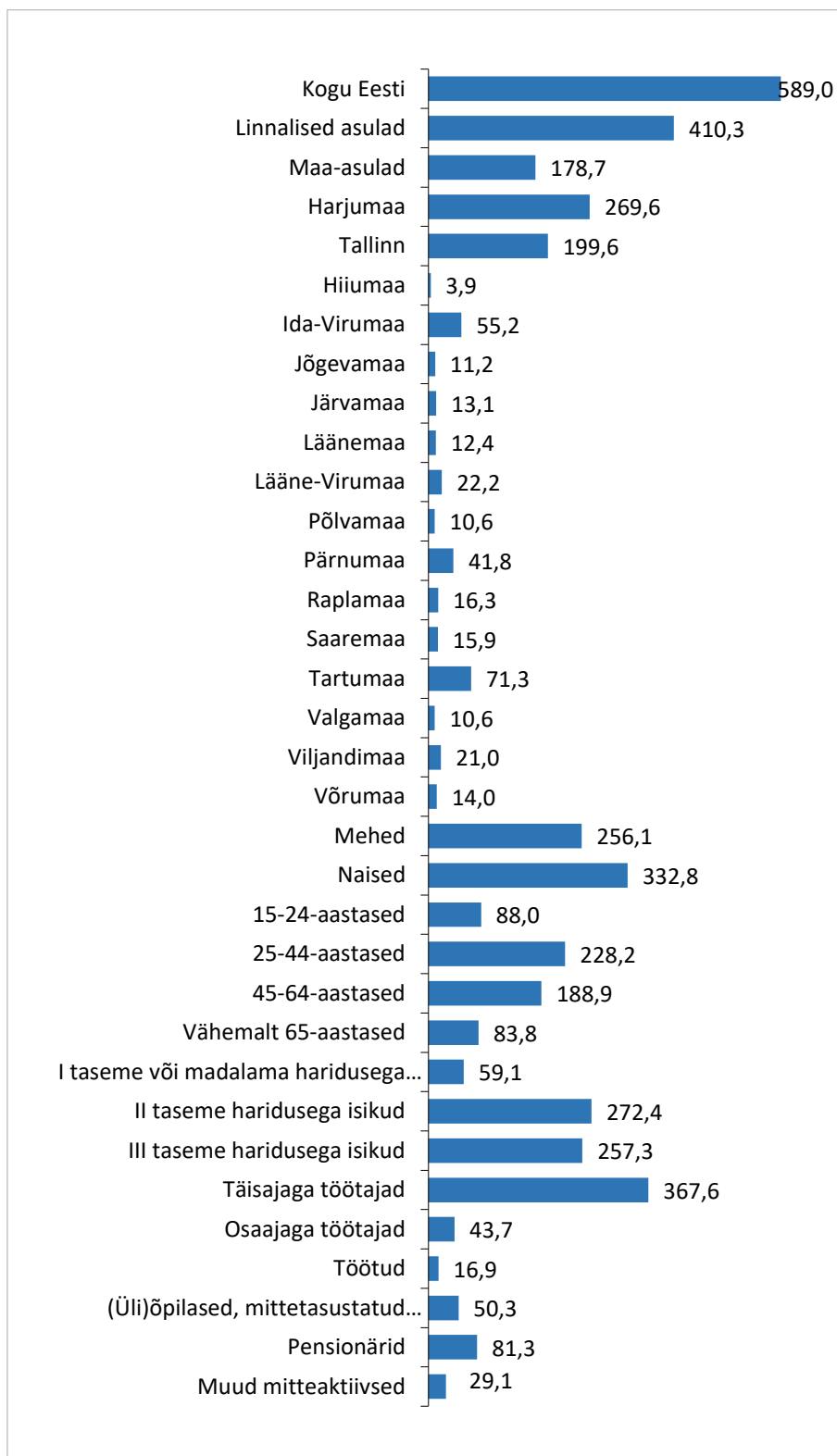
Interneti kaudu kuulas 2015. aastal muusikat Statistikaameti andmetel 518,0 tuhat elanikku, neist 72% oli linna- ja 28% maaelanikke. Internetis muusika kuulajad olid valdavalt 25-44-aastased (50%), täistööajaga töötajad (68%) ja nende hulgas oli võrdselt mehi ja naisi (vastavalt 49% ja 51%) (joonis 13.3).

Universal Music Group OÜ tellitud ja Kantar Emor-i 2017. aasta veebruaris-märtsis läbiviidud muusikakuulamise harjumuste uuringu järgi (905 elanikku vanuses 15-60 aastat) eelistavad elanikud kuulata muusikat raadio vahendusel ja voogedastuse võimalusi avastatakse³⁶. Uuringu tulemuste kohaselt avastavad 15-30-aastased noored legaalseid voogedastusteenuseid (Spotify) ja muusikud teevad üha enam oma loomingu kättesaadavaks digitaalsel kujul. Alla 30-aastastele on peamiseks muusikakuulamise vahendiks telefon, üle 30-aastastele aga raadio, mida kuulatakse peamiselt toas või autos. 15-19-aastased noored kuulavad muusikat eelkõige telefonist, seejärel sülearvuti, lauaarvuti ja raadio vahendusel. Veebikanalitest eelistatakse Youtube-i ja voogedastuskanalitest Spotify-d. Küsitletud elanikest 87% kuulas muusikat iga päev, valdavalt küll muu tegevuse taustaks. 74% uuringus osalenutest kuulas viimase kuu jooksul internetis muusikat ja 66% vaatas internetis muusikavideosid.

Lisaks muusika kuulamisele on Eestis endiselt populaarne tegeleda muusikaharrastusega, millest annavad märku laulupeole soovijate suured hulgad. 2015. aastal harrastas muusikat 73,2 tuhat elanikku. Koorilaulu, muu vokaal-, puhkpilli- või rahvamuusikaharrastusega tegeles 49,7 tuhat elanikku, 2016. aastal 49,5 tuhat (2011. a 48,7 tuhat), kusjuures koorilaulu harrastajate tase on püsinud aasta-aastalt 40 tuhande inimese juures.

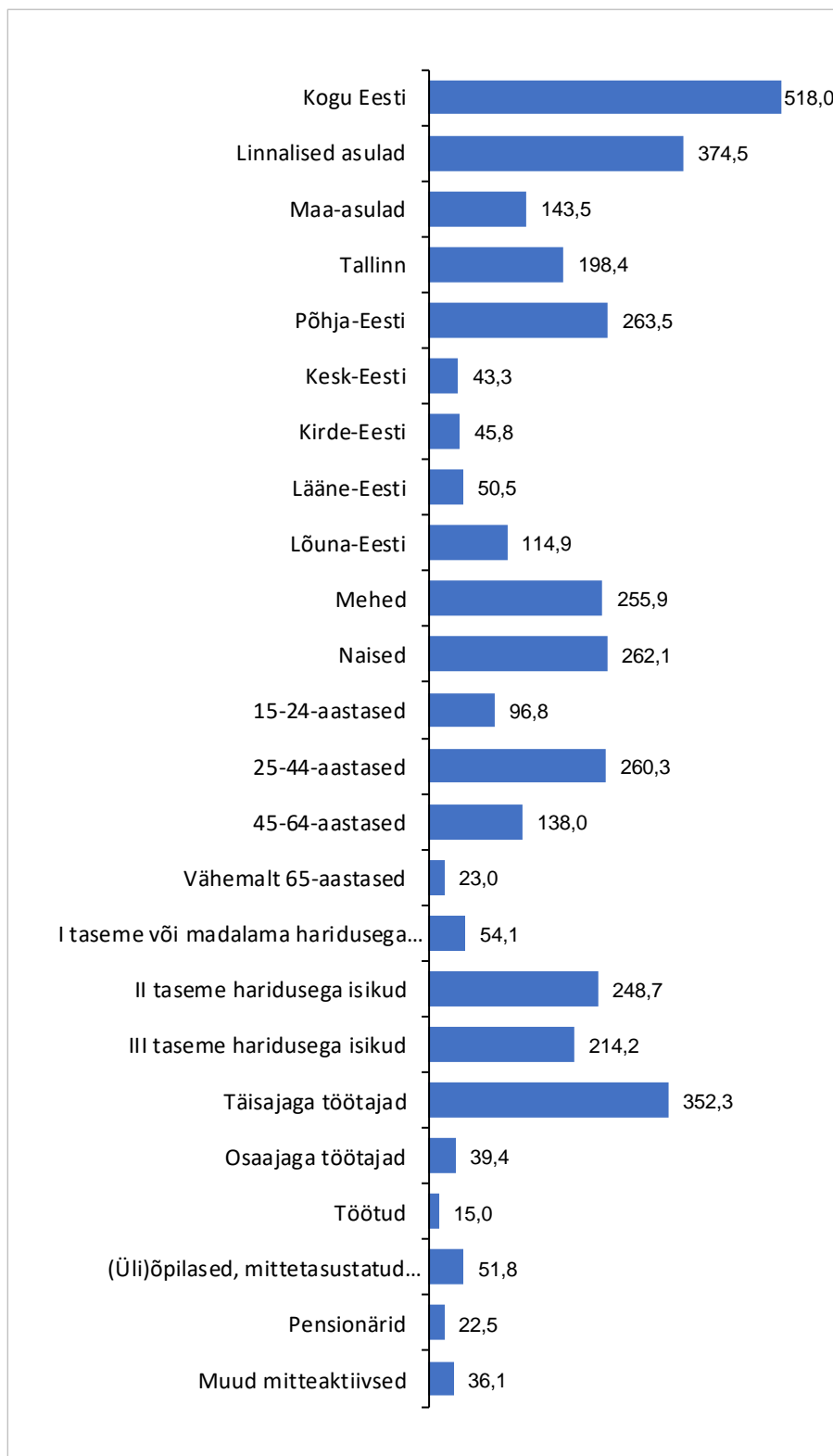
³⁶ K. Ert, Selgusid Eesti elanike muusikakuulamise harjumused. Postimees, 3.04.2017

Joonis 13.2. Kontserdikülastajad elanike rühmades 2015 (15 ja vanemad elanikud, tuh)

Allikas: Statistikaamet

Joonis 13.3. Interneti vahendusel muusika kuulajad elanike rühmades 2015 (15 ja vanemad elanikud, tuh)

Allikas: Statistikaamet

Eesti elanike ja välisküllastajate kontserdiküllastuste eesmärgil tehtud reise arvu ei ole enam võimalik välja selgitada, sest EAS-i turismiarenduskeskus ei telli alates 2013. aastast vastavat uuringut ning Statistikaameti poolt läbiviidud turistide valikuuringutest (küsitlusperioodid suvel ja talvel) ei saa kultuuri- ja spordiürituste külastatavusest eristada muusikaürituste külastatavust ning tulemused on üldistatavad ainult küsitlusperioodile.

Varasematest uuringutest on teada, et kultuurikulutusi mõjutavad rahaliste vahendite olemasolu, kultuuriteenuste ja -toodete kättesaadavus ning huvi kulutusi teha. Kontsertidel käimine on otseselt seotud leibkonna toimetulekuga, mida paremini tullakse toime, seda rohkem jääb raha kontsertidel käimiseks. Kuna sissetulekud on suurenenud, on tõusnud ka elanike kulutused vabale ajale. Statistikaameti leibkonna eelarve uuringute andmetel moodustasid kulutused vabale ajale leibkonnaliikme kohta 2015. aastal 507,4 € ehk 9% kõikidest kulutustest (2016. a 489,2 € ehk 11%, 2011. a 307,2 € ehk 10%)³⁷. Leibkonnad kulutasid kontsertide külastamisele 2013. aasta andmetel (sh laste kulutused) kokku keskmiselt 14,2 mln €, neist piletite, kava, söögi-joogi, suveniiride jm kulud moodustasid 11,0 mln € ehk 77% ja kulud, mis ei olnud otseselt tehtud kontserdi toimumiskohas (transport, majutus jm) 3,2 mln € ehk 23%³⁸. Leibkonna ühe kontserdikülastuse keskmine kogukulu oli sama uuringu järgi 38 € ja see oli madalam talvel (keskmiselt 32-33€) ning kõrgem suvel (50€).

13.2.2. Avaliku sektori huvid

Avaliku sektori huvide all mõistetakse alljärgnevalt riigi ja kohalike omavalitsuste huve, mis on kokkuvõtvalt väljendatud kultuuripoliitika arengusuundades³⁹. Riiklik kultuuripoliitika lähtub Eesti Vabariigi põhiseaduslikust sihist tagada eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimine läbi aegade. Kohalikel omavalitsustel on sealjuures oluline roll kohaliku tasandi kultuurielu korraldamisel, kultuuriasutuste ülalpidamisel ning kultuuritegevuse toetamisel. Kultuuripoliitika eesmärgiks on kujundada loovust väärtustav ühiskond, mis hoiab ja edendab eesti rahvuslikku identiteeti, uurib, talletab ja kannab edasi kultuurimälu ja loob soodsad tingimused elujõulise, avatud ning mitmekesise kultuuriruumi arenguks, samuti kultuuris osalemiseks.

Helikunsti valdkonnas on riigi huvid järgmised (sh muusikateater):

- Eesti muusikaelu mitmekesisuse soodustamine, luua võimalusi kõrgetasemelisest muusikaelust osasaamiseks üle Eesti ja viia järjepidevalt kontserdikogemust laste ja noorteni.
- Muusikakultuuri aluseks olevate institutsioonide ja tippkollektiivide töö- ja arengutingimuste tagamine. Eraõiguslike muusikakollektiivide ja kontserdikorraldajate tegevuse ning mitmekülgsuse ja kõrgetasemeliste muusikafestivalide läbiviimise toetamine.
- Eesti rahvusliku muusikateatri edendamine rahvusoper Estonia poolt ning eesti ja maailma muusika-, ooperi- ja balletikultuuri parimate teoste Eestis kättesaadavaks tegemine.
- Pillifondide loomine koostöös riigi ja erasektoriga, mis soetavad, uuendavad, haldavad ja rendivad välja muusikainstrumente eesti muusikute rahvusvahelise konkurentsivõime tagamiseks.
- Paremate võimaluste loomine Eesti heliloojate ja interpreetide tegevuseks ja loomingu tutvustamiseks. Riik toetab Eesti heliloojatelt uue heliloomingu tellimist ning Eesti heliloojate ja interpreetide jõudmist rahvusvahelisele areenile. Riik peab oluliseks Eesti heliloojate ja interpreetide väärtusliku pärandi kogumist, dokumenteerimist, kirjastamist ja tutvustamist.
- Tervikliku muusikahariduse süsteemi toetamine, mis valmistab ette konkurentsivõimelisi professionaale kõikide muusikakultuuri valdkondade jaoks. Muusikaline haridus kõikides haridus-

³⁷ Statistikaamet: <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp> (19.02.2018)

³⁸ Statistikaamet: <http://pub.stat.ee/px-web.2001/Dialog/Saveshow.asp> (19.02.2018)

³⁹ Kultuuripoliitika arengusuundad aastani 2020: <http://www.kul.ee/sites/kulminn/files/kultuur2020.pdf> (19.02.2018)

astmetes (sh alus-, põhi-, kesk- ja kõrghariduse tasemel) on professionaalse muusikaelu jätkusuutlikkuse vältimatuks eelduseks. Samuti toetab riik muusikakonkursside korraldamist ja rahvusvahelistest konkurssidest osavõttu, mis toetavad interpretatsiooni ja heliloomingu arengut ning tõstavad muusikute erialast taset.

- Muusikavaldkonna ettevõtluse ja professionaalsete tugistruktuuride (sh *managerid*, agentuurid) arengu soodustamine ja muusikaekspordi toetamine kogu toimeahelas, sh täiendkoolitused ja praktiseerimisvõimalused välismaal, esitlusfestivalide ja -kontsertide läbiviimine Eestis ja sihtturgudel ning muusikakollektiivide osavõtt rahvusvahelistest festivalidest. Eesti muusika täidab tähtsat rolli riigi rahvusvahelises mainekujunduses ja kultuuriturismi arengus.

Rahvakultuuri valdkonnas on riigi huvid järgmised (otseselt muusikavaldkonda puutuv):

- Toetada ja hoida laulu- ja tantsupidude traditsiooni, mis on suure kultuurilise ja majandusliku mõjuga (kohalikud omavalitsused, riik, kodanike ühendused, rahvamajade võrgustik) ja mis tipneb regulaarselt paikkondlike ja üleriigiliste laulu- ja tantsupidudega.
- Soodustada pärimuskultuuri innovaatilist sidumist loomemajanduse ja ettevõtlusega. Riik peab oluliseks pärimusel ning pärandtehnoloogial põhinevat loome- ja arendustegevust ning ettevõtlust. Rahvakultuurisündmused ja vaimse kultuuripärandi nähtused arendavad kultuuriturismi Eesti erinevais paigus ning elavdavad seeläbi kohalikku ettevõtlust.

Muusikakultuuri rahastatakse otse riigieelarvest Kultuuriministeeriumi kaudu (sh kultuuripoliitiliselt olulised pikaajalised tegevused, toetused loomeliitidele) ning Eesti Kultuurkapitali helikunsti, rahvakultuuri ja maakondlike sihtkapitalide kaudu (loovisikud ja projektipõhised muusikasündmused). Rahastamisel lähtutakse muusikasündmuse sisust, mitte omandivormist ja pika ajalooga muusikasündmuste järjekestvuse tagamisest. Avalikes huvides arendatakse infotehnoloogilisi teenuseid muusika valdkonnas, muusikainstrumentide kättesaadavust (pillifond), lõimumist teiste majandus- ja kultuurivaldkondadega ning erasektori kaasamist valdkonna tegevustesse. Oluline on Eesti muusikakultuuri rahvusvahelistumine, mistõttu panustatakse muusika eksporti kogu toimeahelas ja muusikaettevõtlusesse.

Oluliseks peetakse muusikaautorite, esitajate ja fonogrammitootjate õiguste kaitset, mida teostatakse Eesti Autorite Ühingu, Eesti Esitajate Liidu ja Eesti Fonogrammitootjate Ühingu kaudu. Kui autoriõigus kuulub riigile ja kui teoste tutvustamisel või kasutamisel saadakse tulu, siis on riigi huvi suunata see tulu teoste levitamisse ja stipendiumideks.

Kohalikud omavalitsused toetavad oma eelarvetest muusikasündmuste, kontsertide, festivalide, muusika- ja laulukonkursside korraldamist, muusika loomist, muusikariistade ostmist, kirjastamistegevust, muusikakoole, kontserdipaikade ehitamist ja renoveerimist, laululavasid, turvalisuse tagamist, heakorda jms. Toetused muusikakoolidele ja harrastustegevusele (sh õpetajad, koorijuhid) on tervikliku muusikahariduse süsteemi säilimise seisukohalt üliolulised. Mitmed linna- ja vallavalitsused korraldavad kultuuri ja turismi elavdamise ning elanike kaasamise eesmärgil kontserte ja muusikafestivale. Kuna Eestis puudub kultuurisündmuste planeerimiseks üleriigiline kalender, siis korraldajad planeerivad üha sagedamini muusikasündmuse ühele ja samale ajaperioodile (nt jõulud), mis piirab publiku võimet neist sündmustest osa saada. Kõik elanike rühmad ei ole viimastel aastatel kogenud ühesugust sissetulekute

tõusu, mis tähendab, et kontsertide külastamise võimalused ja kättesaadavus on erinevad. Kohalike omavalitsuste tegevusvaldkonda kuulub transpordiküsimuste lahendamine, millega on tänini probleeme eelkõige maapiirkondades, kuid ka suuremate linnade lähedal ja Tallinnas. Maakohtades korraldatavad kontserdid eeldavad isiklike transpordivahendite olemasolu, sest kohalik bussiliiklus on väga harv või puudub täiesti. Kohalikud turismifirmad korraldavad kontserdireise pigem lähiriikidesse kui kohalikele muusikafestivalidele.

13.3. ORGANISATSIOON JA POLIITIKA

13.3.1. Finantseerimine

Muusikavaldkonda rahastavad peamiselt Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, Hasartmängumaksu Nõukogu, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, kohalikud omavalitsused, heategevuslikud fondid (nt Eesti Rahvuskultuuri Fond, Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu), Eesti Autorite Ühing ja sponsorid, kuid ka oma tegevustesse kaasamise kaudu Välisministeerium, välisriikide saatkonnad ja välisesindused. Muusika valdkonda toetati 2015. aastal avaliku sektori poolt 36,7 mln €, mis moodustas valdkonna tuludest 26%.

Kultuuriministeeriumi finantseraldised

Kultuuriministeeriumi eelarve oli 2015. aastal 183,1 mln €, millele lisandus aasta jooksul 2,7 mln €, kokku 186,0 mln € (2011. a 173,1 mln €), millest muusika valdkonnale eraldatud rahasumma oli koos investeringutoetustega 23,0 mln € (2011. a 10,6 mln €) (vt lisa 13.2). Kogusumma sisaldab investeringutoetusi Rahvusoper Estonia, Teater Vanemuine ja ERSO SA orkestri instrumentidele ja töövahenditele, kuid ei sisalda teisi Rahvusoper Estoniale eraldatud summasid⁴⁰, sisse on arvestatud ka investeringutoetused Türi Muusikakoolile, Arvo Pärdi Keskusele jt (kokku 3,8 mln €) ning toetused Kultuuriministeeriumi haldusalas rahvakultuuri valdkonda kuuluvatele Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA-le, folkloori festivalidele ja Eesti Pärimusmuusika Keskusele (kokku 1,7 mln €).

Kultuuriministeerium toetas oma eelarvest SA Eesti Filharmoonia Kammerkoor, SA ERSO ja SA Eesti Kontsert aastaringset tegevust, milleks kulus kokku 15,0 mln € (2011. a 7,6 mln €) ja jagas avaliku taotlusvooru alusel toetusi neljas toetusprogrammis kokku 1,1 mln € (2011. a samuti 1,1 mln €), et võimaldada eraõiguslikel tegijatel sõltumata omandivormist oma loomingulisi ideid realiseerida⁴¹.

Valdkonna toetusprogrammid koos mahtudega olid 2015. aastal järgmised:

1. Muusikavaldkonna toetusprogramm - 800,0 tuh €

Eesti professionaalse helikunsti seisukohast oluliste muusikakollektiivide ja festivalide järjepidevuse ja arengu kindlustamiseks. Toetus parandab Eesti interpretide ja heliloojate võimalusi oma loomingut tutvustada ning elanikkonna võimalusi professionaalsetele muusikasündmustele pääseda. Programmi toel on võimalik suurendada Eesti muusikute kaasatust kontserdikorraldajate omaproduksioonides ja edendada professionaalse kontserdikorralduse arengut kogu Eestis.

2. Heliloomingu tellimise toetusprogramm - 165,0 tuh €

Uue heliloomingu tellimise kaudu Eesti muusikaelu rikastamine ja mitmekesistamine.

3. Muusika-alaste väljaannete toetusprogramm - 50,0 tuh €

Rahvuskultuuriliselt oluliste heliteoste ja muusikatekstide talletamine ja nende kättesaadavuse tagamine; muusikavaldkonnale oluliste teatmeteoste, kultuuriuurimuste, monograafiate jms ilmumise tagamine.

4. Muusikakonkursside ja noore muusiku toetusprogramm - 34,0 €

Rahvuskultuuri, interpretatsiooni ja heliloomingu arenguks oluliste muusikakonkursside ja noorte muusikute meisterlikkust kasvatavate ürituste toimumise tagamine.

⁴⁰ Vt Etenduskunstid

⁴¹ Kultuuriministeeriumi koduleht, <http://www.kul.ee/et/tegevused/muusika/rahastamine> (22.01.2018)

Rahvusvaheliste projektide jaoks andis riik raha toetusprogrammist "Eesti kultuur maailmas", mis 2015. aastal ulatus 750,0 tuh €. Selle programmi raames toetatakse projekte, mis soodustavad Eesti kultuuri rahvusvahelistumist ja kultuuriekspordi, Eesti tutvustamist maailmas kultuuri kaudu ja võimaluste loomist Eesti loovisikutele ning kultuurikollektiivide ja loomeettevõtjate pääsu rahvusvahelisele areenile.

Kultuuriministeerium jätkas 2015. aastal muusikaettevõtluse rahalist toetamist ja toetas nii Eesti Muusika Arenduskeskus MTÜ kui Music Estonia MTÜ mõlemat 30,0 tuh €. Jätkati ka rahvusvahelise Arvo Pärdi Keskuse rajamise toetamist, milleks eraldati investeeringutoetust 3,5 mln €. Süvamuusika tugistruktuurid (Eesti Muusika Infokeskus, Eesti Muusikafestivalid, Eesti Muusikanõukogu) said toetust 114,2 tuh € (2011. a 0,8 mln €). Muusika aasta 2015 korraldamiseks eraldati toetust summas 151,7 tuh €. Programmide "Muusikakonkursid ja noor muusik" ning "Muusikaalased väljaanded" raames jagas Eesti Muusikanõukogu 2015. aastal toetusi 74,0 tuh € ja 50,0 tuh €.

2015. aasta oli Eestis kuulutatud muusika-aastaks. Kultuuriministeerium eraldas muusika-aasta 2015 elluviimiseks 190 tuh € ja aasta elluviimist koordineeris Eesti Muusikanõukogu⁴².

Loovisikute seaduse kohaselt võivad loovisikud taotleda riigilt loometegevuseks stipendiume. Kultuuriministeerium eraldab loovisikute ja loomeliitude seaduse kohaselt toetusi loomeliitudele, kes kasutavad toetust seaduse alusel vabakutselise loovisiku toetusteks või loomingulisteks toetusteks ja sellega seotud täiendõppe stipendiumideks. Muusika valdkonnas saavad toetusi Eesti Heliloojate Liit, Eesti Esitajate Liit ja Eesti Interpreetide Liit. 2015. aastal eraldati kolmele loomeliidule 221,2 tuh € ja 2016. aastal 288,8 tuh € (2011. a 136,5 tuh €), millest Eesti Esitajate Liidu kaudu jagati 68%, Eesti Interpreetide Liidu kaudu 22% ja Eesti Heliloojate Liidu kaudu 10%. Aastatel 2011-2015 on toetused valdkonna loomeliitudele suurenenud 62%, sest kasvanud on liitude liikmete arv (vt tabel 13.31).

Tabel 13.31. Kultuuriministeeriumi poolt muusikavaldkonna loomeliitudele eraldatud toetuste suurus 2011–2016, tuh €

	2011	2015	2016
Eesti Heliloojate Liit	15,5	21,8	22,5
Eesti Esitajate Liit	91,2	151,0	210,9
Eesti Interpreetide Liit	29,8	48,3	55,4
KOKKU	136,5	221,2	288,8

Allikas: Kultuuriministeerium (eraldatud loovisikute ja loomeliitude seaduse alusel)

2016. aastal oli Kultuuriministeeriumi valitsemiseala eelarveks 212,8 mln €, millest muusika valdkonda koos investeeringutoetustega läks 14,5 mln €, kusjuures 60,0 tuh € kulus Muinsuskaitseameti kaudu orelite kapitaalremondiks, renoveerimiseks ja kirikute helisüsteemi korrastamiseks (vt lisa 13.3).

Eesti Kultuurkapital

Eesti Kultuurkapitali eraldised helikunstile jagunevad kolme rühma: toetused (projekti-, tegevus-, loometöö-, elutöö-, matuse- ja juubelitoetused), stipendiumid (loomingulised-, õppe-, eriala-, "Ela ja sära"

⁴² <http://eru.lib.ee/www/images/stories/ettekanded/Muusika-aasta.pdf>

stipendiumid) ja preemiad (sihtkapitali aasta-, elutöö-, tunnustuspreemiad). Alates 2012. aastast antakse välja ka pedagoogistipendiume ja tunnustuspreemiaid muusikakoolide esitatud kandidaatide hulgast.

2015. aastal toetati muusika valdkonda 2,9 mln € (2011. a 2 mln €, 51%), millest 1,8 mln € jagati Eesti Kultuurkapitali helikunsti sihtkapitali kaudu, 0,6 mln € rahvakultuuri sihtkapitali kaudu ja 0,5 mln € preemiatena või nõukogu valdkonnaväliste eraldistena (vt tabel 13.32).

Toetused valdkonnale on suurenenud võrreldes 2015. aastaga. 2016. aastal suurenesid toetused veelgi ületades 3,2 mln €. Helikunsti sihtkapitalist jaotati 2015. aastal toetusi 1 434-le taotlejale kogusummas 1,8 mln €, 2011. aastal 923-le taotlejale kogusummas 1,50 mln €. Kultuurkapitali valdkonnaüleline nõukogu eraldas 2015. aastal toetusi 22-le muusika valdkonna projektile summas 478,9 tuh €, 2016. aastal 16-le projektile kogusummas 432,3 tuh €.

Tabel 13.32. Eesti Kultuurkapitali helikunsti ja rahvakultuuri sihtkapitali toetused muusikavaldkonnale 2011–2016 (tuh €)

	2011	2015	2016
HELIKUNSTI SIHTKAPITAL	1 498,4	1 841,9	1 972,4
Rahuldatud taotluste arv	923	1 434	1 587
Rahuldatud taotluse suurus keskmiselt	1,6	1,3	1,2
RAHVAKULTUURI SIHTKAPITAL	442,8	615,0	833,9
Rahuldatud taotluste arv	423	429	500
Rahuldatud taotluse suurus keskmiselt	1,1	1,4	1,7
KULTUURKAPITALI AASTAPREEMIA, MAAKONDLIKUD JA SIHTKAPITALIDE PREEMIAD, NÕUKOGU ERALDISED MUUSIKALE KOKKU	14,8	487,8	432,3
KOKKU	1 956,0	2 944,7	3 238,6

Allikad: Eesti Kultuurkapitali aastaaruanded ja taotluste andmebaas (väljavõte)

Hasartmängumaksu Nõukogu

Hasartmängumaksu Nõukogu prioriteediks on järelkasvuprojektid, mis on suunatud laste ja noorte kultuuritegevuse edendamiseks, mis suurendavad kultuurist osasaamise ja kultuuris osalemise võimalusi piirkondades, kus kultuurisündmuste valik on piiratum, ning sihtgruppides, kellel ligipääs kultuurile on raskendatud. Toetatakse valdkondliku või regionaalse tähtsusega kultuurisündmusi, festivale, haridusprogramme ja õpikodasid, omakultuurialased ettevõtmisi ning ühiskonna mitmekultuurilisust toetavaid ettevõtmisi⁴³.

2015. aastal eraldas Hasartmängumaksu Nõukogu muusika valdkonnale 98,0 tuh €, mis jagunes 121 taotleja vahel (2011. a 77 tuh €). Keskmise eraldatud toetuse suurus oli 810 € (minimaalselt 200 € ja maksimaalselt 3000 €). Esitatud taotlustest rahuldati 43%. Võrreldes 2011. aastaga on valdkonna toetamine suurenenud 27%. 2016. aastal rahuldati valdkonna 215 taotlusest 109 summas 104,7 tuh € (vt tabel 13.33).

⁴³ Hasartmängumaksu Nõukogu koduleht: <http://www.hmn.ee/prioriteetidid-ja-p%C3%B5him%C3%B5tted/sport-kultuur> (20.02.2018)

Tabel 13.33. Hasartmängumaksu Nõukogu toetused muusika valdkonnale 2011–2016 (tuh €)

	2011	2015	2016
Esitatud taotluste arv	258	280	215
Rahuldatud taotluste arv	71	121	109
Rahuldatud taotluste osakaal esitatud taotlustest (%)	28	43	51
Rahuldatud taotluse suurus keskmiselt (tuh €)	1,1	0,8	1,0
MUUSIKA VALDKOND KOKKU	77,0	98,0	104,7

... Andmed puuduvad

Allikas: väljavõte Hasartmängumaksu Nõukogu taotluste andmebaasist ja koosoleku protokollidest

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

Loomemajanduse arendamise meetet rahastatakse EAS-i kaudu Euroopa Regionaalarengu Fondist. 2015. aastal toetas EAS loomemajanduse tugistruktuure 1,6 mln €, muusika valdkonnast sai loomemajanduse tugistruktuuride toetust Music Estonia MTÜ (300 tuh €). Muusika valdkond ja muusikaga seotud tegevusalad said aastatel 2015-2016 toetusi järgmistest programmidest: alustava ettevõtja starditoetus, rahvusvaheliste suursündmuste toetamine, loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõime arendamise toetamine, rahvusvaheliste sündmuste ja konverentside toetamine – kultuuri- ja spordisündmused, loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamise toetamine, turisminõudluse suurendamise toetusmeede, Setomaa arengu programm, Peipsiveere programm, üleriigiliste projektide toetusmeede, innovatsiooniosakute toetusmeede, regionaalsete investeringutoetuste andmise programm ja arendusosakute toetusmeede.

2015. aastal sai EAS-i avalikule ja mittetulundussektorile suunatud meetmetest toetust 9 valdkonna projekti kogusummas 0,5 mln € (võrreldes 2011. aastaga kasv 24%), 2016. aastal 23 projekti kogusummas 1,1 mln € (võrreldes 2015. aastaga kasv 116%) (vt tabel 13.34). Toetusi oma projektide elluviimiseks said 2015. aastal Ostrova Festival MTÜ, Seto Folk MTÜ ja Eesti Kooriühing MTÜ, Music Estonia MTÜ, Vinyl Plant OÜ (vinüülplaatide tootmistehas), Sillamäe Linna- ja Mustvee Vallavalitsus (muusikakoolid), Triigi Filharmoonia MTÜ (laululava) ja Quartal Stuudio OÜ (helitehnika). 2016. aastal said EAS-ilt projektide elluviimiseks toetusi näiteks Eesti Kontsert SA, Weekend Festival Baltic OÜ, Elava Muusika Ühing MTÜ ja Musiccase OÜ, Eesti Kooriühing MTÜ, Muusikaühing La Nota MTÜ, EstTrad Music OÜ, AS Estonia Klaverivabrik, Kauni Muusika MTÜ, SirCorp OÜ, ERP OÜ, Folk Massidesse OÜ, Downtown OÜ, Ostrova Festivalid MTÜ, Kaabu OÜ ja Pillitöökoda Härmoonik OÜ.

Muusika valdkonna toetusvõimalused EAS-i kaudu on suurenenud, kuid toetust vajatakse veelgi suuremas mahus, mis aitaks muusika kultuurilist, majanduslikku ja märgilist potentsiaali veelgi enam esile tuua.

Tabel 13.34. EAS-i toetused muusika valdkonna ettevõtetele 2011–2016
(väljamakstud toetuste summad, tuh €)

	2011	2015	2016
Starditoetus	6,7	29,9	45,0
Rahvusvaheliste suursündmuste toetamine	-	-	200,0
Loomemajanduse valdkondades tegutsevate ettevõtete ekspordivõime arendamise toetamine	-	-	219,5
Rahvusvaheliste ürituste ja konverentside toetamine/ Rahvusvaheliste sündmuste ja konverentside toetamine – kultuuri- ja spordisündmused	110,3	-	325,0
Loomemajanduse taristu ja tehnoloogilise võimekuse arendamise toetamine	-	-	192,0
Setomaa arengu programm	-	5,0	12,3
Peipsiveere programm	-	-	6,7
Turisminõudluse suurendamine	-	65,0	-
Üleriigilised projektid	-	-	10,5
Innovatsiooniosakute toetusmeede	3,0	-	3,9
Teadus- ja arendustegevuse projektide toetus, rakendusuuring	24,1	-	-
Välismessitoetus	30,0	-	-
Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programm	-	93,9	31,2
Loomemajanduse tugistruktuuride toetus	224,6	300,0*	-
Arendusosakute toetusmeede	-	-	20,0
KOKKU	398,8	493,8	1 066,0
TOETUSI SAANUTE ARV	8	9	23

* Toetus kahe aasta peale

Allikas: Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

Sihtasutused Innove ja Archimedes

SA Innove on hariduse kompetentsikeskus, mis loodi aastal 2003 Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt. Sihtasutus edendab üld- ja kutsehariduse valdkonda, pakub üle-eestilise Rajaleidja võrgustiku kaudu karjääri- ja õppenõustamisteenuseid ning vahendab hariduse ja tööelu vallas Euroopa Liidu toetusi. 2015. aastal sai üleriigiliste projektide raames Euroopa Liidu rahalistest vahenditest toetust H. Elleri nim Muusikakool uude õppekorpusesse õppevahendite ostmiseks 171,6 tuh €.

SA Archimedes loodi Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt 1997. aastal Eesti haridus- ja teadussüsteemi ning noortevaldkonna arendamiseks. Archimedese struktuuritoetuste agentuur vahendab eurotoetusi, mille on riik suunanud teaduse ja kõrghariduse valdkonna arenguks, menetleb projektitaotlusi, nõustab nii toetuse taotlejaid kui ka juba toetust saanud projekte ja maksab välja toetusraha. Euroopa Regionaalarengu Fondi kaudu toetatakse investeeringuid, aparatuuri hankimist ning otseselt inimestega seotud tegevusi. 2016. aastal sai üleriigiliste projektide raames EL toetust EMTA kokku 5 408,5 tuh €.

Omaavalitsuste finantseraldised

Kohalikud omaavalitsused toetavad muusikavaldkonda ja kontserdiorganisatsioone, laste muusikakoole, muusikafestivale, laululavade rekonstrueerimist, kultuuriseltside ja -ühingute muusikaüritusi ning mittetulundusühingute tegevust. Rahandusministeeriumi kohalike omaavalitsuste kuu eelarvete täitmise aruannetes kajastuvad eraldi eelarveridadel toetused muusikale (kontserdiorganisatsioonidele), muusika- ja kunstikoolidele ning laululavadele, millele lisanduvad toetused erinevate eelarveridade alt, kust ei ole võimalik välja võtta muusikaga seotud ettevõtmisi (nt kultuuri- ja vabaaja üritused, seltsitegevus, toetused mittetulundusühingutele, linnaosavalitsuste toetused jms).

2015. aastal eraldasid kohalikud omaavalitsused muusikale (kontserdiorganisatsioonidele) 1,8 mln € (2011. a 1,3 mln €, võrreldes 2011. aastaga kasv 38%). 2016. aastal toetuste maht veidi vähenes, kuigi oli endiselt kokku 1,8 mln € (-1%). Piirkondlikult jagati 2011. aastal toetusi muusikale (kontserdiorganisatsioonidele) Ida-Virumaal, Põlvamaal, Pärnumaal ja Tartumaal ning Tallinnas, ülejäänud maakondades, sh Harjumaal, üldse mitte. Enim toetust jagati muusikale (kontserdiorganisatsioonidele) sarnaselt 2011. aastaga Tallinnas, Pärnumaal ja Ida-Virumaal (vastavalt 1,2; 0,4 ja 0,2 mln €) (vt tabel 13.35).

Tabel 13.35. Kohalike omaavalitsuste toetused muusikale (kontserdiorganisatsioonidele) maakondades 2011-2016, tuh €

Maakond	2011	2015	2016
Tallinn	726,9	1 223,2	1 123,8
Ida-Virumaa	143,1	180,2	206,2
Põlvamaa	5,6	0,8	-
Pärnumaa	384,0	355,3	420,8
Tartumaa	30,7	22,5	22,5
Valgamaa	4,2	-	-
KOKKU	1 294,5	1 782,0	1 773,3

Allikas: Rahandusministeerium, kohalike omaavalitsuste eelarvete kuuaruanded

Laste muusika- ja kunstikoole toetati Eesti maakondades 2015. aastal kokku 27,3 mln € (2011. a 19,7 mln €, kasv 39%) ja 2016. aastal 29,6 mln € (kasv, võrreldes 2015. aastaga, 9%). Enim toetust jagati muusika- ja kunstikoolidele Harjumaal (koos Tallinnaga), Ida-Virumaal ja Tartumaal (7,7; 5,0 ja 4,7 mln €) (vt tabel 13.36). Laululavasid toetati 2015. aastal seitsmes maakonnas ja Tallinna linnas kokku 0,3 mln € (2011. a samuti 0,3 mln €, langus -19%). 2016. aastal jäi toetus samasse suurusjärku, s.o 0,3 mln €, kuid suurenes aastaga (16%). Enim panustas rahaliselt Tallinna linn (0,2 mln €) (vt tabel 13.37). Kohalikud omaavalitsused toetasid 2015. aastal kultuuri ja vabaaja üritusi kokku 204,5 mln € (2011. a 161,3 mln €) ja 2016. aastal 219,8 mln €, mille hulgas on toetused muusikasündmustele (vt tabel 13.38).

Tabel 13.36. Kohalike omavalitsuste toetused laste muusika- ja kunstikoolidele maakondades 2011-2016, tuh €

Maakond	2011	2015	2016
Tallinn	2 239,4	3 008,9	3 455,1
Harjumaa (v.a Tallinn)	3 073,2	4 717,5	5 326,3
Hiiumaa	75,3	125,7	149,1
Ida-Virumaa	3 798,3	4 965,1	5 114,3
Jõgevamaa	641,3	842,9	884,3
Järvamaa	484,7	643,6	666,9
Läänemaa	504,7	661,7	692,6
Lääne-Virumaa	903,4	1 084,6	1 174,0
Põlvamaa	624,1	689,5	763,6
Pärnumaa	1 273,1	1 944,3	2 039,5
Raplamaa	1 047,1	1 003,0	1 077,7
Saaremaa	655,7	776,5	804,9
Tartumaa	2 228,7	3 948,1	3 714,4
Valgamaa	574,7	784,4	832,2
Viljandimaa	852,4	1 119,2	1 935,4
Võrumaa	701,3	934,3	998,3
KOKKU	19 677,4	27 249,2	29 628,4

Allikas: Rahandusministeerium, kohalike omavalitsuste eelarvete kuuaruanded

Tallinna linn on suurima kohaliku omavalitsusena olnud muusikavaldkonna suurim toetaja. Tallinna linn toetas 2015. aastal mitmeid muusikasündmusi, -asutusi ja -festivale, sh Birgitta Festivali, Mustonenfesti, Tallinna Koorifestivali, Jazzkaart, ansamblit Orthodox Singers ning igal aastal toimuvat Hingedepäeva kontserti ja Jõulukontserti. Tallinna linna eelarvete põhjal toetati 2015. aastal Tallinna Filharmooniat 936,1 tuh € ja Birgitta Festivali 610 tuh € (2011. a vastavalt 607,2 tuh € ja 396,3 tuh €). Kokku eraldas Tallinna linn 2015. aastal muusika valdkonnale 1 789,8 tuh €.

2016. aastaks oli Tallinna Filharmooniale planeeritud 912,5 tuh € ja Birgitta Festivalile 618 tuh €. Muusika valdkonda toetati kokku 1 759,1 tuh €, sh Tallinna Filharmooniat, Tallinna Kammerorkestrit, Birgitta Festivali, Jazzkaart, Tallinna Koorifestivali, Mustonenfesti, ansamblit Orthodox Singers jt.

Tabel 13.37. Kohalike omavalitsuste toetused laululavadele maakonniti 2011-2016, tuh €

Maakond	2011	2015	2016
Tallinn	185,3	221,6	262,2
Ida-Virumaa	0,1	0,5	-
Jõgevamaa	0,1	6,1	0,1
Lääne-Virumaa	-	0,8	17,7
Põlvamaa	-	-	9,4
Raplamaa	17,5	1,4	2,3
Saaremaa	0,6	2,7	1,0
Valgamaa	2,9	-	-
Viljandimaa	107,4	34,7	13,6
Võrumaa	16,4	0,2	5,3
KOKKU	330,3	267,9	311,6

Allikas: Rahandusministeerium, kohalike omavalitsuste eelarvete kuuaruanded

Tabel 13.38. Kohalike omavalitsuste toetused vabaajale, kultuurile ja religioonile 2011–2016 (sh muusika valdkonnale), tuh €

Toetused	2011	2015	2016
Kokku toetused vabaajale, kultuurile ja religioonile	161 282,3	204 512,3	219 793,2
sh kontserdiorganisatsioonidele	1 294,5	1 782,0	1 773,3
muusika- ja kunstikoolidele	19 677,4	27 249,2	29 628,4
laululavadele	330,3	267,9	311,6
toetused kultuuriüritustele	5 504,1	7 526,0	8 276,6
toetused vaba aja üritustele	2 364,7	4 971,1	3 739,6

Allikas: Rahandusministeerium, kohalike omavalitsuste eelarvete kuuaruanded

Sihtasutuse Tartu Kultuurkapital missiooniks on Tartu-kesksete kultuuri-, teaduse-, hariduse- ja spordiprojektide ning isikute loomingulise tegevuse toetamine kogukonna huvides rahaliste vahendite kogumise ja sihtotstarbelise jagamisega. 2015. aastal jagati muusika valdkonnale toetusi helikunsti ja rahvakultuuri kapitalide kaudu kokku 56 projektile 14,6 tuh €, sh helikunsti 35 projektile summas 9,6 tuh € ja rahvakultuuri 21 projektile summas 5,0 tuh €. 2016. aastal toetati kokku 48 projekti kogusummas 15,9 tuh €, millest helikunsti kaudu 31 projekti 10,0 tuh € ja rahvakultuuri kaudu 17 projekti 5,9 tuh €.

Narva linna eelarvest toetati 2015. aastal muusikaprojekte 27,7 tuh € ja 105,5 tuh € oli toetus Narva Sümfooniaorkestrile. 2016. aastal ulatus linna toetus muusikaprojektidele 38,3 tuh € ja Narva Sümfooniaorkestrile 117,6 tuh €.

Pärnu linna eelarvest toetati Pärnu Linnaorkestrit 2015. aastal 355,3 tuh € ja 2016. aastal 420,8 tuh €.

Eesti Rahvuskultuuri Fond

1991. aastast tegutsev heategevuslik Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond jagab stipendiume ja toetusi üksikisikutele õppe- ja teadustööks ning loominguliseks- ja sporditegevuseks. Ei toetata kirjastamist, CD-de väljaandmist, tehnika ja seadmete ostmist. Tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste puhul toetatakse nende poolt algatatud kultuuriprojekte. Fond ei saa eraldi riigieelarvest ega riigimaksudest, vaid toimib annetuste ja investeeringute põhisel. Eesti Rahvuskultuuri Fond on 2015. aastal asutatud Eesti Pillifondi üks asutajatest.

2015. aastal toetati muusikat 23,3 tuh €, mis moodustas jaotatavast summast 19% (2011. a 19,3 tuh €). 2016. aastal eraldati muusika valdkonnale 35,9 tuh €, mis moodustas kogu fondide poolt jaotatavast summast 29%. Muusikale toetusteks ja stipendiumideks jagatud raha hulk on suurenenud 83% võrreldes 2011. aastaga ning suurenenud (4%) on ka kogu jagatav rahasumma (vt tabel 13.39).

Tabel 13.39. Eesti Rahvuskultuuri Fondi stipendiumid ja toetused muusika valdkonnale 2011–2016, tuh €

	2011	2015	2016
Muusika	19,3	23,3	35,9
Osakaal eraldatud toetustest (%)	16,0	18,6	28,5
KOKKU	121,0	125,3	126,2

Allikas: Sihtasutus Eesti Rahvuskultuuri Fond, stipendiumid ja toetused 2011-2016

Eesti Autorite Ühing

EAÜ toetas 2015. aastal erinevaid muusikavaldkonna projekte kokku summas 248,5 tuh € (62 rahalist taotlust), 2016. aastal 187,2 tuh € (63 rahalist taotlust) (2011. a toetati 22 projekti summas 158 tuh €). Lisaks toetab EAÜ Eesti muusika ekspordiprojekte läbi MTÜ-le Eesti Muusika Eksport ja rahastab ühingu tegevust. 2015. aastal eraldas EAÜ ekspordiprojektide toetuseks 60,0 tuh € ja 2016. aastal 120,0 tuh €.

Muud toetajad, sponsorlus

Eesti muusikaelu, traditsioonilisi muusikafestivale, -kollektiive ja kontserdikorraldajaid toetavad mitmed Eesti eraettevõtted, instituudid ja riikide välisesindused. Sponsorluse maht muusika valdkonnas ei ole teada.

Alates 2002. aastast on muusikavaldkonda toetanud Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu Noore Kultuuritegelase preemiaga (5 000 €). Noore kultuuritegelase preemia asutas aastal 2002 kultuurirahastu nõukogu liige Toomas Luman, kes rahastas preemiat aastatel 2002-2011. Alates 2012. aastast rahastab preemiat Indrek Neivelt. Noore kultuuritegelase preemia on mõeldud 35-aastasele või nooremale Eesti kultuuritegelas(te)ele, kelle kunstilised saavutused on leidnud laialdast tunnustust või kelle looming ning kunstiline tegevus on oluliselt kaasa aidanud Eesti ja tema kultuuri tutvustamisele maailmas. 2015. aastal said preemia folkmuusik Jalmar Vabarna ja 2016. aastal helilooja ja dirigent Pärt Uusberg⁴⁴.

⁴⁴ Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu Noore Kultuuritegelase preemia koduleht: <https://www.president.ee/et/vabariigi-president/institutsioonid/66-vabariigi-presidendi-kultuurirahastu/4917-noore-kultuuritegelase-preemia/layout-institution.html> (21.02.2018)

Detsembris 2015 asutati Kultuuriministeeriumi initsiatiivil AS Swedbanki, Eesti Rahvuskultuuri Fondi ning maestro Paavo Järvi poolt Sihtasutus Eesti Pillifond. Fond mureseb aastas 2-4 rariteetset instrumenti ja annab need kasutada noortele interpreetidele. Pillifond pakub ka rahvusvaheliselt tunnustatud pilliekspertide nõustamist, hindamist ning vahendab väärtuslike pillide soetamise ja fondi kaudu Eesti muusikutele kasutada andmise tehinguid.

13.3.2. Organiseeritus

Muusika valdkonnas on väga palju aktiivseid ühinguid ja seltse. Valdkonna olulisemateks katus- ja tugiorganisatsioonideks on Eesti Muusikanõukogu, Eesti Kooriühing, Music Estonia, Eesti Muusikaettevõtluse Arenduskeskus, Eesti Muusikafestivalid, Eesti Jazzliit ja Eesti Muusika Infokeskus. Erinevaid ühinguid ja seltse on muusika valdkonnas üle 100. Valdkonna loomeliitudeks on heliloojaid ja muusikateadlasi ühendav Eesti Heliloojate Liit (liikmeid 124), interpreete ühendav Eesti Interpreetide Liit (liikmeid 315) ja esitajaid ühendav Eesti Esitajate Liit (liikmeid 1 115). Autorite-esitajate õigusi teostavad valdkonnas Eesti Autorite Ühing, Eesti Esitajate Liit ja Eesti Autoriõiguste Kaitse Organisatsioon. Helisalvestiste tootjate õigusi kaitseb Eesti Fonogrammitootjate Ühing.

Eesti Muusikanõukogu on muusikainstitutsioone ja professionaalseid muusikuid ühendav mittetulundusühing, mille liikmeteks on 53 Eestis tegutsevat muusikainstitutsiooni. Muusikute esinduskogu eesmärgiks on sidemete tugevdamine Eestis tegutsevate muusikainstitutsioonide ja professionaalsete muusikute vahel, samuti Euroopa Muusikanõukogu ja Maailma Muusikanõukogu liikmena rahvusvaheline koostöö (sh rahvusvahelistumine).

Eesti Muusikaettevõtluse Arenduskeskusel (varasem nimi Eesti Muusika Arenduskeskus) on 8 liiget. Keskus loodi 2009. aastal valdkondliku katusorganisatsioonina, mis algatab ja koordineerib muusika-valdkonna arendus- ja ekspordiprojekte. Arenduskeskus töötab nii siseriikliku kui rahvusvahelise kommunikatsiooniplatvormina ja koondab nii riiklike, era- kui kolmanda sektori organisatsioone.

Music Estonia on loodud 2014. aastal 23 Eesti muusikaettevõtte poolt missiooniga arendada ja edendada Eesti muusikaettevõtlust, iseäranis ekspordivõimekuse kasvu suunal. Selleks pakub ühing muusika-sektorile erinevaid teenuseid ja arenguprogramme, loob ja vahendab uusi kontakte, arendab sektoriteüleseid koostöövõimalusi, korraldab seminare, töötube, osaleb rahvusvahelistes projektides, töögruppides ja organisatsioonides.

Eesti Kooriühing on koori- ja puhkpillimuusika harrastajate vabatahtlike ühenduste, seltside, liitude ja sektiioonide liit ehk katusorganisatsioon, mis hõlmab koore, puhkpilliorkestreid, dirigente ja muusikaõpetajaid, kes on ühinguga seotud läbi seitsme alaliidu: Eesti Meestelaulu Selts (EMLS), Eesti Naislaulu Selts (ENLS), Eesti Segakooride Liit (ESL), Eesti Kammerkooride Liit (EKKL), Eesti Puhkpillimuusika Ühing (EPÜ), Eesti Muusikaõpetajate Liit (EMÕL), Eesti Koorijuhtide Liit (EKL). Kooriühing hõlmab ligikaudu 37 000 muusikut (koorilauljad, puhkpillimängijad, dirigendid), sest ainuüksi 41 619 inimest Eestis harrastab koorilaulu ja Eestis on 866 koorijuhti.

Eesti Muusikafestivalid on aastast 2002 Eesti muusikafestivale ühendav katusorganisatsioon, mille liikmeteks on 32 festivalide korraldajat ja katusorganisatsiooni. Eesti Muusikafestivalid liitus 2002. aasta sügisest Euroopa Muusikafestivalide Assotsiatsiooniga (EFA). Ühingu eesmärkideks on ühendada Eestis toimuvaid muusikafestivale, saavutamaks nende kõrget kunstilist kvaliteeti; esindada

liikmesfestivalide huve riigi kultuuripoliitikas; koordineerida festivalikalendrit; koguda ja levitada teavet festivalidest nii Eestis kui rahvusvaheliselt, ühiselt läbi viia turundusüritusi ning toetada festivalide koostööd ja ühisproduksioone.

Olulisemad ühingud ja liidud Eesti Muusika Infokeskuse ja Eesti Muusikanõukogu andmetel⁴⁵:

– EELK Kirikumuusika Liit	– Music Estonia
– Eesti Akordioniliit	– Eesti Muusikaettevõtluse Arenduskeskus
– Eesti Arnold Schönbergi Ühing	– Eesti Muusika Infokeskus
– Eesti Autorite Ühing	– Eesti Muusikafestivalid
– Eesti Autoriõiguste Kaitse Organisatsioon	– Eesti Muusikafond (noodikogu)
– Eesti Esitajate Liit	– Eesti Muusikakogude Ühendus
– Eesti Fonogrammitootjate Ühing	– Eesti Muusikakoolide Liit
– Eesti Gregoriaani Ühing	– Eesti Muusikanõukogu
– Eesti Heliloojate Liit	– Eesti Muusikateaduse Selts
– Eesti Interpreetide Liit	– Eesti Muusikaõpetajate Liit
– Eesti Jazzliit	– Eesti Orelisõprade Ühing
– Eesti Kandleliit	– Eesti Muusika Eksport
– Eesti Keelpilliõpetajate Ühing	– Muusikute Täiendõppe Keskus/
Muusikute Fond PLMF
– Eesti Kitarriselts	– Rahvusvaheline Artur Kapp'i Ühing
– Eesti Klaveriõpetajate Ühing	– Rahvusvaheline Eduard Tubina Ühing.
– Eesti Klavessiinisõprade Tsunft	
– Eesti Kooriühing	

Liidud ja ühingud korraldavad esindusfunktsiooni kõrval aktiivselt kontserte, festivale, annavad välja trükiseid ja plaate, seisavad liikmete huvide eest, korraldavad koolitusi, töötubasid ja mentorlust, edendavad muusikaharidust ja muusikakultuuri nii Eestis kui välismaal ja tunnustavad parimaid. Mitmete ühingute all tegutsevad interpreetid, ansamblid ja koorid.

13.3.3. Seosed teiste majandusharudega

Muusika valdkond on oluliselt seotud turismi, toitlustuse, teeninduse, kaubanduse, töötleva tööstuse, hariduse, meelelahutuse ja vaba aja ning paljude muude valdkondadega (vt joonis 13.4). Valdonna vahelisi seoseid ei saa kirjeldada kvantitatiivselt, kuna puuduvad arvilised näitajad ja vastavad uuringud.

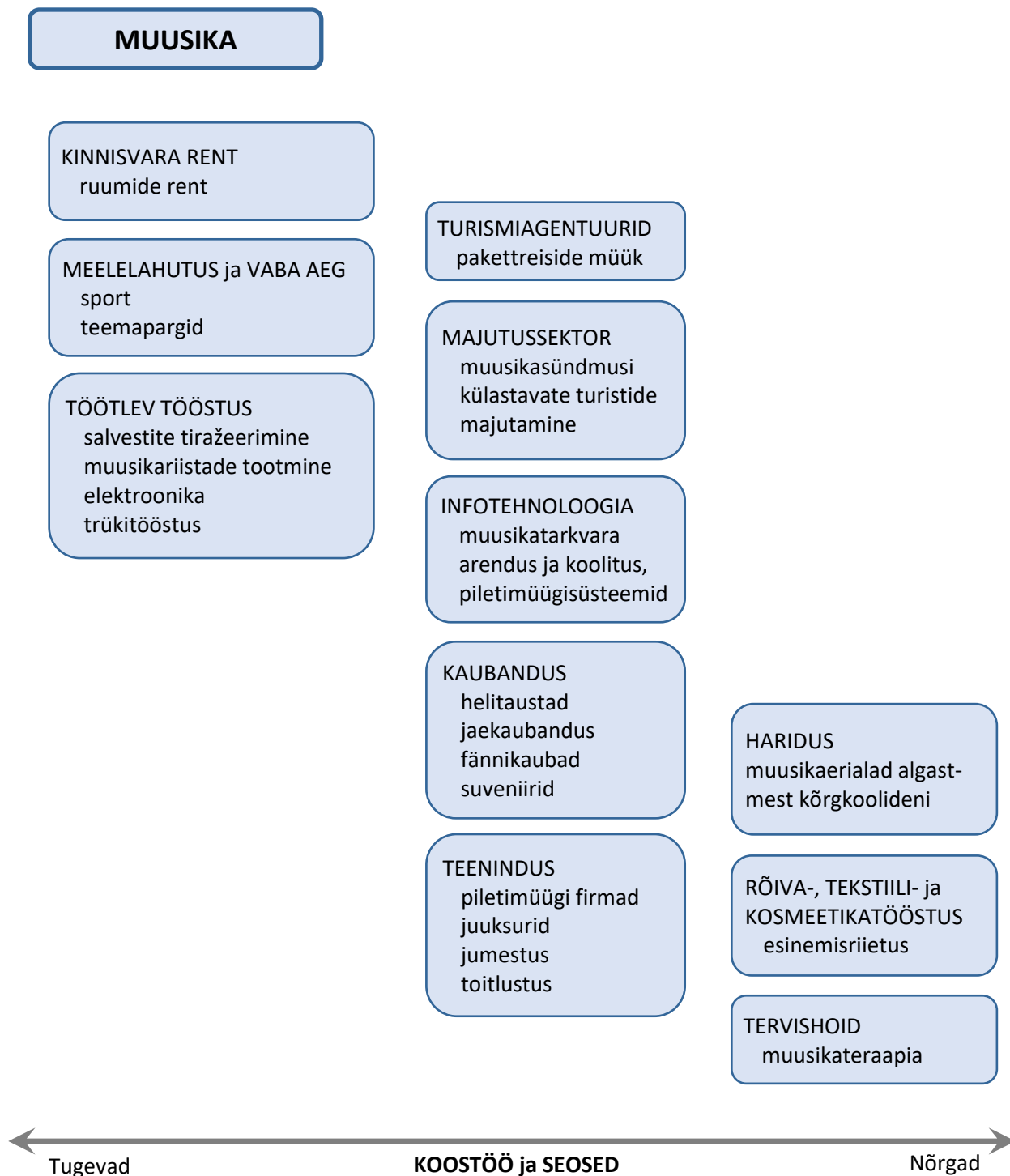
Eestis on ehk olulisim muusika valdkonna seos turismiga. Kontserdid ja festivalid annavad võimaluse turismifirmadele oma tegevust arendada ja mitmekesistada. Kontserditurism on arvestatav tuluallikas nii Eesti siseselt kui välituristide Eestisse toomise mõttes. Muusikasündmused suurendavad majutus- ja toitlustusettevõtete külastajate arvu tõstes müügitulu. Läbi muusikasündmuste on võimalik elavdada kohalikku kultuurielu, muuta piirkondi atraktiivsemaks, parandada infrastruktuuri ja tugiteenuseid.

Muusika valdkonna seoseid väliturismiga avavad näiteks Tallinna Ettevõtlusameti turismiosakonna uuringud. 2014. aasta Tallinna väliskülastajate uuringust selgus, et 6% Tallinna väliskülastajatest käis reisi kestel mõnel festivalil või kultuuriüritusel ja 4% mõnel kontserdil või teatrietendusel (2011. a vastavalt

⁴⁵ Allikad: Ühingute ja seltside kodulehed Internetis

10% ja 6%)⁴⁶. Ligikaudsete arvestuste järgi külastas Tallinnas mõnda festivali või kultuuriüritust 182 tuhat välituristi, 121 tuhat välituristi käis mõnel kontserdil või vaatas teatrietendust (vt tabel 13.40).

Joonis 13.4. Muusika seosed teiste majandusharudega

⁴⁶ Tallinna Ettevõtlusameti turismiosakonna koduleht: <https://www.visittallinn.ee/est/turismiprofessionaali/statistika-uuringud/valiskulastajate-uuring> (19.02.2018)

Toitlustusasutustes, kaubanduskeskustes ja näiteks spaades mängitakse taustaks muusikat, üha enam kohtab seal elavaid esitusi, tasuta kontserte ja esitlusi. Tekkinud on mitmed uued *jazz*klubid ja selliseid klubilisi vorme näib saatvat majanduslik edu. Muusika valdkonna tegevuste, toitlustuse ja majutuse ühendamine loob uut, võimaldab arengut, köidab publikut ehk on menukas, kuid ei ole teada selle rahaline väljund, kui suur osa toitlustus- ja majutusasutuste müügitulust on saadud tänu muusikale. Samuti ei ole täpselt teada üritusturundusest, meelelahutusest ja vaba aja sektorist muusika valdkonda liikuvad summad.

Tabel 13.40. Välislastide festivalide/kultuuriürituste ja teatri/kontserdikülastused Eestis 2011-2014 (% antud riigi turistidest)

Riik	Teatri/kontserdi-külastajaid		Festivalide/kultuuriürituste külastajaid		Küsitletud välislastide arv (ilma kruiisita)	Väliskülastajate üldarv (ilma kruiisita)
	2011	2014	2011	2014	2014	2014
Venemaa	9	3	4	4	205	357 900
Soome	2	3	2	4	401	1 739 203
Läti	11	5	38	4	105	98 870
Saksamaa	14	5	18	11	217	104 427
Suurbritannia	5	10	15	7	159	59 257
Rootsi	3	9	12	7	150	86 998
Norra	5	2	16	5	105	42 002
Muud riigid	207	540 478
KOKKU	6	4	10	6	1569	3 029 135

Allikas: Tallinna Ettevõtlusameti turismiosakond

Teeninduse valdkonnast on muusika tihedalt seotud näiteks transpordifirmadega (aparatuuri, tehnika, lava, esinejate jms transport), raamatupidamise, piletimüügi, valve-, finants-, juriidilised-, turva- ja puhastusteenuste, muusikariistade paranduse, koristuse-, juuksuri-, ilu- jm teenustega. Eestis suudetakse pakkuda kvaliteetseid tehnilisi abiteenuseid, nt kontserdilavade ehitus, helitehnika ja valguspargi ülesseadmine ja mahavõtmine, võimendus jms. Elektroonika ja infotehnoloogia edusammud mõjutavad oluliselt valdkonda tööstuse poolelt. Uued tehnilised lahendused avavad uusi võimalusi muusikutele (nt kodustuudiod, viitevaba heli ja video ülekandetehnoloogia LoLa ehk *low latency* EMTA-s jms). Digitehnoloogia ja voogedastused on muutnud oluliselt kogu muusikatööstust pakkudes uusi lahendusi, mille abil muusikat luua, töödelda, esitada, salvestada, edastada, turundada ja müüa.

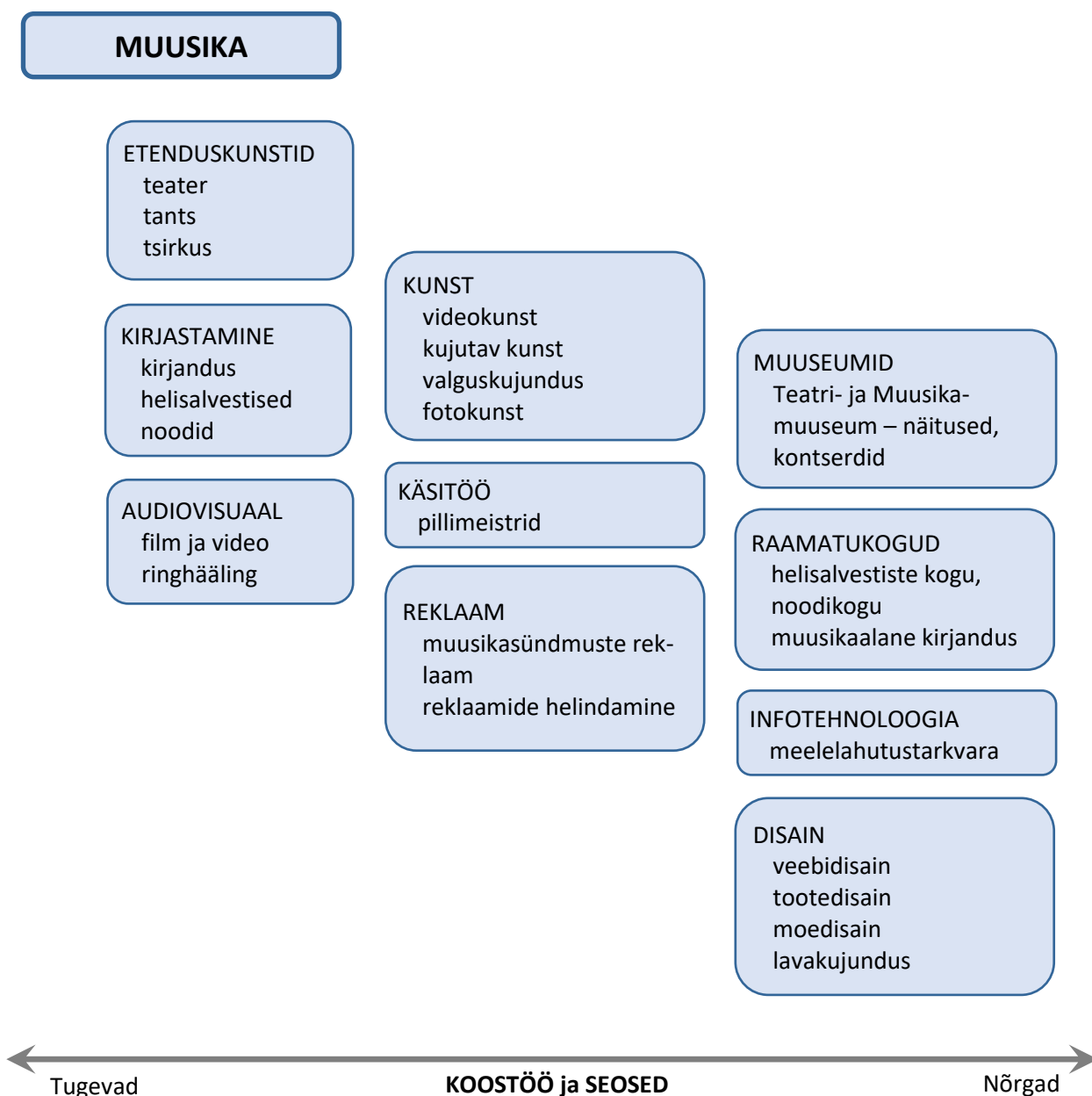
Tööstuse valdkonnast on seos salvestiste tiražeerimise, tehnika, elektroonika ja elektritehnikaga, arvutitega. Fännikaupade pakkumine on osa loomemajandusest, mille kaudu on haaratud näiteks rõivatööstus ja tekstiilitööstus. Tulu fännikaupade, helisalvestiste, allalaetavate või voogedastuse abil kuulatavate heliteoste, muusikariistade ja nende varuosade jae- ja hulgimüügist laekub tänu kaubandusele. Trükitööstuse ja kirjastamise abiga toimub heliloomingu kirjapanek ja säilitamine tuleviku tarbeks (noodid, muusikaalased väljaanded jm). Muusikaharidus tagab heliloojate, interpretide, esitajate, muusikakollektiivide järjepidevuse. Muusika kasutamine meditsiinis rajaneb selle valu leevendaval, pinget maandaval ja stressi vähendaval toimetel. Mõjud ei ole Eestis majanduslike näitajate kaudu teada.

13.3.4. Seosed teiste loomemajanduse valdkondadega

Seosed teiste loomemajanduse valdkondadega on esitatud kokkuvõtvalt joonisel 13.5.

Audiovisuaalsektor aitab televisiooni, raadio ja veebi vahendusel edastada muusikat sihtrühmadeni ja luua helisalvestisi, muusikavideosid ja üle kanda kontserte. Eesti Rahvusringhääling on arvestatav stuudio ja helisalvestiste tootja, mille kaudu edastatakse kontsertide otseülekandeid Euroopa ringhäälinguvõrku. Eesti raadiojaamadel on ringhäälingulubades sätestatud kohustus mängida eesti autorite loomingut 25% ulatuses, kuid kõik seda nõuet ei järgi. Kohustuse järgimine aga suurendaks tasude laekumist esitajatele. Eestis tegutseb üks klassikalisele muusikale spetsialiseerunud raadiojaam – Eesti Rahvusringhäälingu Klassikaraadio, muude muusika žanrite poolelt on suure muusikamahuga R2. Muusika on tele-, kino- ja videofilmide lahutamatuks koostisosaks, milles osalevad heliloojad taustmuusika loomisel ja esitajad või interpreetid loomingu esitamisel. Muusikavideote ja DVD-de tootmine on omaette tööstusharu.

Joonis 13.5. Seosed teiste loomemajanduse valdkondadega

Trükimeediast on valdkonnaga seotud kõik meediakanalid: päevalehed, nädalalehed, ajakirjad, kus ilmuvad muusikauudised, artiklid ja kriitikute ülevaated. Kirjastamise sektoriga on muusikal ühisosa muusikaalase kirjanduse, ajakirjanduse, nootide ja helisalvestiste väljaandmisel. Laulude, ooperite, operettide loomisel on kaasatud luuletajad ja kirjanikud.

Muusikakogudega tegelevad Eesti Teatri- ja Muusikamuseum, Eesti Rahvusraamatukogu heligrupp, Eesti Muusika Infokeskus, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia raamatukogu, Eesti Heliloojate Liidu juures asuv Eesti Muusikafond ja helilooja Arvo Pärdi loomingulise pärandi säilitamiseks ja uurimiseks loodud Arvo Pärdi Keskus. Eesti Rahvusraamatukokku jõuab kõikidest Eestis ilmunud helisalvestistest ja nootidest säilitamiseks üks eksemplar, mistõttu on informatsioon Eestis ilmunud või välismaal kodumaiste heliloojate või esitajate osalusel salvestistest täpsem. Muusikateemalisi käsikirju, trükiseid ja helisalvestisi kogub ja arhiveerib ka Eesti Muusika Infokeskus. Raamatukogude andmekogude digiteerimine jätkub, mis võimaldab neid pikemaajaks kasutada ja säilitada. Rahvakunsti alla liigitatakse Eestis pärimusmuusika: rahvalaulud, seto leelo, regilaulud, puhkpilli-, kandlemuusika jms. Samuti kuulub siia laulupidude traditsioon, mis on rahvusliku identiteedi üheks osaks ja kujundab riigi kuvandit välismaal. Rahvamuusikast saavad inspiratsiooni klassikalise muusika heliloojaid. Eestis on tugev pärimusmuusika-festivalide traditsioon ja populaarseks on saanud pärimusmuusika kombineerimine teiste muusika-stiilidega. Käsitööna valmistatakse Eestis mitmeid muusikariistu: klavereid, kandleid, viiuleid, oreleid ja teisi muusikariistu ning käsitööna valmivad ka mitmed fännidele mõeldud suveniirid, rääkimata rahvariietest ja tikanditest esinemisrõivastel.

Disainerite kaasabil valmivad lavakujundused ja kontserdipaikade kujundused koos ebatüüpiliste projektlahendustega, samuti luuakse esitlusmaterjale, fännidele mõeldud kaupu, esitajate nimelisi kollektsioone jm. Olulisim muusikatööstuse mõjutaja on IT ja digitehnoloogia areng, sest IT-lahendusi kasutatakse järjest rohkem nii heliteose loomisel, salvestamisel, esitamisel kui edastamisel. Digitehnoloogia areng mõjutab kogu valdkonna toimimist alates artistidest ja stuudiost kuni erinevate muusikaedastusplatvormideni välja. Muusikat luuakse, ostetakse ja kuulatakse järjest suuremal määral interneti vahendusel ja see mõjutab oluliselt traditsiooniliste helisalvestiste müüki. Infotehnoloogia-firmade kaasabil arendatakse näiteks helipulte, DJ-aparatuuri ja elektronmuusika loomiseks vajalikke seadmete riist- ja tarkvara. Arvutimängude helitaustu, mobiilhelinaid jms arendatakse koostöös muusikavaldkonnaga.

Teater, kunst, kirjandus ja audiovisuaalsektor on loomevaldkondadest enim muusikaga seotud. Muusika on loomingu koostisosa ooperi-, opereti-, balleti-, jm tantsuetendustel. Eestis on üks muusikateater – Rahvusoper Estonia, kuid muusikalavastusi on mängukavas ka Vanemuise teatril ja Tallinna Linnateatri näitlejad esinevad sageli kontsertidega. Eesti teatrites on palgal muusikaala juhatajad või muusikaala spetsialistid, kes tegelevad etenduste muusikalise kujundamisega ja helitehnikud. Muusika toimet mõjuda meeleoludele ja võimendada emotsioone kasutatakse ära etenduskunstides, filmides, videotes ja teistes audiovisuaalkunsti valdkondades, samuti teeninduses, toidlustuses, majutuses, vabaaja- ja meelelahutus-asutustes ning kirikutes.

Reklaamifirmad on muusika valdkonnale (artistidele ja agentuuridele) abiks esitlusmaterjalide, kuvandi, trükiste ja turundusplaani osas. Reklaamiagentuurid omakorda annavad tööd muusikutele originaal-meloodiate, signatuuride jms loomisel.

Kunsti valdkonnast seostub muusikaga eriti kujutav kunst, nt plaadiümbrised, trükiste kujundused, posterid, fotod, fännikaubad. Piire muusika ja teiste loomevaldkondade vahele on järjest raskem tõmmata, näiteks muusikafestivalid laienevad kaasates erinevate valdkondade loojaid, uusi tehnoloogiaid, ootamatuid keskkondi ja uusi lähenemisviise.

13.4. HARIDUS JA KOOLIDE LÕPETANUTE ARV

Eestis saab omandada muusikaharidust koolieelselt, algastme (1.-9. klassi), keskastme, kutse- ja kõrgharidusena ning soovi korral on võimalik omandada erialane teaduskraad. Muusikaharidust antakse nii riiklikes kui erakoolides. Huvi- ehk munitsipaalkoole, kus antakse muusikaalaseid teadmisi ja oskusi lastele, oli Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusalas 2014/2015 õppeaastal koos kunstikoolidega 135, neist munitsipaalomandis 97 ja eraomandis 38, 2015/2016 õppeaastal 140, neist munitsipaalomandis 98 ja eraomandis 42 (2010/2011 õppeaastal 128). Eramuusikakoolidest ja -stuudiotest on tuntumad Lastekraani Laulustuudio MTÜ, Musamari Koorikool MTÜ ja Avasta Anded MTÜ ning Noorte Muusikute Arendamise Klubi MTÜ, Musamari OÜ, Drive it Up Kitarrikool OÜ ja Riinimanda Kooristuudio MTÜ. Haridus- ja Teadusministeeriumi andmetel on tõusnud nii huvikoolide kui seal õppijate arv (munitsipaal ja era). Kui 2010/2011 aastal oli muusika- ja kunstikoolides kokku 20,0 tuhat õpilast, siis 2014/2015 aastal 22,1 tuhat ja 2015/2016 aastal 23,0 tuhat⁴⁷.

Tallinna Muusikakeskkoolis antakse nii alg- kui keskastme muusikalist haridust. Kool loodi algselt Tallinna Riikliku Konservatooriumi juurde kuuluva õppeasutuseks, kus jagati ühiseid ruume, õppejõude, raamatu- ja noodikogu, fonoteeki, instrumente jpm ning kool on jäänud Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia baaskooliks tänaseni. Muusikakeskkoolis on võimalik õppida klaverit, klavessiini, viiulit, altviiulit, tšellot, kontrabassi, harfi, flööti, oboed, klarnetit, fagotti, metsasarve, trompetit, trombooni, tuubat ja saksofoni 1.-12. klassini, üldettevalmistaval erialal 1.-8. klassini ning koorijuhtimist, muusikateooriat ja kompositsiooni 9.-12. klassini.

Edasiõppevõimalusi Eestis pakuvad muusika valdkonnas kaks kutseõppeasutust – H. Elleri nim Tartu Muusikakool ja G. Otsa nim Tallinna Muusikakool – ning kolm kõrgkooli – Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Tallinna Ülikool ja Tartu Ülikool (Viljandi Kultuuriakadeemia).

H. Elleri nim Tartu Muusikakoolis saab õppida akordioni, keelpilli, löökpilli, puhkpilli, klassikalise kitarr, klassikalise laulu, laulu, klaveri, kooridirigeerimise, orelit ning rütmimuusika (pop-jazz) instrumentide, laulu ja pillide erialadel. 2015. aastal lõpetas kooli 20 õpilast, (2011. a 35 õpilast, langus -43%), 2016. aastal 30 õpilast. Lõpetanute arv varieerub aastati, kuid on aastatel 2008-2015 veidi tõusnud: kui aastatel 2008-2011 lõpetas kooli 102 õpilast, siis 2012-2015 108 õpilast (6%) (vt tabel 13.41).

G. Otsa nim Tallinna Muusikakoolis saab õppida akordioni, kandle, helindaja, keelpilli, klassikalise kitarr, klassikalise laulu, klaveri, kompositsiooni, muusikateooria, kooridirigeerimise, laulu, löökpilli, puhkpilli, pop-jazz ning rütmimuusika laulmise ja rütmimuusika pillide erialadel. 2015. aastal lõpetas kooli 39 noort muusikut (2011. a 50, langus -22%). Lõpetanute arv on samuti aastatel 2008-2015 veidi tõusnud (3%): aastatel 2008-2011 lõpetas 153 õpilast ja 2012-2015 158 õpilast.

Kutsehariduses on perioodil 2008-2015 olnud lõpetajate arv stabiilne või veidi tõusnud (4%). Aastatel 2008-2011 lõpetas kutseõppeasutustes 255 noort ja 2012-2015 266 noort muusikut (vt tabel 13.42). Võrreldes 2011. aastaga, on toimunud lõpetajate arvu märgatav vähenemine (-31%), 2015. aastal lõpetas 59 noort, (2011. a 85 noort), 2016. aastal oli lõpetajaid 65, mis jääb maha varasemast tasemest. Kutseõppeasutustes muusikute ettevalmistamine on märgatavalt langenud.

⁴⁷ Haridus- ja Teadusministeeriumi andmebaas HaridusSilm: <http://www.haridussilm.ee/> (19.02.2018)

Tabel 13.41. Muusikavaldkonna erialade lõpetanute arv 2008–2016

	2008-2011	2012-2015	Muutus (%)	2011	2015	Muutus (%)	2016
KUTSEHARIDUS							
G. Otsa nim Tallinna Muusikakool	153	158	3%	50	39	-22%	35
H. Elleri nim Tartu Muusikakool	102	108	6%	35	20	-43%	30
KOKKU KUTSEHARIDUS	255	266	4%	85	59	-31%	65
KÕRGHARIDUS							
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	540	656	22%	199	140	-30%	184
Tallinna Ülikool	44	69	57%	20	14	-30%	21
Tartu Ülikool Viljandi Kultuuriakadeemia	184	203	10%	76	42	-45%	22
KOKKU KÕRGHARIDUS	768	928	21%	295	196	-34%	227
KOKKU	1 023	1 194	17%	380	255	-33%	292

Muusikalist kõrgharidust saab Eestis omandada kolmes kõrgkoolis, peamiselt Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias, kuid ka Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias ja Tallinna Ülikoolis.

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias (EMTA) saab õppida dirigeerimise, elektronmuusika, heliloomingu, heliloomingu ja helirežii, helirežii, instrumendiõpetaja, instrumentaalpedagoogika, interpretatsiooni-pedagoogika, jazzmuusika, kaasaegse improvisatsiooni, kammeransambli, kammerlaulu, keelpilli, klaveri, klavessiini, kompositsiooni, koolimuusika, kooridiregeerimise, kultuurikorralduse, laulu, löökpilli, muusika, muusika interpretatsiooni, muusika ja teatrikunsti, muusikapedagoogika, muusikateaduse, orel, orkestri-dirigeerimise, puhkpilli, pärimusmuusika ja saateklassi erialadel. EMTA-s on võimalik õppida bakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppes. Septembrist 2015 alustasid EMTA-s tegevust uued struktuuriüksused: instrumentaalkammermuusika keskus, vokaalkammermuusika ja saateklassi keskus, varajase muusika keskus, nüüdismuusika ja improvisatsiooni keskus, doktoriõppe keskus ning kultuurikorralduse ja humanitaarainete keskus⁴⁸. Alates 2012. aastast pakutakse koostöös EBS-iga õppekava „Kultuurikorraldus”. EMTA teeb koostööd Tallinna Ülikooliga muusikaõpetajate ettevalmistamisel, EMTA-I ja TÜ-I on muusikaõpetaja magistritaseme ühisõppekava. Koostöös Stockholmi, Lyoni ja Hamburgi muusikakõrgkoolidega avati rahvusvaheline ühisõppekava „Nüüdismuusika interpretatsioon ja loome”.

EMTA-s oli 2015. aastal avatud 7 bakalaureuse-, 10 magistri- ja 2 doktoriõppekava (sh 10 magistriõppekavast olid 4 ühisõppekavad). 2015. aastal lõpetas muusika erialadel 140 inimest, (2011. a 199, langus -33%), 2016. aastal 184 inimest. Aastatel 2008-2011 lõpetas EMTA 540 inimest, aastatel 2012-2015 aga 656 inimest (17%, vt tabel 13.43). Nelja-aastasi perioode võrreldes on lõpetajate arv veidi tõusnud, kuid viimaste aastate suund on languse poole. 87% bakalaureuse-, 93% magistri- ning 100% doktoriõppe lõpetajatest jätkab erialaseid õpinguid või on erialasel tööl.

⁴⁸ EMTA Aastaraamat 2015: <http://www.ema.edu.ee/wp-content/uploads/2014/09/Aastaraamat-2015.pdf> (19.02.2018)

Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemias on võimalus omandada kõrgharidus koolimuusika, klassikalise- ja kirikumuusika, jazzmuusika, pärimusmuusika, muusikaõpetaja ja kultuurikorralduse erialadel. 2015. aastal lõpetas TÜ 42 noort (2011. a 76, -45%). Lõpetanute arv on võrreldes 2011. aastaga oluliselt vähenenud, kuid perioodidel 2008-2011 ja 2012-2015 veidi tõusnud (10%).

Tallinna Ülikoolis saab õppida muusika, muusikaõpetaja, muusikateaduse ning muusika ja filmikunsti helitehnoloogiate erialadel. 2015. aastal lõpetas 14 noort (2011. a 20, -30%). Perioodidel 2008-2011 ja 2012-2015 on õpilaste arv suurenenud 44-lt 69-ni (57%).

Muusikaerialadel omandas kolmes kõrgkoolis kõrghariduse perioodil 2012-2015 kokku 928 inimest, mis on 21% rohkem kui perioodil 2008-2011. Kuid võrreldes 2015. aastat 2011. aastaga on lõpetajaid kolmandiku võrra (-34%) vähem, 2015. aastal 196 noort ja 2011. aastal 295 noort. Sarnane langus oli iseloomulik nii kutse- kui kõrghariduse omandamisel, lõpetanute koguarv langes 380-lt 2011. aastal 255-ni 2015. aastal (-33%).

Loomemajanduse aspektist on positiivne EMTA tõdemus üliõpilaste huvi tõusu kohta ettevõtlusainete ja teiste ettevõtlikkuse arendamisele suunatud tegevuste osas, mis peegeldab üldist suundumist Eesti ühiskonnas hakata ise endale tööandjaks. Muusikud eelistavad üha enam ühele töökohale väljakujunenud (riiklikus) institutsioonis suuremaid valikuvõimalusi pakkuvat vabakutselise loovisiku staatust või enda jagamist erinevate projektide ja loominguliste tegevuste vahel.

Muusikahariduses on probleeme muusikaõpetajate ja koorijuhtide järelkasvuga, sest kuigi muusikakoolide võrk on üks Eesti muusikahariduse väärtusi, napib õpetajaid ja palgad ei vasta kvalifikatsioonile. Professionaalseks muusikuks pürgijate noorte arv väheneb ja instrumendi valdamine kõrgtasemel ei pruugi garanteerida töökohta. Ekspertide sõnul on vajadus vahendajate järele, kes töötaksid *manageridena*, agentidena, kirjastajatena või muus toetavas rollis. Koolides on jätkuvalt pillide puudus, mis piirab paljude instrumentide õpetamist, samuti piirab instrumentide õpetamist õpetajate puudus, sest muusikakoolidel ei ole kohustust katta kõiki pilligruppe. Keskastmes on peamisteks probleemideks kaasaegsete õppehoonete puudumine või nende amortiseerumine ja finantseerimine, nt instrumentide ostmiseks ja korrashoiuks, koolidevahelise koostöö korraldamiseks, huvihariduse kvaliteeti tõstvate kompetentsikeskuste loomiseks. Kõrghariduse osas on probleemiks sisseastujate ebaühtlane tase või kandidaatide puudumine tulenevalt ebapiisavast algharidusest ja probleemidest algharidussüsteemis, esinemis- ja õpperuumide nappus, samuti probleemid pillide uuendamisel ja kõrgetasemeliste (välis)õppejõudude kutsumisel tänu olemasolevale finantseerimissüsteemile.

Tabel 13.42. Muusika valdkonna erialade lõpetanute arv aastatel 2008–2016 (kutseharidus)

	2008–2011	2012–2015	2011	2015	2016
KUTSEHARIDUS					
Akordioni eriala	6	5	2	3	1
Akordioni eriala, kandle eriala	3				
Helindaja	3				
Helindaja eriala	5	8	3	4	3
Kandle eriala		3			
Keelpilli eriala	8				
Keelpilli eriala (viiul, altviiul, tšello, kontrabass)	7				
Keelpillid	6	2	5		
Keelpillide eriala	7	32	5	3	9
Klassikalise kitarri eriala	6	3	1	1	1
Klassikalise laulu eriala	10	29	10	4	8
Klaveri eriala	35	25	10	5	8
Klaverite hooldusmeister		2			
Klaverite hooldusmeistri eriala		1		1	2
Kompositsiooni eriala	2	7	1	2	2
Kooridirigeerimise eriala	24	23	6	2	6
Koorijuhtimine	3	1			
Laulmine	13	1	7		
Laulu eriala	27				
Löökpilli eriala	4		1		
Löökpillid	4		2		
Löökpillide eriala		7		2	
Muusikateooria eriala	3	3		1	
Oreli eriala		1			1
Pop-jazz eriala	25		1		
Puhkpilli eriala	11				
Puhkpilli eriala (flööt, plokklööd, oboe, klarnet, fagott, saksofon, metsasarv, trompet, tromboon, tuuba)	5				
Puhkpillid	5	1	3		
Puhkpillide eriala	7	23	7	7	6
Rütmimuusika (pop-jazz) instrumentide eriala	3		2		
Rütmimuusika (pop-jazz) laulu eriala	5				
Rütmimuusika laulmise eriala	5	28	5	7	3
Rütmimuusika pillide eriala	14	61	14	17	16
KOKKU KUTSEHARIDUS	255	266	85	59	65
Muutus (%)		4%		-31%	

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

Tabel 13.43. Muusika valdkonna erialade lõpetanute arv aastatel 2008–2016 (kõrgharidus)

	2008–2011	2012–2015	2011	2015	2016
KÕRGHARIDUS					
Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia kokku ¹⁾	540	656	199	140	184
Dirigeerimise eriala (BA)	17		4		
Elektronmuusika eriala (BA)	7		5		
Helilooming (MA)	1	4	1		2
Helilooming ja elektronmuusika (BA)	2	32	2	7	
Helilooming ja helirežii (BA)					10
Helilooming ja helirežii (MA)		2		2	
Helirežii (MA)		1		1	
Instrumendiõpetaja eriala (BA)	33		8		
Instrumentaalpedagoogika (BA)	9	34	8	8	3
Interpretatsioonipedagoogika (MA)		20		8	
Interpretatsioonipedagoogika eriala (MA)	38	23	15		4
Jazzmuusika (BA)		21		3	10
Jazzmuusika (MA)		7		1	3
Jazzmuusika eriala (BA)	16	1	7		
Jazzmuusika eriala (MA)		1			
Kaasaegne improvisatsioon (MA)					2
Kammeransambli eriala (MA)	8	4	6		2
Kammerlaulu eriala (MA)	1	1			
Keelpilli eriala (BA)	67		16	1	13
Keelpilli eriala (MA)		18			12
Klaveri eriala (BA)	65		21		12
Klaveri eriala (MA)		10			11
Klaveri eriala (DR)					1
Klavessiini eriala (BA)	2				
Kompositsiooni eriala (BA)	23		8		
Kompositsiooni eriala (MA)		12			
Kompositsiooni eriala (DR)					1
Koolimuusika eriala (BA)	44	3	18		
Koolimuusika eriala (MA)		22		1	
Kooridirigeerimise eriala (BA)					5
Kooridirigeerimise eriala (MA)	8	9	4		9
Kultuurikorraldus (MA)	12	21	3	3	12
Laulu eriala (BA)	60		19		6
Laulu eriala (MA)		16			9
Löökpilli eriala (BA)					
Löökpilli eriala (MA)	2		1		
Muusika (BA)	5	20	3	12	

	2008–2011	2012–2015	2011	2015	2016
Muusika (MA)		25		15	
Muusika interpretatsioon (BA)	20	169	20	32	
Muusika interpretatsioon (MA)		60		21	
Muusika ja teatrikunst (DR)		13		3	1
Muusikapedagoogika (BA)	2	43	2	9	8
Muusikapedagoogika (MA)		24		10	13
Muusikateadus (BA)		10		2	1
Muusikateadus (MA)		3		1	1
Muusikateadus (DR)	1		1		2
Muusikateaduse eriala (BA)	28		7		
Muusikateaduse eriala (MA)		2			
Nüüdismuusika interpretatsioon ja loome (MA)					1
Orel (BA)					2
Oreli eriala (MA)	8		2		2
Orkestridirigeerimise eriala (MA)	7	5	2		2
Puhkpilli eriala (BA)					19
Puhkpilli eriala (MA)	47	9	12		3
Pärimusmuusika (BA)		8			
Pärimusmuusika (MA)	5		4		2
Saateklassi eriala (MA)		3			
Tallinna Ülikool kokku	44	69	20	14	21
Muusika (BA)	29	40	11	7	15
Muusika ja filmikunsti helitehnoloogiad (MA)		4		2	1
Muusikateadus	1				
Muusikaõpetaja (MA)	14	29	9	7	5
Tartu Ülikool (sh Viljandi Kultuuriakadeemia) kokku	184	203	76	42	22
Koolimuusika (BA)	36	31	9	8	9
Jazzmuusika (rakenduskõrgharidusõpe)	20	19	7	4	1
Klassikaline ja kirikumuusika (rakenduskõrgharidusõpe)	4	1			1
Muusikaõpetaja (MA)	30	23	5	3	8
Kultuurikorraldus (MA)	74	109	46	18	1
Pärimusmuusika (MA)	20	16	9	7	2
KOKKU KÕRGHARIDUS	768	928	295	196	227
Muutus (%)		21%		-34%	

Allikas: Haridus- ja Teadusministeerium

13.5. TUGEVUSED, NÕRKUSED, ARENGUVÕIMALUSED JA TAKISTUSED

Tugevused

- Suurte kogemustega kontserdikorraldajad
- Kõrge loominguline potentsiaal ja rahvusvaheliselt tunnustatud heliloojad, dirigendid, interpreetid, artistid ja muusikakollektiivid
- Süvamuusika organiseeritus, katusorganisatsioonide, erialaliitude, ühenduste arv ja aktiivsus
- Süvamuusika katusorganisatsioonide olemasolu ja aktiivsus (Eesti Muusikanõukogu, Eesti Muusikafestivalid, Eesti Interpreetide Liit, Eesti Heliloojate Liit, Eesti Kooriühing jt)
- Muusikaelu aktiivsus ja mitmekesisus (lai žanrite skaala).
- Elujõuline ja hästi organiseerunud pärimusmuusika
- Jazzmuusika kiire areng ja jõudmine rahvusvahelisele areenile
- Kontserdimajad Tallinnas, Tartus, Pärnus, Jõhvis ja Viljandis
- Suur nõudlus tarbijate poolt (kontserdid)
- Eesti süvamuusika, kooritraditsioon ja omas valdkonnas edukad eesti muusikud Eesti riigi maine kujundajana
- Väljakujunenud muusikaharidussüsteem ja muusikakoolide võrgustik
- Muusikute regulaarne tunnustamine (Eesti Kultuurkapitali jt preemiad)
- Eesti kontserdikorraldajate ja mitmekülgse profiiliga valdkonna professionaalide regulaarne osalemine rahvusvahelistel muusikamessidel, konverentsidel, lobigruppides

Nõrkused

- Finantseerimise ja rahaliste toetuste ebapiisav tase
- Valdava osa interpreetide ja esitajate vähesed esinemisvõimalused Eestis
- Valdonna keskmine palgatase ja vabakutseliste töötasud (sh esinemistasud) on keskmise palgaga võrreldes madalad
- Nõrk statistika. EMTAK-i koodid ei vasta valdkonna tegelikele tegevustele ja on kohati ebaõiged (nt helisalvestiste kirjastamine). Valdonnast majandusliku sisuga info kogumist takistab ka ettevõtete ja asutuste registreerumine Äriregistris mitmete erinevate EMTAK-i koodide alla. Plaadimüügi andmeid ei avaldata
- Muusika eksport ei kajastu piisavalt statistikas, rahvusvahelistumist ja eksporti tõhustavaid vahendeid ja oskusteavet ei ole piisavalt
- Muusikaettevõtjatel on siseturu väiksuse tõttu raske piisaval määral tulu teenida, et investeerida oma äritegevuse ekspordiarendusse. Napib muusikaettevõtlusele suunatud haridusest ja starditoetustest mikroettevõtetele
- Muusikasündmuste ebaühtlane regionaalne jaotus
- Piisavate vahendite puudumine Eesti muusikavaramu digiteerimiseks (eelkõige käsikirjad), mis pidurdab eesti muusika rahvusvahelist levikut
- EAS-i loomemajandusele suunatud toetused ei ole kooskõlas valdkonna ettevõtete reaalsete vajaduste ning võimekusega, mis takistab olulisel osal valdkonna ettevõtetest toetusprogrammides osalemist

Arenguvõimalused

- Riigipoolne tugi elanike muusikaelust osasaamisele ja muusika loomisele (sh kättesaadavus)
- Muusikaelust osasaamise ja muusikavaldkonna suurem toetamine

- Toetussüsteemi loomine promotsioonile ja turundusele, mis suunatud nii kohalikule kui rahvusvahelisele turule (sh muusikaeksport, messid, infomaterjalid, veebilehed, üritused, rahvusvaheliste organisatsioonide osalustasud, muusikafestivalid, rahvusvahelised konkursid jms)
- Kontsertide arvu suurendamine piirkondades, kus kontserditegevus minimaalne
- Heliloomingu tellimine Eesti autoritelt ja Eesti autorite osalemine rahvusvahelistes tegevustes
- Riigipoolne tugi eesti interpretide riigisisesele ja rahvusvahelisele tegevusele. Eesti interpretatsioonikunsti jäädvustamine, säilitamine
- Riigipoolne tugi heliloomingu säilitamisele ja kättesaadavamaks tegemisele
- Riigipoolne tugi täiendkoolituse süsteemi arendamisele ning rohkem täiendõpet muusika valdkonna spetsialistidele ja interpretidele (meistrikursused), sh muusikatööstuse alasele ja muusikaprodutseerimise haridusele
- Arvo Pärdi Keskuse loomine ja tegevus
- Valdkonna aastaraamatu koostamine (siseriiklik müügitulu, eksport, hõive jm statistika) ning kultuuriinfo kogumisele muusikakollektiivide ja muusikute tegevusest
- Rahvusvaheliste kontaktvõrgustike loomine (sh residentuurid Eestis ja osalemine välismaal). Nt kontaktvõrgustiku loomine Eesti kvalifitseeritud stuudiomuusikute teenuse väljaarendamiseks suurtele artistidele maailmas fonogrammide salvestamisel, mis tagaks loovisikutele ühekordse tasu ning tulevikus tasud fonogrammide korduskasutuste pealt
- Meediateenuste seadusega kehtestatud kohustusliku eesti repertuaari osakaalu järgimine raadiojaamades (praegu 25%), mis tooks rohkem rahalisi vahendeid tagasi kodumaistele esitajatele
- Riigi- ja erasektori tugi muusika loomiseks vajaliku riist- ja tarkvara soetamiseks, muusikariistade ostmiseks
- Erinevate rahastusskeemide väljatöötamine avaliku ja erasektori koostöök valdkonna toetamisel
- Valdkonnasisese koostööpotentsiaali senisest suurem kasutamine
- Haldusalade ülese loomemajandusstrateegia loomine
- EAS-i toetusprogrammide tingimused (omavahendite nõuded) peaksid võimaldama toetuste taotlemist sõltumata muusikaettevõtja juriidilisest omandivormist, st ka väiksemad ettevõtted ja kolmas sektor. Vahendite ja toetuste puudusel ei suudeta konkureerida riikliku ja erasektoriga ning omavahendite nõude tõttu ei suudeta kasutada ära olemasolevaid toetusvõimalusi
- Kultuuriturismi kasv
- Paindlike toetusmeetmete olemasolu eesti muusika ja muusikute rahvusvaheliseks tutvustamiseks (kasulikud pakkumised ja võimalused, mis tulevad lühikese etteteatamise ajaga)
- Organisatsioonide ja kollektiivide rahvusvaheliste katusorganisatsioonide töös osalemise soodustamine ning kontaktsündmustel osalemise soodustamine läbi erinevate toetusmeetmete
- Interpretide ja kollektiivide rahvusvahelistel konkurssidel ja kontaktsündmustel esinemiste toetamine ja soodustamine
- Rahvusvahelise teabe sisseostmise toetamine (meedia- ja turundusteenused, mentorid, konsultandid jne)

Takistused

- Hinnatundlikkus ja elanike piiratud materiaalsed võimalused, sh vanemate piiratud materiaalsed võimalused pakkuda lastele ande väljaarendamiseks vajalikku koolitust
- Ebakindlus kultuuri- ja maksupoliitikas, mis mõjutab pikaajalisi projekte
- Rahvastiku väljaränne, siseturu kahanemine

- Logistika ja probleemid ühiskondliku transpordiga maakohtades (mõjutab osasaamist muusikast, kontserdikülastusi, muusika loomise ja õppimise võimalusi)
- Nõrk muusikasektori statistika (takistab ekspordi arendamist, toetuste taotlemist ja toetusprogrammide väljatöötamist)
- Riigipoolse rahastuse ja EL loomemajandustoetuste vähenemine
- EAS-i kaudu eraldatavate EL struktuurifondide toetuste kasutusala ei ühti tavapäraste kultuuri-sektori toetuste kasutusala (sh muusika valdkonnas)
- Eesti maksusüsteem ei soodusta sponsorlust
- Muusikahariduses kaasaegsete õppehoonete puudumine, suuremate esinemis- ja õpperuumide nappus, vahendite vähesus muusikainstrumentide ostmiseks ja korrashoiuks, koolidevahelise koostöö korraldamiseks, kõrgetasemeliste (välis)õppejõudude õpetama kutsumiseks, andekate laste toetamiseks ja suunamiseks omandama eriharidust

13.6. ARENGUPROGNOOS 3-5 AASTAKS

Kultuuriministeeriumi arengukava kohaselt on ministeeriumi ja tema allasutuste missiooniks aastatel 2017-2020 eesti rahvusliku identiteedi säilitamine ning elujõulise kultuuriruumi ja selle arengu tagamine. Kultuuripoliitika eesmärgiks on kujundada loovust väärtustav ühiskond, hoides ja edendades eesti rahvuslikku identiteeti, uurides, talletades ja kandes edasi kultuurimälu ning luues soodsad tingimused elujõulise, avatud ja mitmekesise kultuuriruumi arenguks ning kultuuris osalemiseks⁴⁹. Muusika valdkonnas on tähtsad valdkonna jätkusuutlik areng ja selleks tingimuste loomine, muusika eksport ehk rahvusvahelisele areenile pääs ning elanike kaasatus muusikasündmustesse ja muusikaloomisesse. Konkurentsivõime kavas „Eesti 2020“ on eesmärgiks seatud loomemajanduse, IKT ja teiste võtmetehnoloogiate potentsiaali laiem kasutamine teiste sektorite lisandväärtuse tõstmisel.

Toodangu, teenuste mahu muutus

Eesti muusikaelu ja -kultuuri arenguks ja neist osasaamiseks jätkab Kultuuriministeerium eraõiguslike muusikakollektiivide, kontserdikorraldajate, muusikafestivalide ja rahvuskultuuriliselt oluliste institutsioonide toetamist ning tegutseb selles suunas, et Eesti autorite ja interpreetide looming oleks paremini säilitatud, hoitud ja kättesaadav. Rahvusvaheline Arvo Pärdi teadus- ja külastuskeskus avab uksed külastajaile. Toodangu ja teenuste mahtu mõjutavad kaudselt tugistruktuurid oma tegevustega ja selles osas võib toimuda koondumine. Riigi ja erasektori koostöös loodud Pillifond hangib juurde üksikuid instrumente muusikute ja orkestrite rahvusvahelise konkurentsivõime tagamiseks, kuid see vähene osa ei paranda pillide kehva seisukorda. Enamus pille on ERSO, Rahvuskooper Estonia, EMTA jpt institutsioonide kogudes. Jätkatakse tegelemist vabakutseliste muusikute sotsiaalsete garantiide tagamise suunal. Mahu muutusele mõjub positiivselt suurema eraraha ja eratoetajate kaasamine valdkonna tegemistesse. Kultuuri rahastamise aluspõhimõtteid võidakse muuta. Muusikute järelkasvu tagamist mõjutab laste ja noorte huvitegevuse kontseptsiooni rakendamine, mis muudaks muusikaga tegelemise majanduslikult ja piirkondlikult enam kättesaadavaks.

Arengukavas on kunstide kohta välja töötatud mõõdikud, kuhu areng peaks ulatuma võrreldes 2013. aastaga. Muusika näitajatest jälgitakse välismaalt laekuvaid autoritasusid (EAÜ), kontserdikülastuste arvu (Statistikaamet) ja Kultuuriministeeriumi poolt tellitavate muusika uudisteoste arvu. Oluliselt peaksid tõusma välismaalt laekuvad autoritasud: 2013. aastal laekunud 154,0 tuh € kuni 200,0 tuh € igal aastal alates 2017-2020. Kontserdikülastuste arv Eestis peaks suurenema 1 433 tuh külastuselt 2 025 tuh külastuseni aastatel 2017-2019 ja 2 100 tuh külastuseni 2020. aastal. Tellitavate uudisteoste arv peaks ulatuma 2015. aastal 120 teoseni ja kuni 2020. aastani ei ole ette näha langust.

Arenevad välja tugevad, rahvusvahelise haardega muusikakirjastused, kes panustavad eesti autorite loomingu ekspordi arendamisse ning väljaantavate helikandjate turundus ja müük kasvavad. Tartus asuv Eesti, Põhjamaade ja Ida-Euroopa ainus vinüülplaatide ja kassetide tootmise tehas Vinyl Plant OÜ⁵⁰ käivitub edukalt, mis tõstab füüsilisel kandjal väljaantavate helisalvestiste mahtu. Plaadimüük püsib samal tasemel või suureneb veidi. Tehnoloogia areng ja digitehnoloogia levik mõjutab plaadifirmade äritegevust oluliselt, samuti selliste muusikaedastuskanalite nagu Spotify, Deezer, Tidal, Google (Google Play ja

⁴⁹ Kultuuriministeeriumi valitsemisala arengukava 2017-2020, http://www.kul.ee/sites/kulminn/files/kultuuriministee-riumi_arengukava_2017-2020.pdf

⁵⁰ Vinyl Plant OÜ koduleht, <http://vinylplant.ee/> (28.02.2018)

YouTube) ning Apple (Apple Music ja iTunes) tegevus, mille tulemusena müük taas kasvab. Voogedastuse (*streaming*) kaudu muusikat pakkuva Spotify levik on mõjutanud eriti Põhjamaade turgu ja saab ilmselt mõjutama ka Eesti muusikatarbijate käitumist (noorte) ning digitaalse muusika turu kasv jätkub. Maailmas levib trend avaldada oma heliloomingut ainult digitaalsel kujul ja mitte enam füüsilisel helikandjal. Muusika kuulamine kasvab, kuid digitaalse muusika pealt kogutavate autoritasude hulk ei rahulda ei heliloojaid, esitajaid, tekstide autoreid ega plaadifirmasid, mistõttu püütakse leida kõiki osapooli rahuldavaid uusi lahendusi⁵¹. Autoritasude kasv on vältimatu ka Eestis.

Eestis suureneb kontsertide ja kontserdikülastuste arv ning piletite hinnad tõusevad, mis võib kahandada mõnede elanike rühmade osasaamist muusikaelust. Elanikud, eriti nooremad, kulutavad digikanalites kättesaadavale muusikale varasemast rohkem. Muusikafestivalide kalender on eriti suvel ja aasta lõpus tihe ning esineb kattumisi, mistõttu organiseerutakse paremini ja tehakse enam koostööd. Rahvusvaheliselt tuntud välisartistide kontsertide osas püsib nõudlus suurem kui suudetakse pakkuda. Eratoetajate huvi valdkonna tegemistes kaasalöömise vastu suureneb. Tekib juurde uusi muusikafestivale ja kontserdisarju, mis väljuvad tavapärase muusikafestivali formaadist, ühendades eri loome- ja tegevusvaldkondi. Muusikahuvilistest kultuurituristide osakaal tõuseb seoses turistide arvu suurenemisega Soome ja Eesti vahel, sh Aasia turistid.

2019. aasta juulis tähistatakse Tallinnas 150. aasta möödumist esimesest laulupeost, toimub XXVII laulu- ja XX tantsupidu, mis toob Eestisse palju muusikahuvilisi ja annab tööd heliloojatele, dirigentidele, koorijuhtidele, kirjastajatele, pillimeestele, toidutootjatele ja toitlustajatele, sümboolika väljatöötajatele ja paljudele teistele ning hoogustab muusika harrastamist.

Ekspordipotentsiaal

Eesti muusika rahvusvaheline nähtavus ja tunnustatus suureneb hüppeliselt, samuti osalemine rahvusvahelistes koostööprogrammides ja Põhja-Ameerika ning Aasia suunal, mida toetab erinevate programmide kaudu Kultuuriministeerium (välisprojektid, kultuuriesindajad, kahepoolsed kultuurilepped ja koostöö, residentuurid Eestis ja välismaal jms), Eesti Kultuurkapital, EAS, Välisministeerium ja paljud teised. Hoogustub eesti artistide, kollektiivide, autorite ja neid esindavate muusikaettevõtete eksporditegevus. Riigi panus muusika ekspordi suureneb. Eesti muusika ekspordipotentsiaal on kõrge ja kasvab ning realiseerub üha suuremas mahu.

Kultuuriministeerium, Eesti Kultuurkapital, ühingud ja liidud jätkavad võimaluste piires ekspordi toetamist. Toetatakse muusikute endi initsiatiivi, abistatakse puuduvate teenuste, koolituste, turundustegevuste jms osas, kuid seda juhul, kui taotleja ise samuti oma panuse annab. Muusikaettevõtluse ekspordivõimekuse arendamine jätkub, eesmärgiks on Eesti muusika ja muusikute tuntuse suurendamine välisriikides, välismaalt laekuvate autoritasude suurendamine, Eestis väljaantud, aga välismaale litsentseeritud helisalvestiste arvu ja väliskontsertide arvu suurendamine ja professionaalsete *manageride* koolitamine. Jätkub ja hoogustub ka muusikavaramu digiteerimine, et soodustada eesti muusika rahvusvahelist levikut. Tõenäoliselt suureneb Eestis resideeruvate välispäritolu

⁵¹ J. Kotila. Musiikkibisneksen tila Suomessa vuonna 2016 ja sen tulevaisuudennäkymät – Mikä on levy-yhtiöiden rooli ja tarvitsevatko artistit niita edelleen? 14.04.2016, <http://www.olari21musiikki.fi/2016/04/14/musiikkibisneksen-tila-suomessa-vuonna-2016-ja-sen-tulevaisuudennakymat-mika-on-levy-yhtioiden-rooli-ja-tarvitsevatko-artistit-niita-edelleen/> (28.02.2018)

heliloojate ja esitajate ekspordialane tegevus, sh ka agentuuride, kes tegutsevad aktiivselt Venemaal ja teistes idabloki riikides. Eesti muusikute, kollektiivide ja autorite eksporditegevus hoogustub.

Kuna välisesinemiste ja muusikaettevõtete ekspordimüügitulude kohta info puudub, pole võimalik prognoosida ei esinemiste mahtu ega ekspordimahtude muutust. Muusikaga seotud valdkondadest on kõrge ekspordipotentsiaaliga Estonia klaverid ja orelid.

Tööhõive muutus

Tööhõivet mõjutab oluliselt palgatase. Kultuuriministeeriumi arengukavas tõdetakse, et riigieelarvest palka saavate valdkonna töötajate palgad ei ole tööjõuturul konkurentsivõimelised. Olukorra lahendamiseks on esitatud ettepanekud riigieelarvest palka saavate kultuuritöötajate (sh kõrgharidusega, kõrgema kutsekvalifikatsiooniga ja spetsiifilisi erialaseid teadmisi nõudvatel ametikohtadel töötavate spetsialistide) palkade tõstmiseks Eesti keskmise palgani ja üldiste palgatingimuste võrdsustamiseks. Tööhõive maht jääb tõenäoliselt samaks. Muusikakoolides püsib vajadus õpetajate järele. 2015. aastal vähenes võrreldes 2011. aastaga kutse- ja kõrgkoolides muusika erialadel lõpetanute arv kolmandiku võrra (-33%), kuid nelja-aastasi perioode võrreldes (2008/2011 – 2012/2015) on püsib lõpetanute arv stabiilne või on veidi tõusnud (17%). Välismaal end erialaliselt koolitanud noored tulevad Eestisse tagasi, kuid otsivad eneseteostuseks võimalusi eelkõige välismaalt. Võrgustumine, mentorlus, rahvusvaheliste koostöövõimaluste, residentuuride pakkumine ja mobiilsusprogrammide rakendamine peaks positiivset mõju avaldama, et andeid arendada ja töötada Eestis elades.

13.7. EKSPERDID JA ÜMARLAUD

Täname töö valmimisele kaasa aidanud eksperte ja küsitlusele vastanud ettevõtteid, asutusi ja ühinguid.

Muusika valdkonna töö on läbi arutatud ümarlaval 6. märtsil 2018.

Nimi	Organisatsioon	Osalemine ümarlaval
Virgo Sillamaa	Music Estonia	✓
Ivari Ilja	Eesti Muusikanõukogu, Eesti Interpreetide Liit, Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia	✓
Kadri Lassmann	Eesti Muusikanõukogu, Eesti Interpreetide Liit	✓
Marko Lõhmus	Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia, Eesti Muusikafestivalid	✓
Signe Kiis	Eesti Muusikafestivalid	✓
Kristjan Hallik	Eesti Riiklik Sümfooniaorkester	✓
Urmas Ambur	Eesti Esitajate Liit	✓
Mario Kivistik	Eesti Autorite Ühing	✓
Svea Ideon-Marks	Eesti Kontsert	✓
Leelo Lehtla	Muusikute Täiendõppe Keskus/ Muusikute Fond PLMF	
Esper Linnamägi	Eesti Filharmoonia Kammerkoor	
Ivi Rausi-Haavasalu	Eesti Jazzliit	
Anatoli Štšura	Narva Sümfooniaorkester	
Hille Tamm	Piletimaailm	
EKI partnerid:		
Madli-Liis Parts	Kultuuriministeerium	✓
Anu-Maaja Pallok	Kultuuriministeerium	✓
Maimu Sibrits	Kultuuriministeerium	✓
EKI töögrupist:		
Lia Lepane	Eesti Konjunkturiinstituut	✓
Evelin Ahermaa	Eesti Konjunkturiinstituut	✓

Lisa 13.1. Muusika tuumik valdkonna ja seotud tegevusalade koodid Eesti majanduse tegevusalade klassifikaatori (EMTAK 2008) järgi:**Tuumiktegevusalad**

- 59201 Helisalvestiste ja muusika kirjastamine
- 90012 Kontsertide lavastamine ja esitamine, muusikaline loometegevus jms tegevus
- 90021 Lavakunsti abitegevused
- 90031 Kunstialane loometegevus
- 93299 Mujal liigitamata lõbustus- ja vaba aja tegevused
- 94121 Loomeliitude tegevus
- 94129 Muude kutseorganisatsioonide tegevus
- 94995 Vaba aja veetmise, meelelahutuse ja kultuurilise tegevuse või huvialadega seotud ühendused ja huviklubid ning huviklubid

Sidusalad

- 18201 Salvestiste paljundus
- 32201 Muusikariistade tootmine
- 3319 Muude seadmete remont
- 33191 Orelite ja muude ajalooliste muusikainstrumentide restaureerimine
- 3320 Muude seadmete remont, sh muusikariistad
- 46181 Muude kindlate kaupade vahendamine, sh muusikariistade vahendamine
- 46431 Elektriliste kodumasinade hulgimüük
- 46499 Mujal liigitamata kodumasinade hulgimüük, sh muusikariistade hulgimüük
- 4652 Elektroonika- ja telekommunikatsiooniseadmete ning nende osade hulgimüük
- 4743 Heli- ja videoseadmete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes
- 4754 Elektriliste kodumasinade jaemüük spetsialiseeritud kauplustes
- 47599 Muude mujal liigitamata kodutarvete jaemüük spetsialiseeritud kauplustes, sh muusikariistade ja nootide jaemüük
- 47631 Muusika- ja videosalvestiste jaemüük spetsialiseeritud kauplustes
- 77291 Muude tarbeesemete ja kodumasinade väljaüürimine ja kasutusrent, sh muusikariistad
- 85521 Muusika- ja kunstikoolitus, sh klaveriõpetajad jm muusikaõpetus ning muusikakoolid ja stuudiod
- 90041 Teatri-, kontserdi jms hoonete käitlus
- 95291 Muude tarbeesemete ja kodutarvete parandus, sh muusikariistade parandus ja klaverite Häälestamine

Lisa 13.2. Kultuuriministeeriumi eraldised ja toetused muusika valdkonnale 2015 (eurodes)⁵²

Finantseeritav asutus, kollektiiv, üritus	euro
Heliloomingu tellimine	165 000
Muusikakonkursid ja noor muusik	74 000
Muusikaalased väljaanded	50 000
Eduard Tubina kogutud teoste kirjastamine - Rahvusvaheline	
Eduard Tubina Ühing	30 000
Eesti Muusikafestivalid MTÜ	7 190
Eesti Muusika Infokeskus MTÜ	86 000
Eesti Muusikanõukogu MTÜ	21 000
Pärnu Linnaorkester	20 000
Narva Linna Sümfooniaorkester	20 000
Rahvusvaheline Arvo Pärdi keskus SA	300 000
Muusikaettevõtelse ja -ekspordi arendamine - Eesti Muusika	
Arenduskeskus MTÜ	30 000
Muusikaettevõtelse ja -ekspordi arendamine - Music Estonia MTÜ	30 000
Muusikafestivalid, -korraldajad ja -kollektiivid	710 000
Punk Laulupidu MTÜ	10 000
Muusika aasta 2015	151 735
Teema-aasta korraldamine	40 000
Eesti Kontsert SA	11 558 875
ERSO SA	2 561 996
Eesti Filharmonia Kammerkoor SA	757 802
Eesti Filharmonia Kammerkoor SA	86 000
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	1 469 060
Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ	150 000
Tartu Pauluse kiriku pidulik avamine (SA Eesti Kontsert)	75 000
Eesti kultuur maailmas	750 000
Rahvuskooper Estonia, orkestri instrumendid ja töövahendid	55 000
Türi Muusikakool-Kultuurimaja renoveerimine	63 913
Teater Vanemuine SA, orkestri instrumendid ja töövahendid	55 000
ERSO SA, orkestri instrumendid ja töövahendid	55 000
Rahvusvaheline Arvo Pärdi Keskus	3 500 000
Folkloorifestivalid	26 830
Loomeliitude toetused (EHL, EEL, EIL)	221 157
Lisaeelarvega investeeringutoetused (nt heli-, valgus- ja salvestustehnika soetamine, laululava renoveerimine jt)	30 500
KOKKU 2015	22 996 058

Allikas: Kultuuriministeeriumi eelarve 2015

⁵² Sh investeeringutoetused ja rahvakultuuri valdkonna haldusalas olevatele Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, folkloori- ja pärimusmuusikafestivalidele ning Eesti Pärimusmuusika Keskusele, v.a Estonia ja ooperi valdkond, mida kajastatakse etenduskunstide osas.

Lisa 13.3. Kultuuriministeeriumi eraldised ja toetused muusika valdkonnale 2016 (eurodes)⁵³

Finantseeritav asutus, kollektiiv, üritus	euro
Heliloomingu tellimine	165 000
Muusikakonkursid ja noor muusik	74 000
Muusikaalased väljaanded	50 000
Eduard Tubina kogutud teoste kirjastamine - Rahvusvaheline Eduard Tubina Ühing	35 000
Pillifondi tegevustoetus - SA Eesti Pillifond	20 000
Eesti Muusikafestivalid MTÜ	7 190
Eesti Muusika Infokeskus MTÜ	86 000
Eesti Muusikanõukogu MTÜ	21 000
Pärnu Linnaorkester	30 000
Narva Linna Sümfooniaorkester	30 000
Rahvusvaheline Arvo Pärdi keskus SA	300 000
Muusikaettevõtlike ja -ekspordi arendamine - Eesti Muusika Arenduskeskus MTÜ	30 000
Muusikaettevõtlike ja -ekspordi arendamine - Music Estonia MTÜ	30 000
Muusikafestivalid, -korraldajad ja -kollektiivid	760 000
Eesti Kontsert SA	4 555 752
ERSO SA	2 561 996
Eesti Filharmoonia Kammerkoor SA	834 802
Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA	1 469 060
Eesti Pärimusmuusika Keskus MTÜ	168 000
Eesti Kontsert SA infotehnoloogia	7 546
Loovisikute ja loomeliitude seaduse rakendamine	986 424
Eesti kultuur maailmas	650 000
EL kultuuriprogrammis osalevate Eesti projektide kaasrahastamine	46 322
Rahvusooper Estonia, orkestri instrumendid ja töövahendid	55 000
ERSO SA, orkestri instrumendid ja töövahendid	55 000
Rahvusvaheline Arvo Pärdi Keskus	1 140 000
Folkloorifestivalid	26 830
Loomeliitude toetused (EHL, EEL, EIL)	288 838
Lisaeelarvega projekti ja investeeringutoetused (nt projektitoetused Alo Matiiseni muusikapäevade korraldamiseks, Eesti Meestelaulu Seltsile, Estonia Poistekoori tegevustoetus jt)	34 000
KOKKU 2016	14 517 760

Allikas: Kultuuriministeeriumi eelarve 2016

⁵³ Sh investeeringutoetused ja rahvakultuuri valdkonna haldusalas olevatele Eesti Laulu- ja Tantsupeo SA, folkloori- ja pärimusmuusika-festivalidele ning Eesti Pärimusmuusika Keskusele, v.a Estonia ja ooperi valdkond, mida kajastatakse etenduskunstide osas.